BS

205 BRABANT STRIP MAGAZINE

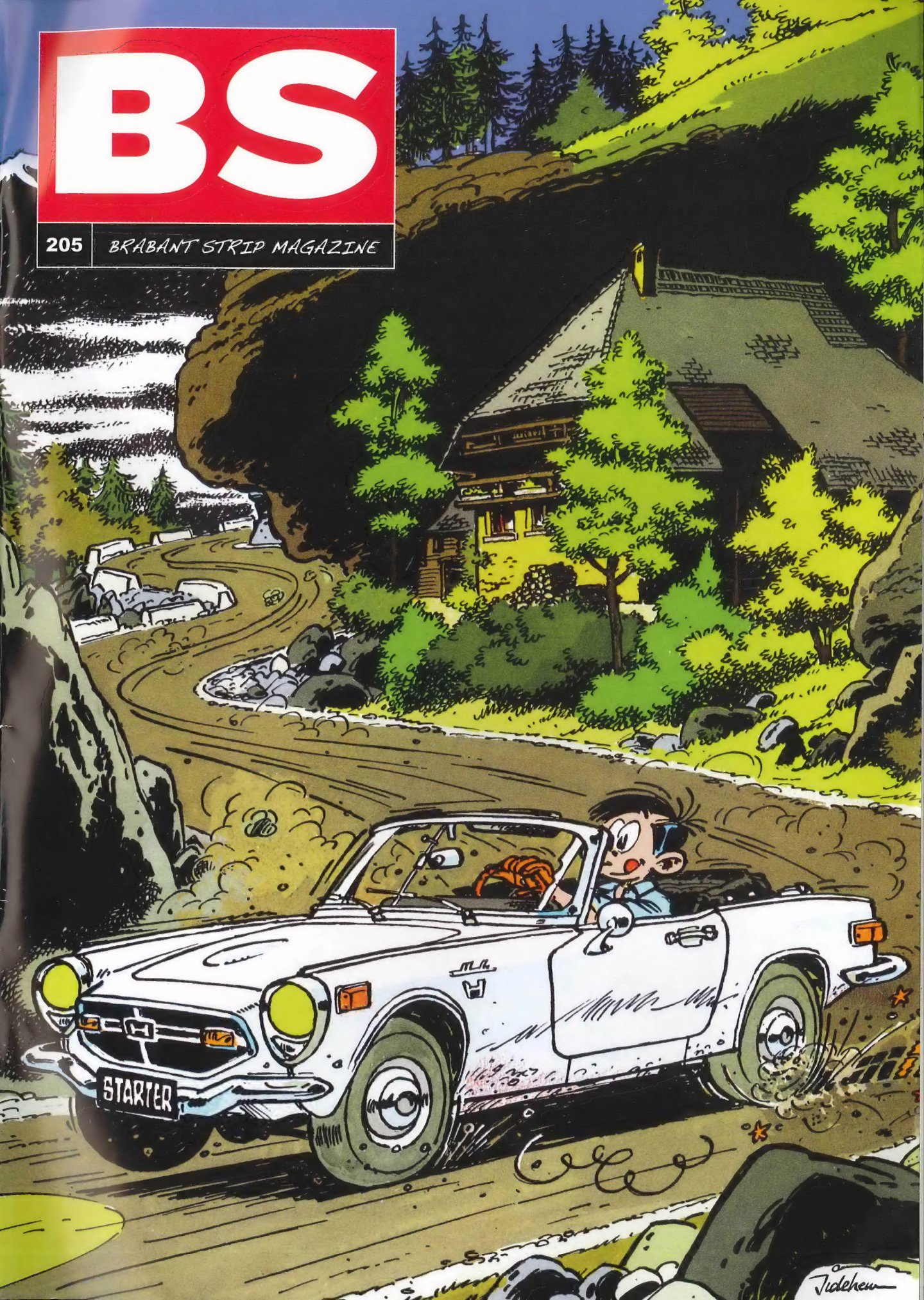

Stripwinkel Adhemar
Kammerstraat 25, 9000 Gent

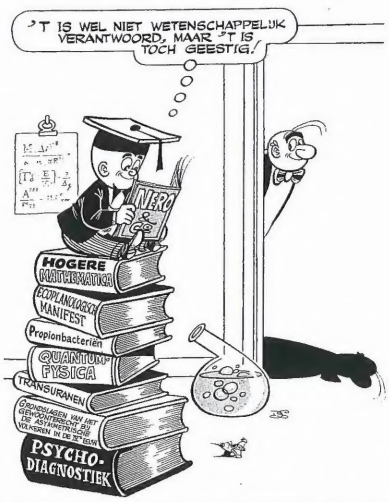

HET BESLOTEN LAND

STRIPS-COMICS-COOL MEDIA

Parijsstraat 76 Leuven
016-225840
info@hbl.be
www.hbl.be

De mooiste Nederlandstalige webshop voor al uw stripalbums

Welkom op het nieuwe
www.bulsuper.nl

De Striepclub

www.striepclub.be
Regelmatige updates met een stripveiling, promoties, acties, activiteiten, speciale uitgaven, posters en prentkaarten, enkel te verkrijgen in of via De Striepclub.

Schrijf je in op onze wekelijkse nieuwsbrief via info@striepclub.be

De Striep Brugge, Katelijnestraat 42, 8000 Brugge
De Striep Oostende, Paulusstraat 36, 8400 Oostende
De Striep Kortrijk, Budastraat 7, 8500 Kortrijk

STRIPWINKEL WONDERLAND

wonderland productions

Paardsdemerstraat 19
3500 HASSELT
✆ 011/22 82 00

STRIPFORUM

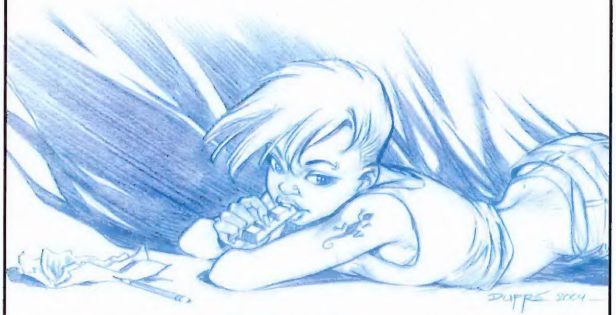

www.getekendereep.com

www.bonte.be **BONTE**

BS
BRABANT STRIP MAGAZINE

nr 205 (2) van 15/09/2015
Gratis voor leden van Brabant Strip vzw, vereniging van stripliefhebbers van 9 tot 99, en van de Reclamestripclub.

Wordt niet los verkocht.

Bestuur
Joeri Delamane, Etienne Hauwaerts, Yves Kerremans, Jean Smits

Werkgroep
Joppe Broeckhoven, Marc de Hertogh, Marc de Lint, Kurt Morissens, Philippe Mouvet, Hendrik Neyts, Jozef Peeters, Roger Philippot, Yves Pieters, Bertrand Van Herp, Johan Van Ransbeeck, Peter Vermaele

Redactie en medewerkers
Gert Bussens, Tom Vermeeren, Philippe Mouvet, Jozef Peeters, Willem Gay, Yves Kerremans, Jean Smits, Robin Schouten, Felix De Keye, Marc de Lint, Bertrand Van Herp

Eindredactie en opmaak
dossier Jidéhem: Tom Bouden

Eindredactie: Emmanuel Lerno

Opmaak: Jean Smits

Omslag tekening: Jidéhem

Auteursrechten
Overname van artikels of illustraties, zelfs gedeeltelijk, is niet toegelaten zonder uitdrukkelijke toestemming van de uitgever. Copyright van afbeeldingen of foto's berust bij de diverse auteurs en uitgeverijen.

Lidgeld
Lidgeld 2015 + 2016 B & NL: 35 euro
Rest van de wereld: op aanvraag
(B): 001-2980926-95
BIC GEBABEBB
IBAN BE76 0012 9809 2695
(NL): Giro 7616528
(altijd deze naam gebruiken:
Brabant Strip vzw)

Verantwoordelijke uitgever
Brabant Strip vzw, Dewandelaerstraat 8, 1930 Nossegem

brabant.strip@gmail.com
www.brabantstrip.be

Oplage: 1.400 exemplaren

Voorwoord

Regelmatig komen lezers van 'Brabant Strip Magazine' met de vraag of we eens een themanummer kunnen maken rond een stripmaker, tijdschrift of uitgeverij. Met dit nummer gaat 'Brabant Strip Magazine' voor het eerst in op die vraag. Aanleiding is het vakantiealbum van dit jaar dat deze keer oud werk van Jidéhem herneemt. Veel van de prachtige, fantasierijke achtergronden in sommige van de beste 'Robbedoes en Kwabbernoot'-verhalen komen niet uit de tekenpen van Franquin , maar zijn van de hand van zijn voormalige assistent Jidéhem. Hetzelfde geldt voor de decors én personages van de eerste 400 gags van 'Guust'. Hij kreeg ook een zekere reputatie met zijn eigen series als 'Ginger' en 'Starter' waar hij zijn voorliefde voor sportauto's en zijn groot talent als technisch tekenaar kon tentoonspreiden,en vooral met 'Sophie', zijn langstlopende reeks. Daarnaast was hij niet te beroerd om zijn collega's Walthéry en Roba bij te staan met het tekenwerk van enkele van hun albums. Zo is hij een fundamenteel belangrijke tekenaar uit de Frans-Belgische strip geworden. Zijn carrière omvat een veertigtal albums en immens veel illustraties, vooral voor het tijdschrift 'Spirou/Robbedoes'. Over die carrière gaan we het de volgende 50 pagina's hebben.

Veel leesplezier,
Tom Bouden

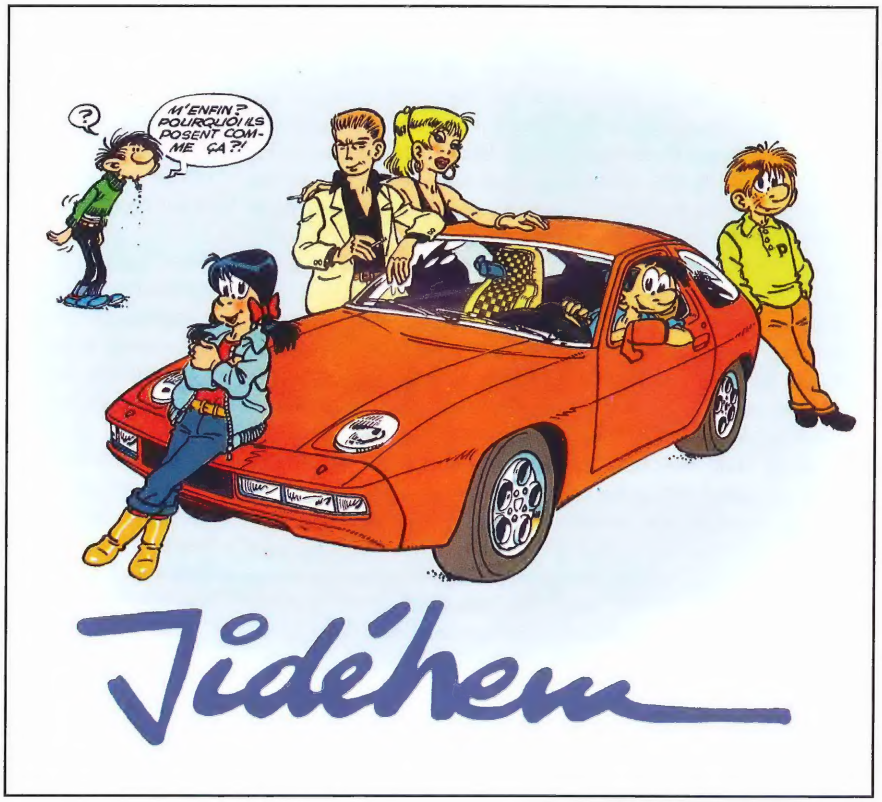

Inhoud

3 Colofon
4 Dossier Jidéhem
11 Guust
19 Starter en Sophie
28 Natasja
30 Ginger
39 De Sliert
47 Auto's
55 Laura Zuccheri
62 Sleens curiosahoekje
65 Sirius
69 Expo's
72 14-18
77 BS Stripnieuws
78 BS Agenda

JIDÉHEM

Door **Tom Bouden**

EEN CARRIERE-OVERZICHT

Jean De Mesmaeker, die later bekend zal worden onder het pseudoniem Jidéhem, maakt deel uit van de tweede golf van de Belgische stripmakers die in de naoorlogse periode volgden in de voetsporen van Hergé, Jijé, Edgar Pierre Jacobs en Franquin. Een golf van "de tweede viool" die uiteindelijk de ruggengraat van de Belgische school zal vormen. Zoals Hergé en Jijé hem dat voordeden is zijn artiestennaam gebaseerd op de Franse uitspraak van zijn initialen J.D.M, Ji-dé-hem.

Hij werd op 21 december 1935 geboren in Brussel. Op zijn achtste zat Jidéhem voor langere tijd ziek thuis en kocht zijn moeder hem twee albums van 'Kuifje' om de tijd te doden. Jidéhem begon Hergé na te tekenen. Tegen het eind van dat jaar had hij verschillende verhalen bijeen getekend, allemaal rechtstreeks ingekleurd met ecoline. Uiteindelijk belandde hij op de kunstacademie Sint-Lucas. Daar toonde hij zijn eerste tekeningen aan Fernand Cheneval, uitgever en drijvende kracht achter het weekblad 'Héroïc-albums'. 'Héroïc-albums' was een Brussels weekblad dat verscheen tussen 1945 en 1956. Stripmakers die publiceerden in 'Héroïc' waren onder meer: Fernand Cheneval zelf, Maurice Tillieux, Greg, Albert Weinberg, Tibet, Marcel Moniquet, François Craenhals, Fernand Dineur, Fred Funcken, Christo en Leika. Het idee van Cheneval was briljant: hij creëerde een soort mix tussen Amerikaanse strippublicaties, waarvan hij het formaat en de volwassen toon overnam, en het systeem van de wekelijkse goedkope tijdschriftjes die populaire romans in feuilletonvorm publiceerden. Met een volledig verhaal, korte nieuwsfeiten en een vervolgserie vond 'Héroïc' één van de interessantste naoorlogse redactionele formules (een formule die later geïmiteerd zou worden door het Vlaamse striptijdschrift 'Ohee', terwijl de waargebeurde kortverhalen gekopieerd werden door zowel 'Spirou' als 'Tintin'). De hard-boiled stijl sprak vooral tieners en jongvolwassenen aan. Het tijdschrift haalde al vlug oplages van 10000 exemplaren in het Frans en 6000 in het Nederlands.

Cheneval stimuleerde de 18-jarige Jidéhem en publiceerde zijn twee eerste verhalen, 'Ginger et le collectionneur' en 'Le Baron est fou', vanaf 1955 in vervolgafleveringen. Jidéhem schreef daarna nog zeven korte verhalen rond zijn detective Ginger, met veel shoot-outs, gevechten, auto-achtervolgingen en spectaculaire crashes. Hij keek duidelijk goed naar het werk van Tillieux, die in die periode zijn populaire reeks 'Felix', de voorloper van 'Guus Slim', voor 'Héroïc-albums' maakte. Omdat de Nederlandstalige versie van het tijdschrift maar om de twee weken verscheen, zijn slechts drie verhalen van 'Ginger' naar het Nederlands vertaald geweest.

Het succes van 'Héroïc-albums' viel ook de concurrentie op en Uitgeverij Dupuis bood Cheneval een job aan, wat hij weigerde. Dupuis leefde sowieso op gespannen voet met 'Héroïc-albums'. Fernand Dineur tekende vanaf het eerste nummer van 'Spirou' de avonturen van 'Baard en Kale'. Na een decennium bijna ononderbroken aanwezigheid in het blad, knijpen Baard en Kale er in mei 1948 tussenuit voor enkele complete verhalen in 'Héroïc-albums'. Het bloed stolt Dupuis in de aderen: hij koopt de personages en vertrouwt de grafische ontwikkeling ervan toe aan Will. Dineur zal nog wel enkele scenario's voor de reeks schrijven, maar legt het bijltje er voorgoed bij neer na 'Baard en Kale in Midden-Amerika'.

Maar Dupuis was niet Chenevals grootste tegenstander. De censuur was dat wel. Een Franse wet uit 1949 eiste een complete controle op publicaties bedoeld voor de jeugd. In 1952 werd daarom een negatief advies uitgesproken, het té gewelddadig tijdschrift mocht niet ingevoerd worden in Frankrijk. De onmogelijkheid om uit te breiden via de Franse markt en de sterker wordende concurrenten betekenden langzaam maar zeker de doodsteek voor 'Héroïc-albums'. In 1956 sloot het tijdschrift de boeken. De talenten van Héroïc zwermden uit over het Belgische uitgeverslandschap. Lombard haalde Tibet, Weinberg, Fred en Lilian Funcken en Greg binnen. Craenhals hield zich een tijdje bezig met de publicaties van de Abdij van Averbode om dan eveneens over te stappen naar Lombard en Jidéhem meldde zich bij Dupuis waar de deuren voor hem opengingen.

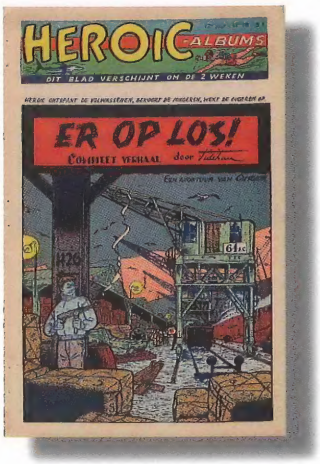

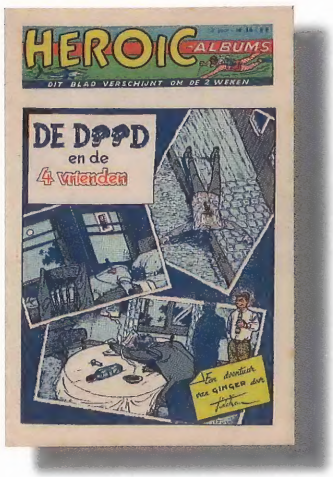

GINGER
en de verzamelaar

BOEIENDE ACHTERVOLGINGEN
SCENARIO & TEKENINGEN
JIDEHEM

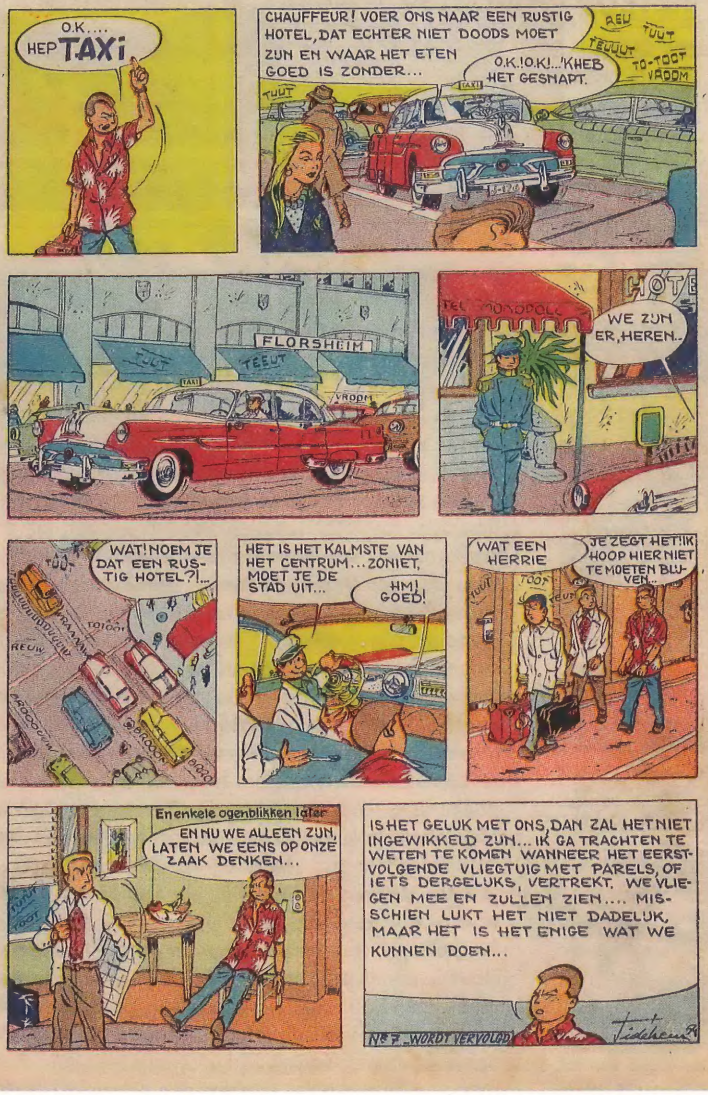
O.K.... HEP TAXI
CHAUFFEUR! VOER ONS NAAR EEN RUSTIG HOTEL, DAT ECHTER NIET DOODS MOET ZIJN EN WAAR HET ETEN GOED IS ZONDER...
O.K.!O.K!...'K HEB HET GESNAPT.
TUUT
TEEUUT
TO-TOOT
VROOM
FLORSHEIM
WE ZIJN ER, HEREN..
WAT! NOEM JE DAT EEN RUSTIG HOTEL?!...
HET IS HET KALMSTE VAN HET CENTRUM... ZONIET, MOET JE DE STAD UIT...
HM! GOED!
WAT EEN HERRIE
JE ZEGT HET! IK HOOP HIER NIET TE MOETEN BLIJVEN...
En enkele ogenblikken later
EN NU WE ALLEEN ZIJN, LATEN WE EENS OP ONZE ZAAK DENKEN...
IS HET GELUK MET ONS, DAN ZAL HET NIET INGEWIKKELD ZIJN... IK GA TRACHTEN TE WETEN TE KOMEN WANNEER HET EERSTVOLGENDE VLIEGTUIG MET PARELS, OF IETS DERGELIJKS, VERTREKT. WE VLIEGEN MEE EN ZULLEN ZIEN.... MISSCHIEN LUKT HET NIET DADELIJK, MAAR HET IS HET ENIGE WAT WE KUNNEN DOEN...
N° 7 WORDT VERVOLGD

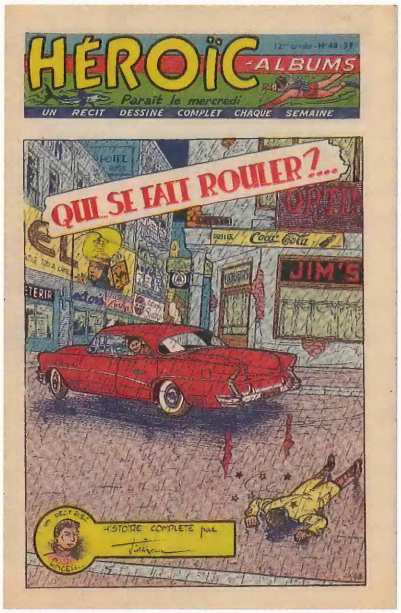

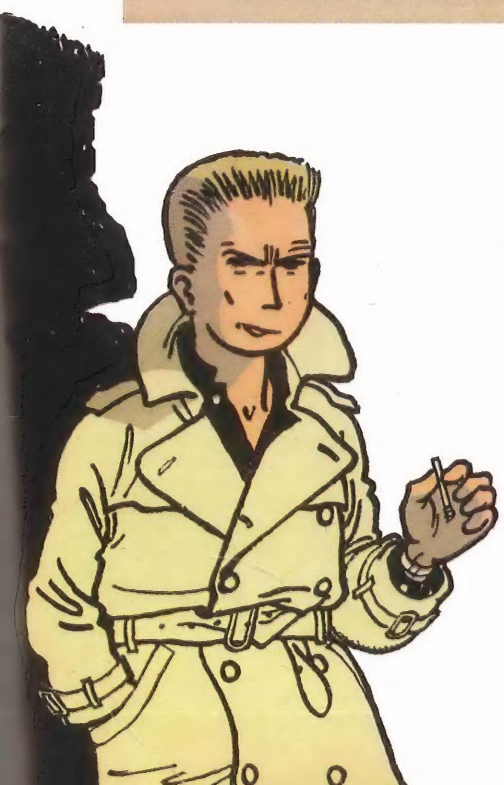

Doch Dupuis, die zich zorgen maakte over de Franse censuur, stond nogal huiverig tegenover de semi-realistische, gewelddadige verhalen die Jidéhem op dat moment maakte, wat meteen het voorlopige einde betekende van Ginger. Ginger zal pas vanaf 1979 nieuwe avonturen beleven in 'Spirou/Robbedoes', als de tolerantiedrempel in de publicaties voor de jeugd is weggenomen.

UN GRAND BIJOUTIER PARISIEN A SOLLICITÉ LA VISITE DE GINGER A SON DOMICILE PARTICULIER
BOJOCIRCUS
JE NE DOIS PLUS ÊTRE LOIN ... UNE VILLA TRÈS MODERNE, LE LONG DE LA ROUTE, A-T-IL DIT... LA GRILLE SERA OUVERTE...
AH!...CE DOIT ÊTRE ÇA... ...ET LA GRILLE EST OUVERTE...
SSST! ÇA RAPPORTE, LA BIJOUTERIE!!... QUELLE BARAQUE!... YAURAIT-IL ENCORE DES MÉTIERS HONNÊTES QUI PERMETTENT ÇA?
MR GINGER, JE SUPPOSE?... TRÈS HEUREUX DE FAIRE VOTRE CONNAISSANCE
VOULEZ-VOUS MONTER?

Ginger door de 20-jarige Jidéhem

De tekenstijl van Jidéhem was in die tijd nog niet erg persoonlijk, hij werkte duidelijk onder de invloed van Tillieux. Maar Tillieux inktte als Hergé, meer met de pen, terwijl Jidéhem een rondere inktstijl had, een beetje zoals Franquin. Dat viel ook Charles Dupuis op. Dupuis wist dat zijn sterauteur een assistent zocht. André Franquin was op dat moment verwikkeld in een lastige situatie: na een ruzie met Dupuis had hij in 1955 een vijfjarig contract met Lombard getekend waardoor hij wekelijks een pagina 'Ton en Tinneke' moest maken, ook nadat hij de plooien met Dupuis gladstreek en terugkeerde om 'Robbedoes en Kwabbernoot' verder te tekenen. Dat betekende dus meer werk voor Franquin. Maar dat is nog niet alles: dankzij of als gevolg van Yvan Delporte, tekende Franquin steeds meer redactionele bijdrages: allerlei illustraties, al dan niet voor de covers, en vooral een rubriek rond auto's (een van zijn passies) waarvoor Franquin een nieuw personage genaamd Starter bedacht. Sinds 1956 werd de Starter-rubriek wekelijks gepubliceerd. Vanaf februari 1957 komt daar dan 'Guust' bij. En alsof dat nog niet genoeg is kwam Dupuis op het idee de reeks 'Robbedoes en Kwabbernoot' bekendheid te geven bij het Franse publiek door Franquin nieuwe verhalen te laten maken voor het dagblad 'Le Parisien Libéré'. De hulp van Franquins vrienden Greg en Goscinny (voor de scenario's) of Will en Roba (voor de decors) was niet genoeg.
Sowieso was dit een bewogen periode voor Franquin: hij was net vader geworden van zijn dochter Isabelle en moest een duidelijke scheiding aanbrengen tussen zijn privéleven en zijn werk. Dus huurde hij een werkruimte in de Braziliëstraat, een paar straten van zijn woonst in Brussel. Alles wat hij maakte kwam vanaf dat moment uit dit atelier, het 'atelier Franquin'. Franquin was in het begin van zijn carrière samen met Will en Morris opgeleid door Jijé in een vriendschappelijke sfeer die vaagweg deed denken aan een scoutskamp. Het compleet tegenovergestelde van 'Studio Hergé' dus. Franquin, die aangename herinneringen had aan zijn tijd met Jijé begon iets gelijkaardigs op te zetten. In zijn atelier werkte hij na een tijdje samen met Roba, Jean Verbruggen (inkleurder van o.m. Ton en Tinneke) en Marcel Denis. Kiko, de tekenaar van 'Foufi' werkte eveneens een tijdje in het atelier.

Dupuis zag in 'Atelier Franquin' een mogelijkheid om jonge tekenaars te laten werken voor Franquin, de man die dé grafische referentie van het tijdschrift 'Spirou/Robbedoes' was. Dus riep Dupuis de jonge, werkloze Jidéhem bij hem en stuurde hem naar Franquin. Het klikte tussen die twee en Franquin nam Jidéhem in dienst als medewerker. Eens hij de mogelijkheden van Jidéhem zag, liet Franquin hem al vlug werken aan de Starter-rubriek, gevolgd door het mee tekenen aan de decors van 'Robbedoes en Kwabbernoot', in het bijzonder de verhalen 'De gevangene van Boeddha' en de twee Zwendel-albums, verhalen die geschreven werden door Greg, Jidéhems ex-collega bij 'Héroïc-albums'. Later vroeg Franquin of Jidéhem ook kon helpen met de decors van 'Hommeles in Rommelgem', zijn laatste 'Robbedoes en Kwabbernoot'-verhaal. Het was de bedoeling dat Franquin dat verhaal op zijn eentje zou tekenen, zoals hij ook al deed met 'QRN op Bretzelburg', het verhaal daarvoor, maar het tekenen van dat album verliep problematisch. Omdat Franquin niet opnieuw wou sukkelen met wat zijn laatste 'Robbedoes en Kwabbernoot'-verhaal moest worden riep hij na drie pagina's opnieuw de hulp in van zijn vroegere assistent. Samen met de gags van 'Guust' waar Jidéhem een paar jaar lang het grootste deel van het tekenwerk voor leverde heeft Jidéhem zo bijna 500 platen in symbiose met de bedenker van de Marsupilami afgewerkt.

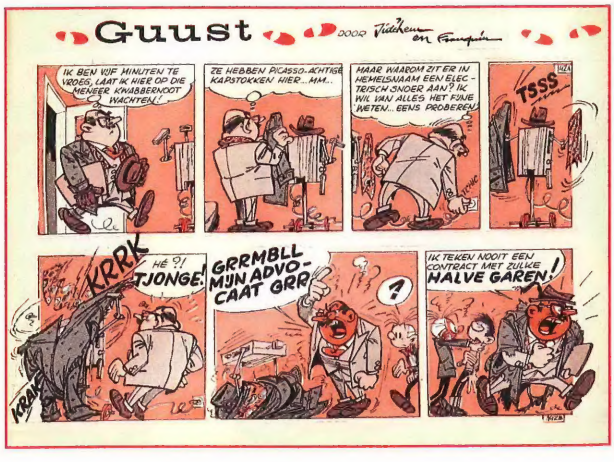
Guust
door Jidéhem en Franquin
IK BEN VIJF MINUTEN TE VROEG, DAT IK HIER OP DIE MENEER KNABBERNOOT WACHTEN!
ZE HEBBEN PICASSO-ACHTIGE KAPSTOKKEN HIER... HM..
MAAR WAAROM ZIT ER IN HEMELSNAAM EEN ELECTRISCH SNOER AAN? IK WIL HIM ALLES HET FIJNE WETEN... EENS PROBEREN!
TSSS
KRRK
HÉ?! JONGE!
GRRMBLL MIJN ADVOCAAT GRR
?
IK TEKEN NOOIT EEN CONTRACT MET ZULKE HALVE GAREN!

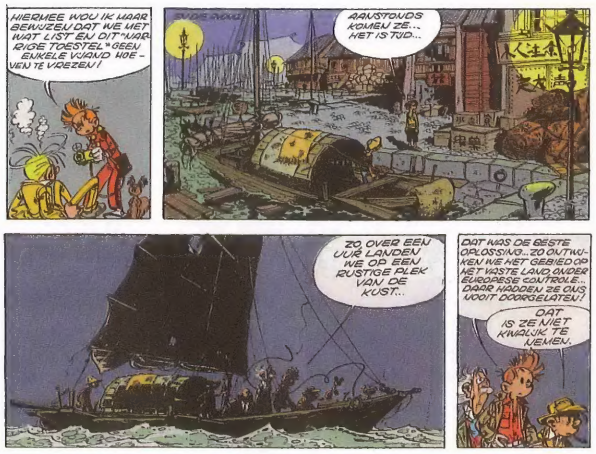
HIERMEE WOU IK MAAR BEWIJZEN DAT WE MET WAT LIST EN DIT NIEUWERWETSE TOESTEL GEEN ENKELE VIJAND HOEVEN TE VREZEN!
AUGUSTUS KOMEN ZE... HET IS TIJD...
ZO, OVER EEN UUR LANDEN WE OP EEN RUSTIGE PLEK VLAK BIJ DE KUST..
DAT WAS DE BESTE ONTSNAPPING... ZO ONTWIJKEN WE HET GEBIED OP HET VASTE LAND, ONDER EUROPESE CONTROLE.. DAAR HADDEN ZE ONS NOOIT DOORGELATEN!
DAT IS ZE NIET KWALIJK TE VERWIJTEN.

Jidéhem werd een trouwe medewerker van Franquin. Franquin zelf ging rond zeven uur terug naar huis, naar zijn gezin. Maar Jidéhem, die nog niet getrouwd was en geen vaste werkuren had bleef 's avonds laat om de platen van die week verder af te werken waarna hij ze naar de Spirou-redactie in het centrum van Brussel bracht, waar Yvan Delporte, de toenmalige hoofdredacteur, soms tot middernacht of later bleef. Delporte was altijd op de redactie aanwezig, het deed er niet toe hoe laat het was. Volgens Jidéhem was dat de reden van Delportes mislukte huwelijk. Maar Jidéhem zelf werkte in die periode ook vaak tot vier of vijf uur in de ochtend door om de volgende ochtend terug op post te zijn vanaf negen uur. Dient het gezegd te worden dat Jidéhem in die periode niet veel slaap (nodig) had? Die lange werkuren waren niet zo vreemd als je bekijkt wat Jidéhem in die periode allemaal tekende. Naast zijn werk voor Franquin had hij ook nog zijn eigen tekenwerk: de wekelijkse autorubriek, de stripverhalen rond Starter en co en talrijke illustraties en publiciteitsopdrachten.
Jidéhem zei over zijn samenwerking met Franquin in een recent interview: "We vonden elkaar meteen, Franquin en ik. Ik had totaal niet het gevoel voor een baas te werken. Je kunt zeggen dat 'Boeven op de kermis' voor mij was gemaakt: ik kwam net van 'Héroïc-albums' waar ik spannende verhalen vol auto's tekende. En bij Franquin kwam ik weer in een spannend verhaal terecht, met auto-ongelukken en grote Amerikaanse sleeën. Het was een flexibele samenwerking. Soms maakte hij de compositie, soms ik. Het kwam voor dat ik het personage schetste, maar ook dat ik de deur tekende en die openliet, waarna Franquin het personage toevoegde. Ik was gewoon om mijn tekeningen, die voorheen in zwart-wit werden gepubliceerd, zoveel mogelijk 'op te vullen'. Dat was niet de stijl van Franquin, die een kalere sfeer prefereerde. Toch liet hij me begaan. Franquin richtte zich op de essentie. Hij liet me mijn gang gaan met de decors en voegde er dan een grapje aan toe, zoals bijvoorbeeld een grappige affiche voor een scheerapparaat." Ook de volgende albums waren het gevolg van een verregaande samenwerking. En dat had ook Franquin door, want vanaf 'De gevangene van Boeddha' verscheen Jidéhems naam op de cover. Voor heel wat pagina's van dat album (de scènes met het reuzenfruit in het park van Rommelgem bijvoorbeeld) maakte Franquin de lay-out, tekende de personages en schetste vaagweg het decor waarna Jidéhem alles afwerkte. Maar in het Aziatische gedeelte van het verhaal mocht Jidéhem veel meer zijn eigen ding doen. De Chinese haven bijvoorbeeld is zijn werk. De ondertussen legendarische trap naar de Boeddha's ook. Maar in tegenstelling tot wat je zou denken tekende Franquin dan weer de auto's.

Er werd veel en hard gewerkt in die periode. Zelfs op vakantie. Franquin had de gewoonte af en toe voor twee weken naar de Belgische kust te trekken, om uit te rusten. Tussendoor tekende hij dan enkele pagina's. Als het werk echter niet vlotte, belde hij Jidéhem op die hem daarna kwam vervoegen aan de kust. Tussen twee tekensessies door trokken de twee dan naar het strand om een spelletje met de jokari te spelen (iets wat Franquins personages ook graag deden).

De samenwerking tussen beide tekenaars verliep vlot, maar toch waren er dingen voor verbetering vatbaar. Zo gaf Jidéhem voor 'Boeven op de kermis' de kleuraanwijzingen op overtrekpapier aan de inkleursters van Dupuis. Er ging echter geen week voorbij waarin Franquin, nadat hij het nieuwe nummer van 'Spirou' had ontvangen, niet in woede uitbarstte over de manier waar ze de aanwijzingen hadden uitgevoerd. Franquin vertelde daar later in een interview het volgende over: "Jidéhem gebruikte heel bijzondere kleuren. Ik moest altijd een paar stappen achteruit doen om ze te kunnen zien. Tot ik erachter kwam dat hij kleurenblind was!". Later nam Jean Verbruggen, alias Phumyphon, de man die al de inkleuring deed voor 'Ton en Tinneke', het over. Verbruggen had in die tijd overigens een oude Fiat 509, een auto die later de inspiratie zou vormen voor zowel Guusts welbekende voertuig als voor de denkende auto Zoef uit Jidéhems 'Sophie'.

Vele jaren lang werkte Jidéhem in de schaduw van Franquin. Jidéhem, die gekomen was om strips te maken voor 'Spirou' en dagelijks werkte met de meest briljante stripmaker van zijn generatie, leed een beetje onder het gebrek aan eigen werk. In 1960 bedacht Jidehem voor 'Bonux-Boy', een kortlopend Frans striptijdschrift, zijn eerste eigen stripfiguurtje sinds 'Ginger'. Joseph Tripotté is een oldtimerfanaat en heeft een opmerkelijk exemplaar ineen geknutseld. Het prachtding vervoert je naar wens in tijd en ruimte. Denk er maar aan en je bent weg. Op zich een bron van veel ellende natuurlijk. Jidéhem tekende drie korte verhalen die in 1966 voor een herpublicatie in 'Spirou/Robbedoes' grondig hertekend en herschikt worden. Jidéhem bleef echter dromen van een eigen langlopende reeks maar uitgever Dupuis zag niet graag dat de volmaakte medewerker van zijn sterauteur zich ook met andere zaken bezighield. Het lukte hem uiteindelijk met een strip rond Starter.

Omdat het personage Starter werd gecreëerd door Franquin, had Dupuis geen bezwaren toen Starter zijn eigen stripreeks kreeg. Deze eerste geslaagde proef stimuleerde de uitgever ertoe Jidéhem de vrije hand te geven, als hij tenminste het soort thrillers vermeed waarvoor Tillieux het reeds aan de stok kreeg met de Parijse censors. Omdat zijn vrouw van een meisje beviel, besloot de kunstenaar om een jong, vrouwelijk hoofdpersonage te lanceren: Sophie (dezelfde naam als zijn dochter), die in de volgende episode samen met Starter optrad maar daarna haar eigen weg ging en zo'n twintigtal avonturen zou beleven tot in 1995, meestal op scenario's van Vicq. Nadat zijn dochter de leeftijd van zijn hoofdpersonage ruim gepasseerd was, schroefde Jidéhem zijn productie aanzienlijk terug.

Uiteindelijk werd 'Sophie' na (relatief) teleurstellende verkoopcijfers stopgezet. In 2001 werd in een interview aan Jidéhem gevraagd hoe het voelde toen de reeks 'Sophie' uit de catalogus van Dupuis werd gehaald. Hij antwoordde daarop: "Ik moet zeggen dat ik het een beetje verwachtte. Ik ben niet de eerste tekenaar van ouder dan zestig jaar waarbij dit gebeurt. De politiek bij Dupuis bestaat erin om de anciens te vervangen door de jeugd. Er zijn uitzonderingen: zij die zeer goed verkopen zoals bijvoorbeeld 'De Blauwbloezen'. **De plaatprijs voor tekenaars bij Dupuis wordt geïndexeerd volgens hun anciënniteit. Het gevolg is dat iemand die al dertig jaar voor Dupuis werkt, een duurdere plaatprijs krijgt dan nieuwe tekenaars. Een reeks als 'Sophie', met een oplage van 60-70.000 exemplaren wordt daardoor gezien als niet rendabel.** Medio jaren '90 heeft men mij verteld dat de serie niet verlengd werd. Beetje bij beetje werd ze uit de catalogus gehaald. Men heeft mij een brief

geschreven waarin men signaleerde dat er nog een stock van verschillende duizenden albums bestond. Men heeft mij gevraagd of ik ze wou terugkopen. De waarde – een goed miljoen Belgische frank (bijna 25.000 euro) bezat ik niet. Een andere probleem was de opslag. Ik heb dan onderhandeld met de verantwoordelijke bij Dupuis, die ze mij uiteindelijke aan een sterk verlaagde prijs aanbood. Een boekenwinkel in Brussel heeft me dan voorgesteld om 30.000 boeken over te kopen. Hij heeft zo een goede koop gedaan. Ik heb ongeveer 9000 albums gehouden. Uiteindelijk heb ik die bijna allemaal verkocht gekregen. Maar omdat die albums beschikbaar bleven, was het moeilijk om een nieuwe uitgever te vinden voor het heruitgeven van de albums. Dit is de keerzijde van de medaille." Op de vraag of hij het gevoel had onbelangrijk te zijn geworden in de wereld van de strips was zijn antwoord: "Een beetje, ja. Toen ik nog bij Dupuis langs kwam, voelde ik aan dat ze me bekeken als een dinosaurus. De oude tekenaars interesseren hun niets. De teamgeest van het tijdschrift was verdwenen. Vroeger zagen we elkaar regelmatig op de redactie, we lachten hartelijk tijdens het maken van een nieuw nummer."

Jidéhem bewerkte tussen 1990 en 1993 nog enkele 'Chansons cochonnes' (Vieze Varkens, Arboris) voor uitgeverij Top Game van zijn vriend Carpentier. Zijn poging om 'Ginger' opnieuw te lanceren liep op een flop uit. In 2000 verscheen het laatste album van 'Ginger'. Dat was meteen ook het laatste album van Jidéhem. Ondertussen maakte hij voor het autotijdschrift 'L'Auto Journal' nieuwe afleveringen van 'Starter', en daarvoor had hij steeds drie of vier dagen nodig om ze te tekenen. En die pagina's moesten regelmatig verschijnen. Er restte dus sowieso nog weinig tijd voor 'Ginger'. Hij bleef echter heimwee hebben naar zijn eerste personage en betreurde het lange tijd dat hij zijn loopbaan niet netjes heeft kunnen afronden.

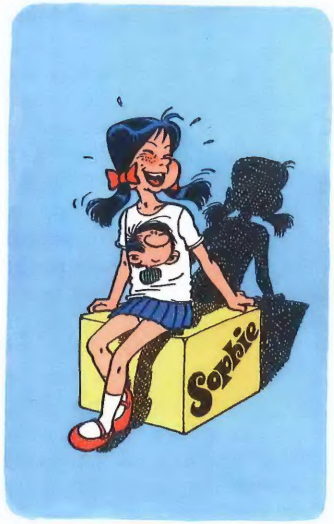

64
VOUS VOULIEZ UNE FOIRE, LA VOILÀ ! AMUSEZ-VOUS BIEN...
OUAIS!!
MAINTENANT, LA BARAQUE DES BOXEURS... AU FAIT, SI LES GANGSTERS ONT ENLEVÉ UN ENFANT, POURQUOI NE LEUR ENVOIE-T-ON PAS LA POLICE ?
...JE COMPRENDS UNE CHOSE : JE M'EMBARQUE DANS UNE DANGEREUSE AVENTURE... AH !" BOXING ! "...
MOI QUI DÉTESTE LA FOULE !
APPROCHEZ, MESDAMES, MESSIEURS ! VOICI JO LA JAVA, UN DES POIDS MOYENS LES PLUS DOUÉS DE NOTRE TEMPS ! RENCONTRERA TOUT AMATEUR, MÊME POIDS LOURD, EN DEUX ROUNDS DE TROIS MINUTES...
BOXING
DÉCORS DE Jidéhem

'Boeven op de kermis' was het eerste 'Robbedoes en Kwabbernoot'-verhaal waarvoor Jidéhem de decors tekende.

Het pand in de Braziliëstraat 15 te Brussel, waar Atelier Franquin gevestigd was.

Een karikatuur van Jidéhem door Franquin, getekend ten tijde van het atelier. De puntjes zijn gaatjes veroorzaakt door dartspijlen.

GUUST Jidéhem

Andre Franquin in 1964 en Jidéhem in 1962

Guust Flater (in het Frans Gaston Lagaffe) is na Robbedoes André Franquins belangrijkste en bekendste personage. Hij is het oertype van de 'held zonder werk'. Guust is volledig onbekwaam als werknemer. Hij is lui, onhandig, gulzig, eigenwijs en doet vooral waar hij zelf zin in heeft. Zijn takenpakket is het sorteren van de post en het onderhouden van het archief bij uitgeverij Dupuis. Daardoor is het archief een enorme puinhoop en ligt zijn kantoor vol stapels achterstallige post. Als Guust niet slaapt, houdt hij zich bezig met allerlei spelletjes, nutteloze activiteiten en scheikundige experimenten die bijna altijd tot explosies of andere rampen leiden. Ook doet hij de vreemdste uitvindingen die meestal aan een desastreus einde komen. Ondanks alle ellende en rampspoed die hij op het kantoor aanricht, heeft Guust een hart van goud en is hij een grote dierenvriend.
De personaliteit van Guust was een co-creatie van Franquin en zijn hoofdredacteur Yvan Delporte. De originele Franse naam Gaston baseerde Delporte op een van zijn oude schoolvrienden, een zekere Gaston Mostraet die bekend stond omwille van zijn vele flaters. Wat Franquin vergat was dat zijn schoonvader dezelfde voornaam had, iets wat achteraf enkele familiale problemen opleverde.
'Guust' is een gagreeks maar het personage dook ook op in enkele langere 'Robbedoes en Kwabbernoot'-verhalen, waarvan het bekendste ongetwijfeld 'Bravo Brothers' is.

Toen Jidéhem voor het eerst bij Franquin langs ging was Franquin juist bezig met de beruchte cover met 1000 hoofdjes van Robbedoes (eigenlijk zijn het 999 hoofdjes van Robbedoes en één hoofdje van Guust Flater). Na een korte kennismaking vertelde Franquin dat Dupuis wou dat de korte interventies van Guust in het tijdschrift uitgewerkt werden tot een klassieke stripserie, maar dat hij daar eigenlijk geen tijd voor had met al zijn ander werk. Dus mocht Jidéhem vrijwel meteen de autorubriek 'Starter' overnemen, waardoor Franquin toch al vlug één tot twee dagen werk per week uitspaarde.

Maar zelfs zonder het werk aan 'Starter' zag Franquin het niet zitten om ook nog eens 'Guust' te tekenen naast zijn werk voor 'Robbedoes en Kwabbernoot' en 'Ton en Tinneke'. Dus stelde hij voor dat hij zich zou beperken tot de scenario's en dat Jidéhem de reeks zou tekenen. Doch Jidéhem, die de semi-realistische Héroïc-stijl gewoon was, vond het rubberen personage Guust niet zo gemakkelijk om te tekenen. Hij moest veel moeite doen om het personage in zijn vingers te krijgen. Het door verzamelaars gegeerde Franstalige oblong-album uit 1960 werd in die periode gemaakt. Volgens Jidéhem is de stijlverandering in dat album duidelijk zichtbaar, maar wordt het verschil na een aantal platen steeds kleiner en kleiner.
Franquin zei daarover: "Ik schreef de gags op mijn eentje, en in het begin hielp Jidéhem vooral met het tekenen van de decors. Jidéhems stijl was belangrijk voor de reeks. Ik schetste de platen lichtjes in potlood en hij inktte de volledige platen, zelfs de personages. En dat zie je er ook aan, de stijl van Jidéhem is duidelijk zichtbaar."
Na een tijdje werd de inbreng van Jidéhem steeds groter en begon hij ook de personages te tekenen.

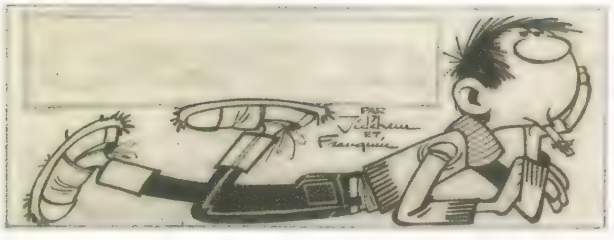

Toen ze samenwerkten waren er tussen Franquin en Jidéhem geen afspraken over de kwaliteit van het tekenwerk. Af en toe, als Franquin daar zin in had tekende hij een element in het decor. Een zeldzame keer tekende hij een aantal platen op zijn eentje, die zijn te herkennen omdat ze door hem gesigneerd werden.
Jidéhem zelf vindt dat het grote verschil tussen zijn platen en die van Franquin in de lettering zat. Jidéhem beweert dat de lettering van Franquin dikker zou zijn.
Ook Robbedoes en Kwabbernoot traden op als personages in de Guust-strip. Kwabbernoot werd altijd door Jidéhem getekend. Bij Robbedoes varieerde dat. Franquin schetste zijn scenario's behoorlijk gedetailleerd uit op een kleiner formaat. Soms gebeurde het dat Franquin zich zo amuseerde bij het schetsen dat hij bepaalde elementen zeer uitgebreid uitwerkte. Zo tekende hij bijvoorbeeld heel graag zwijntjes of bepaalde personages, in het bijzonder Robbedoes. Jidéhem moest in die situaties niet veel meer doen dat de tekeningen van Franquin getrouw overtekenen. Jidéhem benaderde extreem dicht de stijl van Franquin, maar als je het 'Robbedoes en Kwabbernoot'-verhaal 'QRN op Bretzelburg' dat volledig door Franquin is getekend naast de 'Guust'-gags legt die datzelfde jaar zijn gepubliceerd, zie je inderdaad dat de stijl en de lijnvoering niet helemaal hetzelfde zijn.

Jidéhem werd en wordt door het publiek echter nooit beschouwd als (een) tekenaar van 'Guust'. Zelf vond hij dat niet zo erg. De jonge tekenaar was dolgelukkig dat hij met Franquin kon werken en dat hij volop zijn bezigheid en dus ook inkomsten had met de autorubriek, de decors voor de 'Robbedoes en Kwabbernoot'-verhalen en 'Guust'.

AGENT LOYAL
H'DISEUSE JEANNE
...UN CADEAU POUR MA MÈRE. MA LAGAFFE ?!?...AH ! BEH... MERCI ...
AAAH, M. GASTON ! SI VOUS SAVIEZ COMBIEN MAMAN A ÉTÉ TOUCHÉE PAR VOTRE CADEAU ...
IL N'A PAS OUBLIÉ LA FÊTE DES MÈRES, CETTE ANNÉE, GASTON !
AH ÇA, NON ! IL A MÊME OFFERT UNE BILLE DE BOWLING À MA GRAND-MÈRE ...
MA MÈRE A ÉTÉ RAVIE PAR LE CADEAU LAGAFFE ...
DIS-LE AUX AMIS ! POUR TOUT CADEAU QU'ILS ACHÈTERONT AU STAND SPÉCIAL "FÊTE DES MÈRES" AUX GRANDS MAGASINS DU PRINTEMPS, ILS RECEVRONT UN PAQUET DE FRIANDISES !
SACHETS DE BONBONS EN GRANDE QUANTITÉ.

Boven: de laatste Guust-gag waaraan Jidéhem meetekende.
Links: een scenarioschets door Franquin.

Jidéhem in een interview: "Ik werkte samen met Franquin in 1957. Roba was er ook. In drie of vier jaar hebben we een tiental albums geproduceerd, we werkten enorm hard. Franquin vroeg voortdurend naar onze mening en begon zijn tekeningen vaak opnieuw. Hij was een groot talent, maar zwoegde desondanks toch enorm op zijn pagina's. Hij was niet vlug tevreden en ik heb dat van hem overgenomen. 'Guust' werd geboren als een noodoplossing voor het tijdschrift; als een advertentie gepubliceerd werd in Frankrijk maar niet in België, of omgekeerd, werd de lege ruimte gevuld met een tekening van Guust. Franquin geloofde niet echt in het personage en hij wou het zelfs volledig in mijn handen leggen. Maar ik voelde Guust minder goed aan dan hij, en geleidelijk aan zag Franquin de reeks meer en meer zitten."

Meerdere malen was Franquin in het weekend naar de zee gereden en had daar duidelijk met veel plezier enkele pagina's van Guust helemaal alleen getekend. Hij had vaak aan Jidéhem gezegd dat het tijd was om op eigen benen te staan en niet alleen de medewerker van een ander te zijn. Toen Jidéhem aan Sophie begon zei Franquin tegen zichzelf: " Jidéhem en Roba gaan hun eigen weg, ik denk dat het het beste zou zijn niet meer te vertrouwen op hun hulp voor de achtergronden."

In een later interview verwoordde Franquin het zo: "In mijn gedachten was 'Guust' een serie die ontworpen was om volledig overgenomen te worden door Jidéhem. Ik wilde hem inwerken om hem na een relatief korte tijd de reeks te laten verderzetten. Maar ik voelde dat hij op zijn gemak was met het tekenen van zowat alles, maar dat net het hoofdpersonage niet paste bij zijn natuurlijke stijl van tekenen. Op een dag vertelde hij me: "Guust, ik voel het niet: hij is te soepel, te los voor mij". Jidéhem is gewoon personages te tekenen die realistischer, stijver zijn, zoals Ginger. Hij concentreerde zich dus op de decors, en ik tekende terug Guust. Ik heb dat vrij goed gedaan sindsdien, de reeks heeft me geen windeieren gelegd, ik heb geen spijt van hoe het gelopen is."

Jidéhem: "Toen Franquin genoeg kreeg van Robbedoes en Kwabbernoot gaf hij die reeks weg aan Fournier, net zoals hij

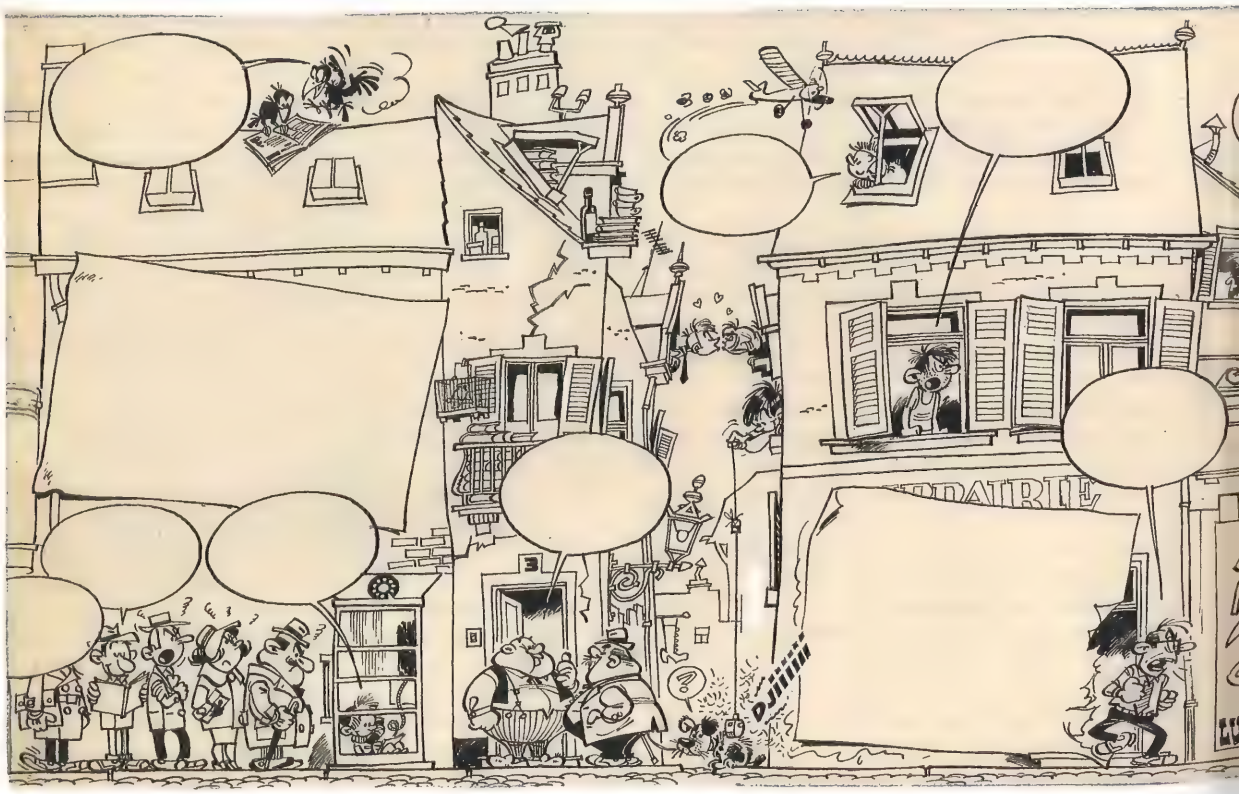

'Ton en Tinneke' eerder ook al aan Attanasio had overgelaten. Daardoor hield hij alleen nog maar 'Guust'. Ik had echter nog de autorubriek , 'Sophie' en veel illustraties . Tegen die achtergrond was het niet meer dan normaal dat hij zijn eigen creatie naar zich toe trok. Om die reden wilde hij 'Guust' alleen gaan tekenen."

Uiteindelijk heeft Jidéhem ongeveer 400 gags van Guust getekend. Het gaat in het bijzonder om de gags van een halve pagina. Toen Franquin zelf Guust begon te tekenen kreeg hij daarvoor een volledige pagina. Nadat Franquin was gestopt met 'Robbedoes en Kwabbernoot' werkte Jidéhem nog een tijdje mee aan de decors van 'Guust', maar vanaf het album 'Flaters schade' uit 1968 tekende Franquin alles zelf. De allerlaatste gag waar Jidéhem aan (mee)tekende was nr. 445.

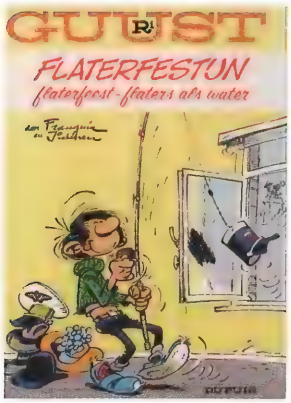

Franquin was niet het soort werkgever die moeilijk deed over auteursrechten. Daarin was hij scrupuleus eerlijk. Een anekdote is veelzeggend: in één van de latere albums die verscheen toen Jidéhem al lang niet meer meewerkte aan de reeks staat een plaat die Jidéhem ooit tekende voor een studentenblad. Toch liet Franquin voor die ene plaat een contract opmaken zodat Jidéhem zijn deel van de royalty's kon krijgen. Bij de albums die Marsuproductions na de dood van Franquin samenstelde uit vroeger, onuitgegeven materiaal werd Jidéhem wel eens over het hoofd gezien, maar in 2009 bracht Dupuis een nieuwe 'Guust'-collectie uit. Het werd de ultieme heruitgave van de 17 albums die bij de Waalse uitgever verschenen, met talloze onuitgegeven illustraties én opnieuw met de originele covers zoals Franquin ze tekende. In deze reeks zijn alle gags chronologisch gebundeld. Op de covers van album 1 tot en met 7 staat Jidéhem telkens even volwaardig vermeld als Franquin (op het allereerste album stond Jidéhem zelfs als eerste vermeld). Hetzelfde gebeurt bij de recente thematische bundelingen zoals 'Gas geven, Guust'. Afgaand op de covers bestaat er geen twijfel over het feit dat ze beiden co-auteurs zijn van 'Guust'. Toch blijft iedereen André Franquin zien als de enige auteur van 'Guust'. Het helpt natuurlijk niet dat Jidéhem erin slaagde om de stijl van Franquin getrouw na te bootsen. De royalty's voor 'Guust' brengen Jidéhem zelf zo veel op dat hij na het stopzetten van 'Sophie', zijn belangrijkste eigen serie, toch nog steeds een behoorlijk inkomen heeft. Jidéhem was overigens niet de enige persoon die royalty's uitbetaald kreeg. Voor ieder album hield Franquin nauwgezet bij wie ideeën leverde voor de gags. De jonge Jean Van Hamme bijvoorbeeld was een van die mensen.

Jidéhems vader was een van de directeurs van de Innovation, een keten van grootwarenhuizen. Op een dag zocht het duo een personage dat kon doorgaan als typisch iemand die contracten kwam signeren op het bureau waar Guust werkt. Franquin schetste wat en toonde het resultaat

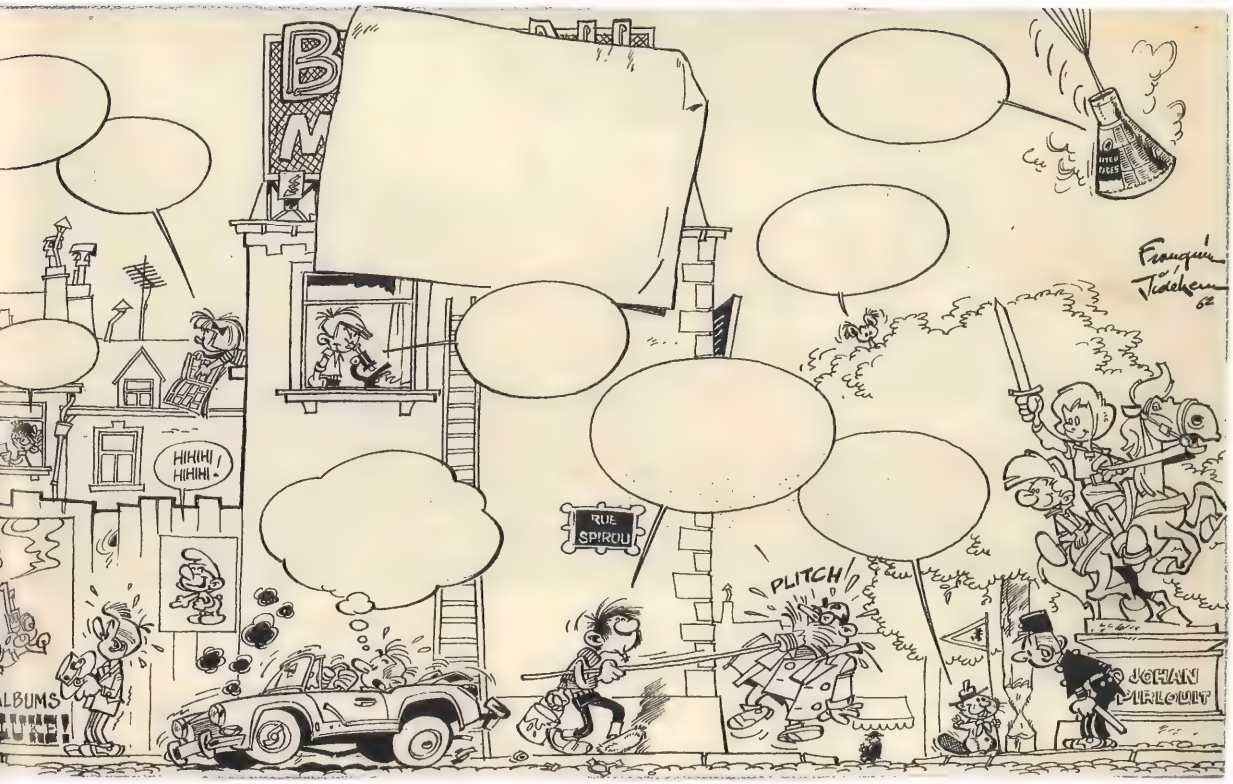

Illustratie voor een kalender uit 1962

aan zijn medewerker die er zijn vader in herkende. Franquin antwoordde "In dat geval noemen we hem De Mesmaeker", een naam die zowat onuitspreekbaar is voor Franstaligen. Net als Jidéhems vader was het personage altijd opgewonden en werd hij al vlug een van de populairste personages uit de reeks. Iets wat de echte De Mesmaeker steeds vaker ondervond, want telkens als hij ergens een contract moest gaan ondertekenen vonden de mensen dat daar hilarisch.

Die naam is niet het enige wat letterlijk was overgenomen van Jidéhem. Ook de uitdrukkingen "M'enfin" (in het Nederlands vertaald als "Nou Moe") en "Bof" haalde Franquin bij zijn medewerker. Jidéhem had de gewoonte die uitdrukkingen af en toe te gebruiken terwijl hij zat te zwoegen boven zijn tekentafel. Franquin had zelfs de gewoonte om de gags voor te lezen met de intonatie van Jidéhem, kwestie van ze te testen op hun efficiëntie.

Toen Franquin 'Robbedoes en Kwabbernoot' beu was en het duidelijk was dat er naar een opvolger gezocht moest worden, werd er onder andere aan Jidéhem gedacht. Voor Dupuis was Jidéhem een ideale kandidaat, en de jonge tekenaar zag dat zelf ook wel zitten. Maar Franquin zag zijn voormalige assistent toch liever iets anders doen. Niet omdat hij dacht dat Jidéhem de taak niet aan zou kunnen, maar wel uit bescherming. Franquin dacht dat een tekenaar die een bestaand personage overnam een vergissing maakte (zelf frustreerde het hem lange tijd dat hij met Robbedoes niet echt kon doen wat hij wou omdat het zijn eigen creatie niet was) en hij wou Jidéhem die vergissing besparen. Wat eigenlijk wel vreemd was, aangezien Franquin enkele jaren eerder Jidéhem nog wou opzadelen met Guust.
Omdat de commerciële dienst van Dupuis rond die periode eindelijk had beslist dat er albums zouden komen van Jidéhems eigen reeks 'Sophie', en dat dus betekende dat de reeks ook regelmatig in het tijdschrift moest verschijnen, besloot Jidéhem om al zijn aandacht op 'Sophie' te richten.

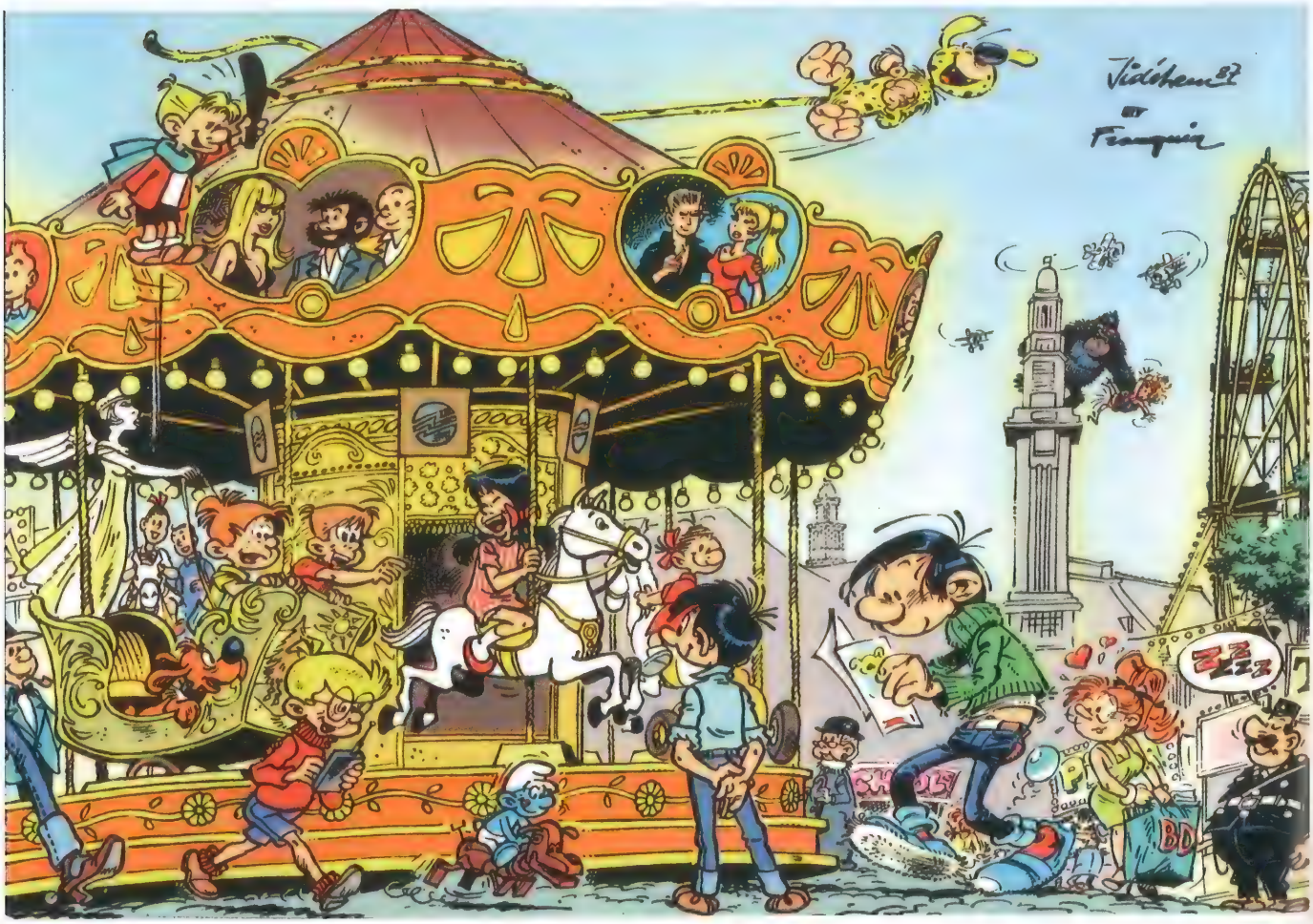

Bovenstaande tekening werd in 1987 gemaakt en beeldt de kermis te Charleroi uit. We herkennen naast de personages van Franquin en Jidéhem een rits andere Dupuis-personages, en ook Kuifje en Suske en Wiske. Hoogstwaarschijnlijk was dit de laatste keer dat Franquin en Jidéhem samenwerkten.

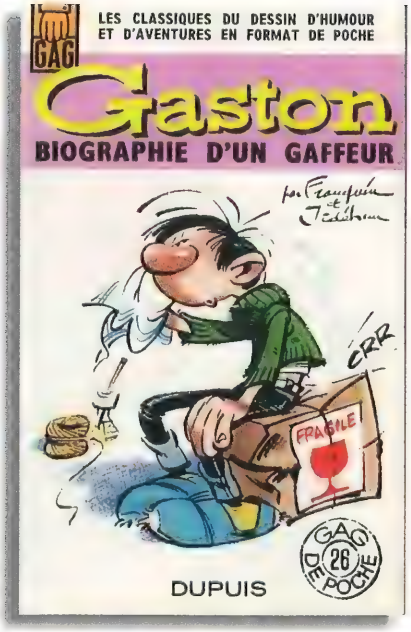

Hertekende versie

Voor 'Gaston- biographie d'un gaffeur', een uitgave op pocketformaat uit 1965 werden vele tientallen gags door Jidéhem hertekend op een aangepast formaat. Sommige van deze hertekende gags werden achteraf, met kleine aanpassingen, gepubliceerd in de reguliere albumuitgaves.

NOG NOOIT ZO'N HARDE NOOT GEZIEN!
OEIOEIOE!!
NEE, NOG NOOIT ZO'N HARDE NOOT GE-ZIEN!!!
KRAK
EN WAT NU?! WAT BEN JE NU VAN PLAN?
WEL...EEN NOTENKRAKER-KOPEN!

Originele versie

Jidéhem (links) en Franquin (rechts)

Een publiciteits-gag met Guust. Het scenario is van Franquin, de tekeningen zijn van Jidéhem.

In de loop der jaren maakte Jidéhem geregeld opdrachttekeningen met de personages uit 'Guust'. Op deze en de volgende pagina plaatsten we een kleine selectie.

AÂÂH! MONSIEUR GASTON! LA JOURNÉE VOUS VA À MERVEILLE!!
Jidéhem

Jidéhem

UNE GROSSE BISE DE Gaston!!
Jidéhem

Jidéhem

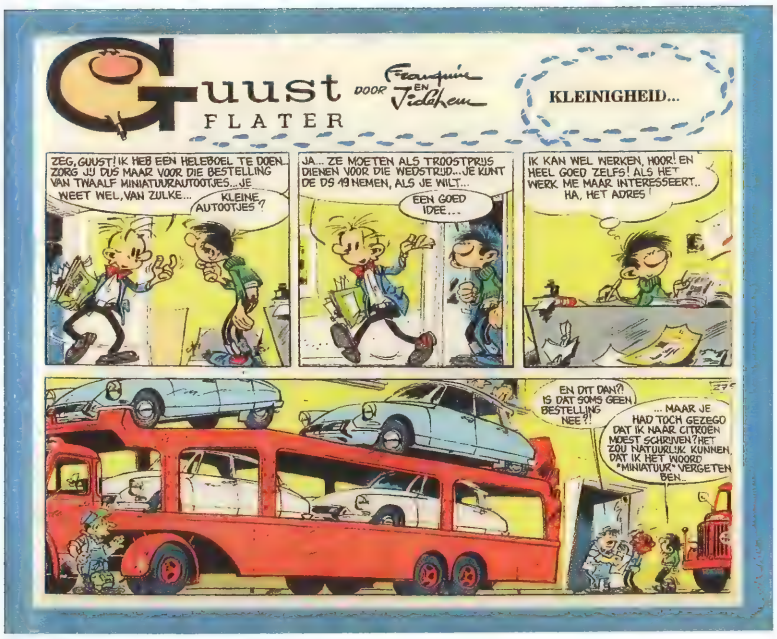
Guust FLATER
door Franquin en Jidéhem
KLEINIGHEID...
ZEG, GUUST! IK HEB EEN HELEBOEL TE DOEN. ZORG JIJ DUS MAAR VOOR DIE BESTELLING VAN TWAALF MINIATUURAUTOOTJES... JE WEET WEL, VAN ZULKE...
KLEINE AUTOOTJES?
JA... ZE MOETEN ALS TROOSTPRIJS DIENEN VOOR DIE WEDSTRIJD... JE KUNT DE DS 19 NEMEN, ALS JE WILT...
EEN GOED IDEE...
IK KAN WEL WERKEN, HOOR! EN HEEL GOED ZELFS! ALS HET WERK ME MAAR INTERESSEERT.. HA, HET ADRES!
EN DIT DAN?! IS DAT SOMS GEEN BESTELLING NEE?!
... MAAR JE HAD TOCH GEZEGD DAT IK NAAR CITROEN MOEST SCHRIJVEN? HET ZOU NATUURLIJK KUNNEN, DAT IK HET WOORD "MINIATUUR" VERGETEN BEN...

Zowel Franquin als Jidéhem staan bekend omwille van hun gave om auto's te tekenen. Het spreekt dan ook voor zich dat er heel wat gags van 'Guust' te vinden zijn waarin auto's een belangrijke rol spelen.

In de onderstaande tekening is alleen Guust door Franquin getekend en geïnkt.

GASTON 321
FRANQUIN ET JIDÉHEM 1964
C'EST SÉRIEUX? VOUS L'AVEZ ACHETÉE!?
OUI... D'OCCASION, TU SAIS!... LE GARS, ÇA LUI FENDAIT LE CŒUR DE S'EN SÉPARER...
...ÇA, C'EST TOUT CE QUI LUI RESTAIT DE SES AÏEUX.
OH, IL NE POUSSAIT PAS À LA VENTE...
...FATIGUÉ DE POUSSER SANS DOUTE...
EN TOUT CAS, J'AI VU QU'IL LA SOIGNAIT: IL METTAIT DE L'HUILE TOUT LE TEMPS...
AH, MAIS! TU VAS VOIR... ÇA TOURNE COMME UNE HORLOGE, CE MOTEUR-LÀ!
CRRAA CRAA CRANC
EXACT, LITTÉRALEMENT, COMME UNE HORLOGE!
COUCOU! COUCOU!
C'EST L'HEURE DE LA PREMIÈRE RÉPARATION...
?
321
138011

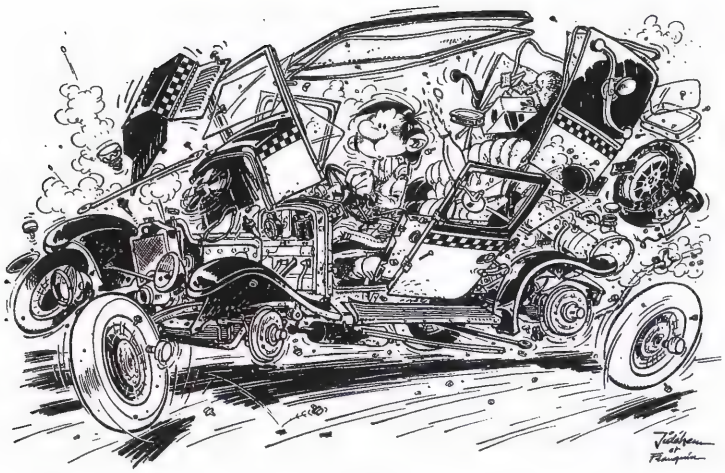

STARTER EN SOPHIE

Vanaf 1957 kreeg Jidéhem de leiding over de autorubriek 'Starter' die wekelijks in 'Spirou/Robbedoes' verscheen. De autorubriek was begonnen door journalist Jacques Wauters in 1950. In het begin was de naam Starter niet meer dan een handtekening onderaan de rubriek. Die rubriek werd vanaf 1956 geïllustreerd door Franquin. Franquin creëerde hiervoor op vraag van artistiek directeur Maurice Rosy in maart 1956 een personage met de naam Starter. Starter heeft donker haar en draagt meestal een lichtblauw hemd, lichtblauwe broek en witte schoenen.

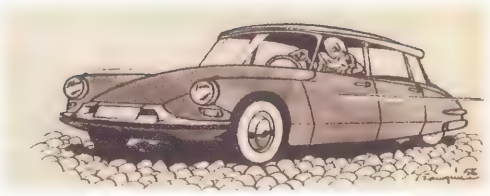

Van beroep is hij mecanicien. Hij test ook wagens voor het weekblad 'Spirou/Robbedoes', samen met zijn vriend/assistent Pieters. Starter was in zekere zin de tussenpersoon tussen de lezers van het weekblad en de autowereld die in de jaren vijftig en zestig nog steeds aanleiding tot dromen gaf. Starter berichtte niet als een streng schoolmeester, maar gaf begrijpelijke informatie over de Grand Prix en rally's , legde aanschouwelijk de technische details uit en presenteerde de nieuwste merken van over de hele wereld: Ferrari, Mercedes Benz, Maserati, Porsche, Jaguar, Bugatti, Alfa Romeo, Ford, Chevrolet, Renault, Simca, BWM, Lamborghini, Volvo, Fiat, Chrysler, Citroën, enz... Reeds na een paar maanden al gaf Franquin de rubriek door aan zijn verse assistent Jidéhem omdat hij het veel te druk kreeg. Op 6 juni 1957 debuteerde Jidéhem zodoende in het weekblad 'Spirou/Robbedoes' met onderstaande tekening.

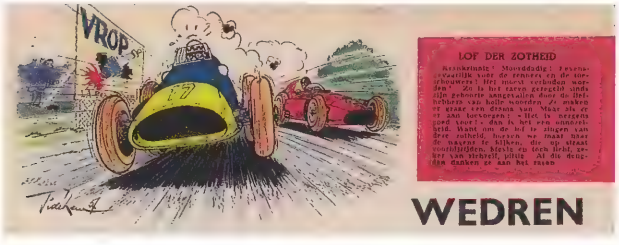

Jidéhems duidelijke en gedetailleerde tekeningen van auto's bij de teksten van Jacques Wauters maakten de autorubriek in die tijd tot de meest gelezen pagina's van het weekblad. De auteurs kregen enorm veel post over de rubriek. Jongetjes die schreven: "Mijn vader wil dat merk kopen, maar ik las in 'Starter' dat het geen goede auto is!". In die tijd bestond er bij de Dupuis-medewerkers veel liefde voor mooie auto's, behalve bij hoofdredacteur Delporte die nooit met een andere auto dan met een 2CV heeft gereden, en die hij uiteindelijk midden op straat achterliet. Charles Dupuis hield van Engelse luxewagens zoals Aston Martins en Jaguars, Franquin van Lancias en Citroëns. Jidéhem reed in die periode met een Vespa, kocht daarna een Citroën Traction en veranderde vervolgens dankzij de rubriek elk halfjaar van auto.

Oorspronkelijk had Jidéhem geen grote belangstelling voor auto's, maar in detectiveverhalen zoals 'Ginger' komen er sowieso vaak auto's aan te pas, en het tekenen daarvan ging Jidéhem altijd gemakkelijk af. Hij benaderde ze als personages. Jidéhem zei daarover: "Ik karikaturiseerde ze lichtjes om het karakter eruit te laten komen. Een Rolls of een 2CV teken ik niet op dezelfde manier!".

Jidéhem tekende meer dan duizend 'Starters'. Jacques Wauters testte eerst de auto's en dan stuurde hij de nodige documenten naar Jidéhem die zijn tekeningen vooral baseerde op foto's. Geleidelijk aan deden de twee gezamenlijke testen. Zo reden ze een keer in een Jaguar E van Brussel naar Saint-Tropez en brachten ze de auto terug bij de importeur met bijna versleten banden.

Vanaf 1965, de datum waarop Jacques Wauters stopte met het schrijven van de rubriek, zorgde Jidéhem in zijn eentje voor de illustraties, tekst, en lay-out.

KIJK, KIJK! OM VW TE OVERVLEUGELEN HOEF JE HEM ALLEEN MAAR GROTER NA TE MAKEN.
De kever? Dat is toch die drommelse Volkswagen, waar de Amerikaanse autoconstructeurs zo boos op zijn. Om deze « insektenplaag » in Amerika te bestrijden, heeft Chevrolet besloten ze met hun eigen wapen te lijf te gaan. Zo werd de Corvair geboren... maar zal hij zijn doel niet voorbij schieten?...
Een rare vogel : met de complimenten van Ferdinand !
CORVAIR MONZA
Starter

In 1959 was Jidéhem nog maar 24 jaar oud. De jonge tekenaar verlangde terug naar een eigen reeks. Maar Dupuis wou daar niet echt van weten. De uitgever had liever dat Jidéhem Franquin bleef helpen. Samen hadden ze namelijk een geweldige productie die ervoor zorgde dat het werk van stertekenaar Franquin iedere week in het tijdschrift te zien was. "Franquin adviseerde me er met Delporte over te praten," herinnert Jidéhem zich. "En Delporte zei: "Er is maar één oplossing. Ik zal een synopsis voor je schrijven. Als hoofdredacteur moet ik die dan wel accepteren..." En hij hield woord, met een kortverhaal. Jidéhem tekende dat eerste verhaal in een stijl

die heel dicht lag bij die van Franquin en het verscheen eind dat jaar als een microverhaal. Een half jaar later volgde een tweede microverhaal. Het eerste lange Starter-verhaal 'Starter tegen de Brokkenmakers' werd in 1961 in 'Spirou/Robbedoes' gepubliceerd. Dit werd gevolgd door 'Het huis aan de overkant' gepubliceerd in 1963. Voor dat verhaal hanteerde Jidéhem een andere tekenstijl, die doet denken aan het werk van Morris (het was pas in het volgende verhaal dat Jidéhem zijn eigen, herkenbare stijl ontwikkelde) en schreef hij zelf het scenario, bijna zeven jaar na zijn vorig scenario voor 'Ginger'.

Ondertussen groeide bij Jidéhem de wens om een vrouwelijk hoofdpersonage bij het weekblad te introduceren. Toen hij de eerste schetsen van een 17- à 18-jarig aantrekkelijk meisje met een duidelijke boezem voorlegde aan uitgever Dupuis stuitte hij op verzet van deze laatste. Dupuis wou een tijdschrift maken voor jongens van ongeveer twaalf à dertien jaar oud. De uitgever was er van overtuigd dat een vrouwelijk hoofdpersonage niet zou aanspreken bij zijn doelgroep. Bovendien was er in die tijd nog veel censuur, zeker in Frankrijk en was het tekenen van sexy vrouwen uit den boze. Jidéhem kreeg wel de toelating om een klein meisje te laten meespelen als nevenfiguur in een verhaal van Starter. Jidéhem noemde het meisje Sophie Karamazout (in het Nederlands werd dat Sophie Karapolie). Haar voornaam ontleende hij aan de Franse actrice Sophie Desmarets. De familienaam Karamazout verwees naar 'De gebroeders Karamazov' van de Russische schrijver Dostojevski. Jidéhems pas geboren dochtertje kreeg ook de naam Sophie. Zoë, de slimme auto uitgevonden door vader Karapolie, was dan weer de naam van de spaniël van het gezin De Mesmaeker. Het meisje Sophie zou aanvankelijk slechts in één verhaal meespelen. Namelijk in 'Het ei van Karapolie', een verhaal dat verscheen in 'Spirou/Robbedoes' in 1964. Maar dat was buiten het lezerspubliek gerekend. Toen bleek dat er meer lezersbrieven kwamen voor Sophie dan voor Starter zou het meisje al snel de hoofdrol krijgen. 'De bel der stilte', verschenen in 1965, werd het laatste verhaal met Starter als hoofdpersonage. In het tijdschrift verscheen het onder de reekstitel 'Starter, Pieters en Sophie'. Daarna heette de reeks 'De avonturen van Sophie'. Deze naamsverandering leverde geen probleem op omdat er op dat moment nog geen albums waren verschenen. 'De bel der stilte' werd getekend in een periode waarin Franquin besliste geen hulp meer te gebruiken bij het tekenen van 'Robbedoes en Kwabbernoot', waardoor Jidéhem meer tijd kreeg om aan zijn eigen strips te werken. Zowel 'Het ei van Karapolie' als 'De bel der stilte' als een herwerkte versie van 'Het huis aan de overkant' verschenen later in albumvorm in de 'Sophie'-reeks. Voor dat laatste verhaal tekende Jidéhem nieuwe intro- en outropagina's. Helaas in een duidelijk afwijkende tekenstijl. Starter kreeg nooit een eigen albumreeks. 'Starter tegen de Brokkenmakers' werd uiteindelijk uitgegeven in de reeks 'Jeugdzonden' (nr. 21, 1985). Van 'Sophie' verschenen in totaal 20 albums vanaf 1968 tot 1995.

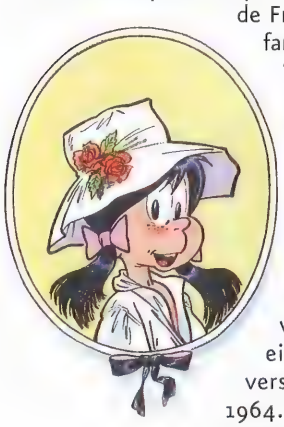

Een groot deel van deze albums werden geschreven door Vicq. Het schrijven ging Jidéhem namelijk niet zo gemakkelijk af. Ideeën voor verhalen vinden was niet moeilijk, maar die deftig uitwerken was minder voor de hand liggend. Het construeren van de verhalen, scène na scène, pagina na pagina kostte de al door tijdsgebrek geplaagde tekenaar veel te veel tijd. Yvan Delporte, die de eerste verhalen van Starter had geschreven, had het veel te druk met allerlei andere dingen, en dus moest Jidéhem iemand anders vinden. Via Roba leerde hij Vicq kennen. Vicq, pseudoniem voor Antoine Raymond, schreef in de jaren 1960-1970 al dan niet anoniem scenario's voor tientallen reeksen zoals 'Hultrasson', 'Ouwe Niek', 'Taka Takata', 'Lucky Luke', 'Jakke en Sylvester', 'Guust', 'Kees en Klaas', 'Max de ontdekkingsreiziger'... Voor Roba schreef hij 'De Sliert'. Roba leverde de ideeën, Vicq werkte die verder uit en zo wou Jidéhem ook wel werken. Jidéhem en Vicq bespraken samen de ideeën die Jidéhem had, waarna Vicq die op zijn eentje volledig uitwerkte. En zo hebben ze vijftien jaar lang samen verhalen gemaakt, ook al schreef Vicq na een tijdje ook helemaal alleen verhaaltjes. De meeste nevenpersonages uit de reeks komen uit zijn koker. Soms moest Jidéhem Vicq ietwat afremmen, want zijn humor was van nature uit meer volwassen gericht, en dan moest Jidéhem hem eraan herinneren dat 'Sophie' voor kinderen bedoeld was. Een ander probleem was dat de verhalen die Vicq voor zijn verschillende tekenaars schreef soms wat overeenkomsten konden hebben. Jidéhem moest hem er dan op wijzen dat een gag al eens gebruikt was in een ander verhaal.
Vicq debuteerde als scenarist voor Dupuis in 1960, maar had sinds 1952 al enige naam gemaakt als cartoonist voor talrijke Franstalige kranten. Hij was eveneens lid van de eerste ploeg die het satirische en beruchte tijdschrift 'Hara-Kiri' maakte. Over de inhoud van zijn werk waren al zijn tekenaars altijd vol lof. Zo noemde Jo-El Azara hem een excellente gagman met een schitterend gevoel voor visuele humor. Maar toch kwamen er

JOOST IK VIND JE COCKTAIL ERG LEKKER MAAR...
MAAR... ZEG MAAR SYLVIA, JOUW WENS IS IN BEVEL VOOR ME...
IK ZOU ER 'N TIKKELTJE SNAASAPPEL BIJ DOEN, ALLEEN VOOR T PARFUM!
PLATSJ
MISSCHIEN VOND JE JE GRAP GESCHAARD MAAR IK NIET! ADIEU JOOST!
MAAR SYLVIA...
PLEEF

ook veel klachten van de tekenaars waar Vicq voor schreef. Hij had namelijk de gewoonte om regelmatig zonder een spoor na te laten te verdwijnen waardoor zijn werk vertraging opliep. Soms moesten zijn tekenaars dan maar zelf de verhalen verder schrijven.
Vanaf ergens in 1987 hoorde niemand nog iets van de 51-jarige Vicq. Sommigen dachten dat hij overleden was, anderen dat hij vrijwillig ergens ondergedoken was, of van identiteit was veranderd maar niemand wist iets concreets. Allerlei wilde verhalen deden de ronde. Yvan Delporte trok uiteindelijk op onderzoek en ontdekte dat een Brussels ziekenhuis in zijn register melding maakte van het overlijden van de scenarist die hoogstwaarschijnlijk een zwaar drankprobleem had.

Het personage Sophie is een elf jaar oud donkerharig meisje. Vooral in de eerste verhalen is Sophie kwajongensachtig en speels, maar ze is wel degelijk een echt meisje. Zoals de meeste meisjes en vrouwen bezit ze een uitgebreide kleerkast. In tegenstelling tot veel stripfiguren draagt Sophie doorgaans niet dezelfde outfit, maar houdt ze van veel afwisseling. Kleedjes, rokken, broeken, hemdjes, T-shirts, ze draagt ze allemaal. Jidéhem baseerde zich daarvoor regelmatig op de outfits van zijn dochter. Het personage Sophie is als kind van een elektrotechnicus ook behoorlijk slim. Sophie haat onrecht en wil steeds haar medemensen die in nood verkeren, helpen. Ze houdt ook niet van geweld en zet daarbij ook anderen aan om geweldloze oplossingen te bedenken.

Mijnheer Karapolie (zijn voornaam is niet bekend) is de vader van Sophie en elektrotechnicus van beroep. Samen met zijn dochter en hun butler Jozef wonen ze in een villa in een rustige buurt net buiten de stad. Op deze rustige plek kan hij zich naar hartenlust storten op nieuwe uitvindingen. Soms roept hij hierbij de hulp in van Starter en zijn vriend Pieters. Zijn meest bekende uitvindingen zijn: het ei (een zwevend, eivormig voertuig dat voor het grootste gedeelte uit glas is vervaardigd), de bel der stilte (een apparaat dat elk geluid binnen een bepaald gebied absorbeert) en de KA-straal (een super-laserstraal die eender welke materie kan doorboren, hoe hard en dik die ook mag zijn). Deze uitvindingen vallen nogal vaak in de handen van hebzuchtige bandieten die zich op een oneerlijke manier willen verrijken. Zoals de meeste (strip)uitvinders, is Karapolie wel eens verstrooid. Soms is hij zo verdiept in zijn werk dat hij niet merkt dat dochterlief weer eens op onderzoek uit is. Over de moeder van Sophie is niets geweten. Omdat er in die tijd geen plaats was voor gescheiden personages in de publicatie van het katholieke uitgevershuis Dupuis mogen we er wellicht van uitgaan dat mijnheer Karapolie een weduwnaar is.

De komst van Sophie en vooral haar vader die uitvinder was, veranderde de toon van de reeks. Het pure avontuur uit de eerste albums werd vervangen door humoristische, fantastische science-fiction voor jonge lezertjes terwijl de auto-rubriek 'Starter' een realistische, goed gedocumenteerd universum bleef.

Van 'Sophie' verschenen in totaal 57 verhalen van verschillende lengtes in 'Spirou/Robbedoes'. De meeste van deze verhalen werden gebundeld in 20 albums die allen werden uitgegeven door Dupuis. Er lag echter wel zes jaar tussen de eerste verschijning van Sophie in het tijdschrift en haar eerste albumuitgave. De commerciële dienst van Dupuis zag een albumuitgave in het begin namelijk niet zitten. Charles Dupuis zelf zag ook met lede ogen aan hoe Jidéhem zijn tijd vulde met een eigen reeks. De uitgeefpolitiek van Dupuis bestond erin om jaarlijks een album van een reeks te publiceren. Dat betekende natuurlijk ook dat Jidéhem steeds minder tijd zou krijgen om Franquin bij te staan. Dupuis zou veel liever gehad hebben dat Jidéhem 'Guust' of 'Robbedoes en Kwabbernoot' bleef tekenen. Maar na een tijdje kon niemand nog ontkennen dat Sophie een populair personage was en kreeg ze dan toch haar eigen reeks.

De reden dat de albums van 'Sophie' zo vaak gevuld zijn met korte verhaaltjes van vier tot zes pagina's is volledig te danken aan de lange periode tussen de allereerste verschijning van Sophie in het tijdschrift en het eerste album. De reeks werd jarenlang gemaakt zonder een albumpublicatie in gedachten, maar wel op vraag van Yvan Delporte die, meestal ter gelegenheid van themanummers van 'Spirou' (kerst- en paasnummers bijvoorbeeld) korte verhaaltjes bestelde. Toen uiteindelijk albums samengesteld moesten worden, werden die verhaaltjes in willekeurige volgorde samengevoegd. Chronologie was immers niet van belang, wel het kunnen vullen van exact 56 of 64 pagina's.
Het laatste album van de reeks verscheen in 1995.

Het zal de lezers opvallen dat Sophie er in de laatste drie albums groter en ouder uitziet (ze is plots ongeveer 14 of 15 jaar oud). Dat is te wijten aan enkele wissels van de macht bij uitgeverij Dupuis en de redactie van 'Spirou'. Op een gegeven moment wilden die dat Jidéhem zich concentreerde op 'Ginger'. Terwijl hij aan een nieuw verhaal rond zijn favoriete detective aan het werken was, kwamen er nieuwe mensen aan het hoofd van de uitgeverij te staan, en die wilden dan weer nieuwe albums van 'Sophie'. Wat te begrijpen was, want met 17 albums was 'Sophie' een redelijk populaire reeks. Dus nam Jidéhem de scenario-ideeën die hij voor 'Ginger' had liggen en herwerkte die tot 'Sophie'-verhalen. Maar omdat die verhalen iets serieuzer van toon waren leek het Jidéhem gepast om zijn hoofdpersonage een tikkeltje ouder te maken. Het publiek reageerde echter niet enthousiast op die (relatieve) veroudering.

Vandaar dat Jidéhem na deze laatste drie verhalen van plan was de reeks voor een tijdje aan de kant te schuiven ten voordele van een nieuwe gagreeks. De bedoeling was om met gags opnieuw regelmatiger in 'Spirou/Robbedoes' te kunnen verschijnen. Het hoofdpersonage 'Zinzinc' zou iemand geweest zijn die met onderdelen van allerlei auto's een vliegtuig bouwde in zijn woonkamer. Maar het heeft niet mogen zijn. Het laatste album van 'Sophie' betekende het einde van Jidéhems carrière bij Dupuis.

Jidéhem heeft verklaard dat zijn aanvankelijk volwassen Sophie bedoeld was als een personage waarop Pieters tot over zijn oren verliefd zou worden en allerlei gekke dingen zou uithalen om het hart van het meisje te veroveren. Dit idee werd dus afgewezen door Dupuis, maar de evolutie naar een groeiende populariteit van vrouwelijke (en soms verleidelijke) hoofdpersonages heeft Dupuis hiermee niet kunnen tegen houden. Sophie bewees al dat jongens ook verhalen met meisjes in de hoofdrol wilden lezen. Van meisjes naar volwassen vrouwen bleek uiteindelijk maar een kleine stap te zijn, en al vlug overrompelden de vele vrouwelijke stripheldinnen 'Spirou/Robbedoes'. Isabel van Will, Macherot en Delporte was in 1969 de eerste 'rivale' van Sophie maar ze was zeker niet de laatste. In 1995, het jaar waarin het laatste verhaal van Sophie verscheen, stonden er in het tijdschrift eveneens verhalen van vrouwelijke en goed uitziende hoofdpersonages zoals Yoko Tsuno, Sarah Spits, Melisande, Taxi Girl en natuurlijk de vele kortgerokte verpleegsters van Vrouwen in het Wit.

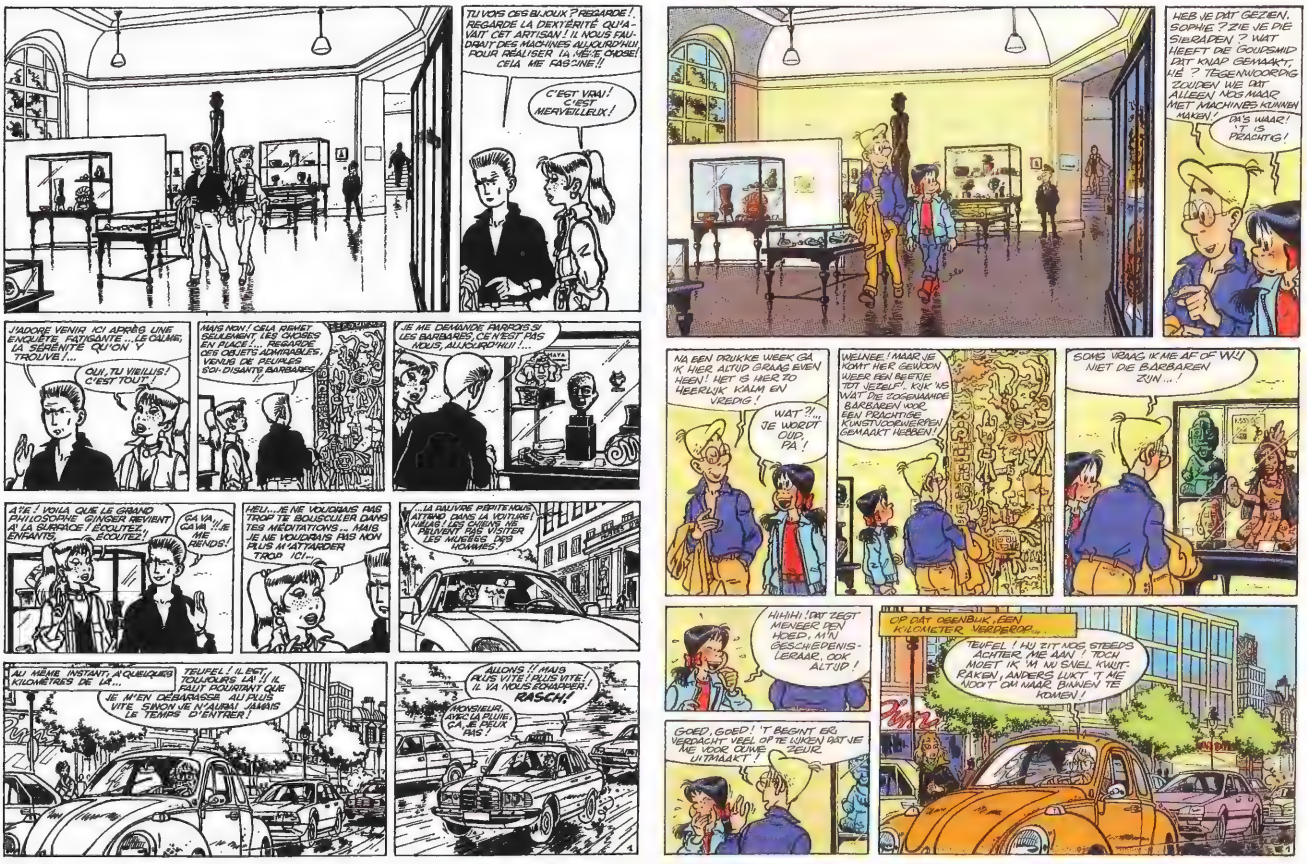
TU VOIS CES BIJOUX ? REGARDE ! REGARDE LA DEXTÉRITÉ QUE VAIT CET ARTISAN ! IL NOUS FAUDRAIT DES MACHINES AUJOURD'HUI POUR RÉALISER LA MOITIÉ D'UNE TELLE CHOSE ! CELA NE PASSERA !
C'EST VRAI ! C'EST MERVEILLEUX !
J'ADORE VENIR ICI APRÈS UNE ENQUÊTE FATIGANTE ... LE CALME, LA SÉRÉNITÉ QU'ON Y TROUVE !...
OUI, TU VIEILLIS ! C'EST TOUT !
MAIS NON ! CELA REMET SEULEMENT LES CHOSES EN PLACE ! REGARDE CES OBJETS ADMIRABLES, VENUS DE PEUPLES SOI-DISANT BARBARES !
JE ME DEMANDE PARFOIS SI LES BARBARES, CE N'EST PAS NOUS, AUJOURD'HUI !...
A'IE ! VOILÀ QUE LE GRAND PHILOSOPHE GINGER REVIENT À LA SURFACE ! ÉCOUTEZ, ENFANTS, ÉCOUTEZ !
ÇA VA !!... JE ME REND !
HEU... JE NE VOUDRAIS PAS TROP TE BOUSCULER DANS TES MÉDITATIONS ... MAIS JE NE VOUDRAIS PAS NON PLUS M'ATTARDER TROP ICI !
... LA PAUVRE PIRITE NOUS ATTEND DANS LA VOITURE ! MÊLÉE ! LES EMPÊCHE DE PRÉVENT PAS VISITER LES MUSÉES DES HOMMES !
AU MÊME INSTANT, À QUELQUES KILOMÈTRES DE LÀ...
TEUFEL ! IL EST TOUJOURS LÀ !! IL FAUT POURTANT QUE JE M'EN DÉBARRASSE AU PLUS VITE, SINON JE N'AURAI JAMAIS LE TEMPS D'ENTRER !
ALLONS !! MAIS PLUS VITE ! PLUS VITE ! IL VA NOUS ÉCHAPPER !
MONSIEUR, AVEC LA PLUIE, ÇA JE VOIS PAS !
RASCH !
HEB JE DAT GEZIEN, SOPHIE ? ZIE JE DIE SIERADEN ? WAT HEEFT DE GOUDSMID DAT KNAP GEMAAKT, HÉ ? TEGENWOORDIG ZOUDEN WE DAT ALLEEN NOG MAAR MET MACHINES KUNNEN MAKEN !
DAS WAAR ! T IS PRACHTIG !
NA EEN DRUKKE WEEK GA IK HIER ALTIJD GRAAG EVEN HEEN ! HET IS HIER ZO HEERLIJK KALM EN VREDIG !
WAT ?!... JE WORDT OUD, PA !
WELNEE ! MAAR JE KOMT HIER GEWOON WEER EEN BEETJE TOT JEZELF ! KIJK NS WAT DIE ZOGENAAMDE BARBAREN VOOR EEN PRACHTIGE KUNSTVOORWERPEN GEMAAKT HEBBEN !
SOMS VRAAG IK ME AF OF WIJ NIET DE BARBAREN ZIJN ... !
HMMH ! DAT ZEGT MENEER DEN HOED, MIJN GESCHIEDENISLERAAR, OOK ALTIJD !
OP DAT OGENBLIK, EEN KILOMETER VERDEROP...
TEUFEL ! HIJ ZIT NOG STEEDS ACHTER MIJ AAN ! TEGEN MOEST IK 'M NU SNEL KWIJT RAKEN, ANDERS LUKT 'T ME NOOIT OM NAAR BINNEN TE KOMEN !
GOED, GOED ! 'T BEGINT ER VERDACHT VEEL OP TE LIJKEN DAT JE ME VOOR GEK HEBT ZEZE UITMAAKT !

Het scenario voor 'De zwerftocht van de U 522 was eerst bedoeld voor Ginger, maar werd herwerkt tot een Sophie-verhaal.

JE KAN BEST EEN TWEEDE HANDSWAGEN KOPEN !

STARTER GEEFT TIPS

« Het is een goede wagen, een derde versnelling is nog nieuw, weet u ! Die heb ik namelijk nooit gebruikt ! » De dame die haar Opel van de hand deed, begreep niet waarom de klant wegluchtte... Deze (ware)lijk gebeurde) geschiedenis brengt ons midden in het drama van de tweedehandswagen. Hoe je die met succes kiest ? Starter geeft je hier enkele tips

Waar je niet moet inlopen !

Nog voor je met een systematisch onderzoek van de aangeboden wagen begint, moet je zekerheid krijgen dat het een betrouwbare wagen is, vrij van verborgen gebreken. Pas op voor listen en lagen !

« O, ik ben geen vakman, ik heb de wagen niet eens gewassen ! » Pas op ! Stof verbergt prachtig alle ongerechtigheden in het lak. En je moet ook weten dat een natgeregende wagen er veel aantrekkelijker uitziet. Lakt het blinkender chroom je aan als een brandende lamp een nachtvlinder ? Pas op ! Kijk liever naar de onderkant van de carrosserie (de portieren, deurlijsten, treeplank en spatborden). Daar richt het roest zijn onherstelbare verwoestingen aan. Ik hoop tussen twee haakjes dat je een oud pakje aanhebt, want de machine moet vanonder worden bekeken. Uit die sombere wirwar van metalen stukken namelijk kun je het leven ten misschien ook het veo) van de wagen aflezen. Hier heb je plooien en dikke lassen op de langsliggers van het onderstel... Pas op ! Deze auto heeft een ongeluk gehad, en misschien niet meer symmetrisch, wat de wegligging ernstig in gevaar brengt. Dat is niet makkelijk te ontdekken, zul je zeggen, want de littekens zijn met een modderkorst bedekt. Pas op ! Een met stoom gereinigd mechanisme betekent misschien dat men sporen van ollekeren in de carters van de motor, de versnellingsbak of de achteras heeft willen uitmaken. Trek de oliemeter uit je motor. De olie die er aan blijft hangen is zo dik dat ze niet vloeit. Pas op ! Daarmee wil men (voorlopig) een compressieverlies van de cylinders bewimpelen. Dit verlies wordt natuurlijk veroorzaakt door sleet van de zuigers en cylinders die niet meer nauwkeurig sluiten. Heet vette olie vult onigezins de tusenruimten op en geeft de motor een bedriegelijke kracht. De banden lijken heel mooi, maar vertonen sporen van wagensmeer. Pas op ! Misschien zijn ze wel gekeerd (binnenstebuiten), om een snee, scheur of schaafwond te verbergen. De radiator zit wel goed in de verf, maar je ziet op het achtervlak ronde krassen. Pas op ! Die zijn bij een botsing door een ventilator veroorzaakt. En wist je dat een licht gesleurde ventilator bij een grote snelheid een gegons en gefrit kan veroorzaken waar de automonteurs dikwijls perplex van staan ? De kilometerteller op het dashboard wijst 40.000 km. aan, maar de pedalen (vooral de gaspedaal) zijn afgesleten als ouwe schoenzolen ! Pas op ! Een kilometerteller wordt makkelijk vervalst. En dat is zeker ook gebeurd als je onder het rijden de wijzer op de wijzerplaat ziet donderen... Pas op ! De handelaar kent stellig het truqje dat ik daarnet heb uitgelegd.

O, ja, en vergeet ook niet het nummer van het chassis en van de motor op te nemen. Aan de hand daarvan kan de vertegenwoordiger van het merk je de fabricagedatum van de wagen opgeven, wat je voor een lelijke strop kan behoeden. Een kennis van me kocht een Citroën 1954... en het bleek een vervalste 1948 te zijn (toevoeging van een achterkoffer en van enkele voor het nieuwste model kenmerkende onderdelen).

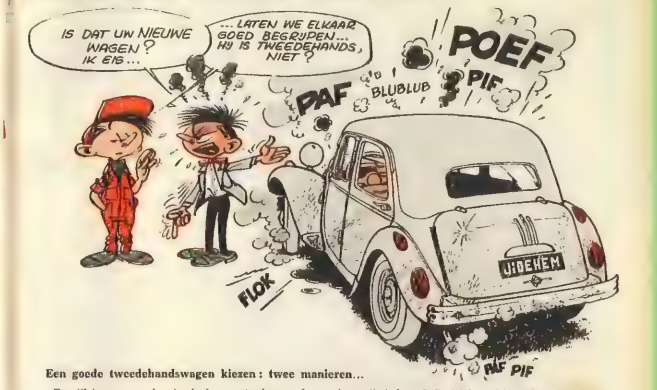

Een goede tweedehandswagen kiezen : twee manieren...

Terwijl je wagens vol met gebreken moet schuwen als de pest, is het andere gesteld met een « gezond » versleten wagen. Als een mechanisme er 60.000 of 100.000 km. heeft opzitten, goed onderhouden is en geen ongelukken heeft gehad, dan kan het nog een nieuw leven beginnen. Daarvoor moet het opnieuw gemonteerd en geheel nagezien worden. Deze methode biedt twee voordelen : 1) De koopprijs is laag. 2) De totale revisie geeft je een waarborg dat het mechanisme nieuw is en goed in elkaar zit. Ook kun je zo de verf en de bekleding naar je eigen smaak laten verzorgen.

De tweede manier is vlugger : een nog betrekkelijk jonge wagen kopen... en meteen wegrijden ! De prijs ligt dan natuurlijk hoger ! Geef je hier de voorkeur aan ? Best, dan moet je onze « CHECK-LIST » gebruiken.

STARTER.

2 MANIEREN

1. Van oud nieuw maken

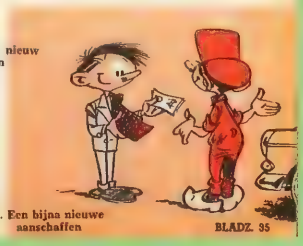

2. Een bijna nieuwe aanschaffen

De volgende week :
Werk eerst dit lijstje af !

De Starter-rubriek werd ook wel eens gerecycleerd. Deze originele versie uit 1959 en de hertekende versie uit 1976 illustreren mooi de evolutie in de tekenstijl van Jidéhem. Op de volgende vier pagina's kan je 'De geschiedenis van de auto', het volledige tweede microverhaal van 'Starter' lezen.

EEN REDELIJKE KANS OP EEN

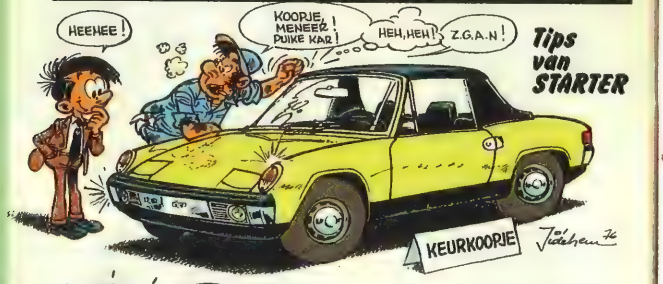

« Echt, hoor... daar heeft u een prima wagen aan. En de derde versnelling is nog spiksplinternieuw. Die heb ik namelijk nooit gebruikt ! »

De (ware) uit wier mond dit historische en niet uit de duimgezogen verkoopargument kon worden opgetekend, begrijpt nog steeds niet waarom de aspirant koper voor haar Opel haastig op de vlucht sloeg. Maar niet altijd is de beslissing « ja » of « nee » over de aanschaf van een gebruikte wagen zo makkelijk. Waarop moet je zeker letten als je aan een tweedehands wagen geen kat in de zak wilt kopen ?

Vooraleer je een gebruikte wagen koopt van erkend garagebedrijf of door een onpartijdige instantie (een dealer van het betreffende merk of bvb.touringbond de A.N.W.B.) gelegen laat onderzoeken, kun je zelf al het nodige doen. Laat je binnenbeeld niet lijmen door verhaaltjes als : « Hah, ik heb die wagen niet eens gewassen ! Dat heeft-ie niet nodig ! » Weet wel dat vuil en stof een prima camouflage zijn voor aangetaste lak, krasjes en deukjes. Een een natgeregende wagen ziet er over het algemeen aantrekkelijker uit dan dezelfde kar in droge toestand.

Blinkt al het chroomwerk aan de eventuele wagen van je keuze prachtig ? **OPGEPAST !** Kijk liever hoe die wagen er achter dat chroom uitziet. Roest begint juist zijn verwoestend werk op de plaatsen die het oog zeer zelden zist. Daarom verdient het aanbeveling die wagen waarvoor je belangstelling hebt vooral van onderen te bekijken, in de wieltassen, onder de deuren, achter het chroomwerk en aan de onderzijde van het chassis onlclek je vaak hoe goed of hoe slecht dat karretje is

Zie je " vouwen " en lasnaden op de onderzijde van het chassis ? **OPGEPAST !** Die wagen heeft ooit in elkaar gezeten, is hersteld, maar je weet niet hoé ! Misschien is-ie niet meer volkomen uitgebalanceerd en heeft-ie een afschuwelijke wegligging. Misschien denk je nou wel : « Ja, die heeft makkelijk praten... maar onder vuil en modder zie je dat soort dingen niet zo gauw. » Kom, kom... met een mesje of een schroevendraaier heb je aangekrabt vuil zo aan de kant.

Heeft de wagen een hele schone onderzijde ? **OPGEPAST !** Dat zou kunnen betekenen dat die wagen van onderen met stoom is schoongespoten om op die manier eventuele sporen van lekkages uit carter, versnellingsbak en vlotte as-onderdelen te verwijderen ! Haal de oliepeilstok eens uit het carter. Is de olie zo dik dat ze niet wil vloeien ? **OPGEPAST !** Op die manier kun je compressieverlies uit de cylinders tijdelijk verhelpen. Compressieverlies treedt op wanneer er, door slijtage, ruimte is gekomen tussen zuiger en cylinderwand. Die dikke olie veroorzaakt een tijdelijke dichting en geeft een beter compressiebeeld dan er in werkelijkheid is

De banden... ook belangrijk om even naar te kijken. Zien ze goed uit, maar zit er olie of smeer op ? **OPGEPAST !** De banden kunnen zijn omgedraaid (binnenzijde buiten) om beschadigingen en/of zwakke plekken uit het gezicht te werken.

Ziet de radiator er keurig verzorgd uit ? Oh, maar er zitten cirkelvormige sporen aan de binnenzijde ? **OPGEPAST !** De ventilator heeft er tegenaan gezeten ! Of omdat de wagen van voren 'ns een klap heeft gehad of omdat de ventilator slingert (niet recht draait). En je weet toch dat een slingerende ventilator bij hoge snelheden voor trillingen en geluiden kan zorgen waarmee ervaren monteurs dikwijls vergeefs zoeken ? De kilometerstand van de wagen kan je natuurlijk. Maar vergelijk die eens even met de staat waarin de bekleding van de bedieningspedalen verkeert ? Een volkomen versleten gaspedaal en een afgetrapte bedekking van het koppelingspedaal zijn natuurlijk met een redelijk gunstige kilometerstand moeilijk te rijmen. Kilometerstellers kun je, als je de truqjes kent, makkelijk terugdraaien. Dat is zeker het geval geweest wanneer de naald die de snelheid aanwijst, onder het rijden trilt !

Een gunstige kilometerstand en pedalen waarvan de bekleding nog in nieuwstaat verkeert ? **OPGEPAST !** De verkoper is ook niet van gisteren en heeft misschien de pedaalbekleding als de bliksem vernieuwd !

Oh ja... noteer vooral serie- en chassisnummer van de wagen. Via de dealer van het merk kun je zo de echte fabricagedatum van het voertuig te weten komen. Nuttig, omdat je een wagen makkelijk kunt verjongen door er accessoires van het jongste model van dat merk op te monteren.

GOEDE TWEEDE-HANDS (4)

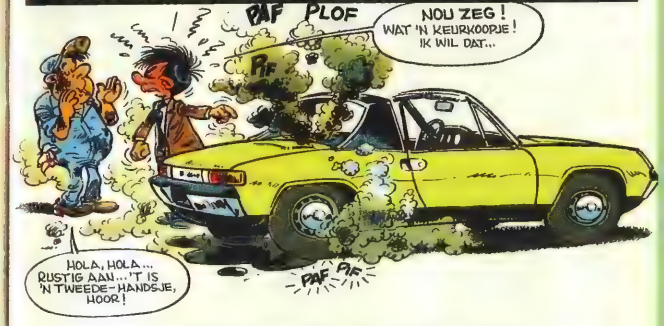

Hoe vermijd je oudjes met foutjes ?

Een schadevrij bereden wagen die 60 tot 100.000 kilometer achter de wielen heeft, kan een heel nieuw leven beginnen. Maar dan moet er wel het een en ander aan worden opgeknapt. Het nadeel is natuurlijk dat je er zelf werk aan hebt... óf je moet een aardige som geld afschuiven als je 't moet laten doen. Als de aankoopprijs een beetje gunstig ligt, wordt dat natuurlijk al een stukje makkelijker. Het grote voordeel is natuurlijk dat je er zeker van bent dat je een goeie wagen krijgt en dat je eventuele persoonlijke wensen meteen kunt laten " inbouwen ".

Als je meteen de weg op wilt, bestaat de veiligste methode erin een " Z.G.A.N. " oftewel een zo goed als nieuwe wagen te kopen. Je komt dan natuurlijk meteen in een hogere prijsklasse. Als je dit laatste liever doet, dan moet je vooraf de " check list " meenemen die ik je over twee weken lever. Tot dan en... kijk uit de dopjes !

Starter.

oplappen

een z.g.a.n. kopen...

MICRO-BIBLIOTHEEK ROBBEDOES

DE GESCHIEDENIS VAN DE AUTO

ATTENTIE

Als je dit micro-boekje wilt maken, houd je dan precies aan de aanwijzingen. Als je alles gevouwen hebt, moet je een nietje in het midden slaan. Als je dat niet hebt, kun je wel een draadje gebruiken. Daarna moet je de bladzijden met een mes of een schaar opensnijden.

Bewaar dit micro-boekje zorgvuldig. Er zullen er nog meer komen, en na verloop van tijd heb je dan een prachtige micro-bibliotheek.

DE GESCHIEDENIS VAN DE AUTO

BESTE VONGELUI, SNUFFELTJE HEEFT MIJ OPGEDRAGEN JULLIE DE GESCHIEDENIS VAN DE AUTO TE VERTELLEN. DAT IS EEN PRETTIGE, MAAR MOEILIJKE TAAK... STEL JE EVEN VOOR: ER ZIJN HONDERDEN MODELLEN VAN WAGENS!!
DAAROM ZAL IK HET DAN OOK UITSLUITEND HEBBEN OVER AUTO'S DIE IETS NIEUWS HEBBEN GEBRACHT EN DIE DAARDOOR...
...BIJ STUKJES EN BEETJES DE AUTO HEBBEN GEMAAKT TOT DAT WAT WE TEGENWOORDIG KENNEN... O.K.? GOED DAN. VLUG EEN BOLHOED VOOR DE VONGENS, EEN CRINOLINE VOOR DE MEISJES, WE ZIJN IN 1863

BESTURING MET STUURWIEL EN TRAND BEGEEFT TREN AL!
1863. EEN BELG, JEAN JOSEPH ETIENNE LENOIR, BOUWT DE EERSTE WAGEN MET EXPLOSIEMOTOR...
MOTOR MET KOOLWATER-STOF
TEGENWOORDIG IS DAAR ENKEL DEZE TEKENING VAN OVER.
EEN ONVOLMAAKT VOERTUIG, GERING VERMOGEN EN... EH EH!
POEF
PAF
PIF
BOEM
KORTOM, HET IS BIJ EEN EKEMPLAAR GEBLEVEN...
DEZE WAGEN ZOU ECHTER OP EEN ANDERS MANIER VEEL MEER GERUCHT MAKEN...

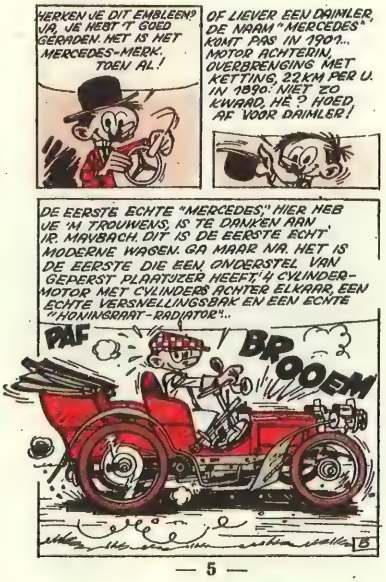
HERKEN JE DIT EMBLEEM? JA, JE HEBT 'T GOED GERADEN. HET IS HET MERCEDES-MERK, TOEN AL!
OF LIEVER EEN DAIMLER, DE NAAM "MERCEDES" KOMT PAS IN 1901... MOTOR ACHTERIN, OVERBRENGING MET KETTING, 22 KM PER U. IN 1890. NIET ZO KWAAD, HE? HOED AF VOOR DAIMLER!
DE EERSTE ECHTE "MERCEDES". HIER HEB JE 'M TROUWENS, IS TE DANKEN AAN WILHELM MAYBACH. DIT IS DE EERSTE ECHT MODERNE WAGEN. GA MAAR NA, HET IS DE EERSTE DIE EEN ONDERSTEL VAN GEPERST PLAATIJZER HEEFT, 4 CYLINDERMOTOR MET CYLINDERS ACHTER ELKAAR, EEN ECHTE VERSNELLINGSBAK EN EEN ECHTE "HONINGRAAT-RADIATOR"...
PAF
BROOEM

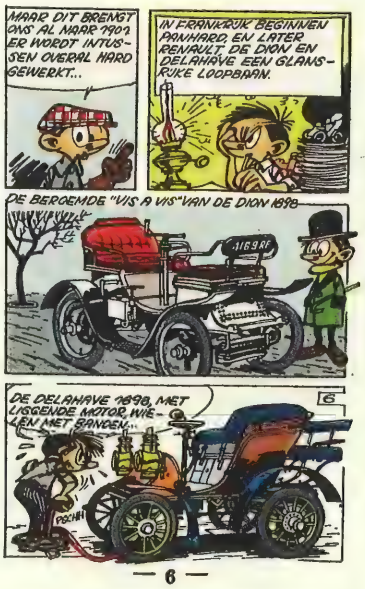
MAAR DIT BRENGT ONS AL NAAR 1901. ER WORDT INTUSSEN OVERAL HARD GEWERKT...
IN FRANKRIJK BEGINNEN PANHARD EN LATER RENAULT, DE DION EN DELAHAYE EEN GLANSRIJKE LOOPBAAN.
DE BEROEMDE "VIS A VIS" VAN DE DION 1898
DE DELAHAYE 1898, MET LIGGENDE MOTOR, WIEGEN MET ZANDEN...
POCH!

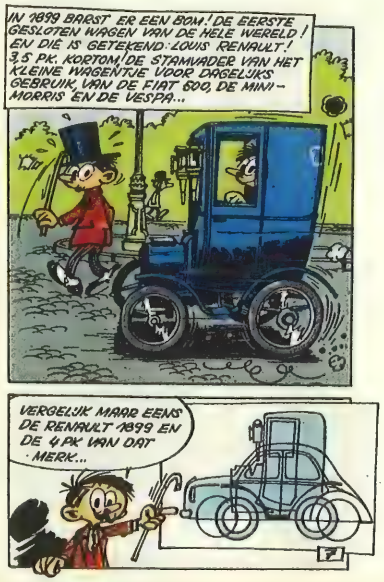
IN 1899 BARST ER EEN BOM! DE EERSTE GESLOTEN WAGEN VAN DE HELE WERELD! EN DIE IS GETEKEND: LOUIS RENAULT! 3,5 PK. KORTOM, DE STAMVADER VAN HET KLEINE WAGENTJE VOOR DAGELIJKS GEBRUIK, VAN DE FIAT 600, DE MINI-MORRIS EN DE VESPA...
VERGELIJK MAAR EENS DE RENAULT 1899 EN DE 4 PK VAN DAT MERK...

IN 1899 EEN TWEEDE DONDERSLAG: 100 MAL HAALT EEN WAGEN VOOR HET EERST 100 KM/U!
...HET IS EEN BELGISCHE WAGEN, DE "JAMAIS CONTENTE"*, BESTUURD DOOR DE BELG JENATZY, DIE DEZE PRESTATIE LEVERT...
DE "JAMAIS CONTENTE" EN IK ZIJN ERS IN ONZE SCHUIK EN WE HOPEN 'T NOG B...
GEKKEMERK!!
L'ECHO
EDITION
HAAR ZAL DE VOORUITGANG EINDIGEN?
DE "JAMAIS CONTENTE" HAALT 105,882 KM/U

* DE "JAMAIS CONTENTE" WAS EEN ELECTRISCHE WAGEN.

IN 1900 HEEFT DE AUTO BURGERRECHT VERWORVEN, ZIJN ACROBATISCHE GESPUIT TER WORDT HEM VERGEVEN
TOET TOET
POEF
PAF
DE ROOK...
RA
PAF
CO
HET BEGIN VAN DE EEUW BELEEFT DE GEBOORTE VAN EEN NIEUWE SPORT: HET AUTORENNEN... ER WORDEN GEDENKWAARDIGE WEDSTRIJDEN GEHOUDEN PARIJS-BORDEAUX, PARIJS-MADRID, PARIJS-BERLIJN...
WAT IS ER AAN TE DOEN? DAT IS DE MODERNE TIJD...
...PARIJS-WIENEN, GEKAMMEN DOOR MARCEL RENAULT, MET ZIJN 16 PK 4-CYLINDER, MET EEN GEMIDDELDE VAN 63,5 KM/U, OPGUTHOUD IN... CLUB...

1905
DE EERSTE AUTO-BUSSUIN WORDT TE PARIJS IN GEBRUIK GENOMEN TER GELEGENHEID VAN DE AUTO-SALON...
TURCAN
O, BESTE KEREL, HEB JIJ AL IN DE NIEUWE AUTO-BUSSEN GEZETEN? HOE ONT-ZETTEND LEUK!
EN TEGEN HET EINDE VAN HET JAAR KOMEN ER HUURAUTOS*: ZELF LAS IK HET IN DE KRANT GE-LEZEN.
10
* DE LATERE TAXI'S.

LATEN WE NU EVEN EUROPA VERLATEN...
... VOOR DE U.S.A.
TRAN
IN HET BEGIN VAN DE EEUW IS AMERIKA NOG HET STIEF-KIND VAN DE AUTO. HET HINKT NOG ACHTER DE EUROPESE CONSTRUCTEURS AAN DIE MINSTENS TIEN JAAR VOORSPRONG HEBBEN. NIETTEMIN ZETTEN DE AMERIKANEN BUITENGEWONE RAIDS OP TOUW, BIJV. DWARS DOOR DE V.S. MET EEN "OLD PACIFIC" PACKARD (12 CYL.) DIE 61 DAGEN OVER DIT HELDENFEIT DOET...
11

GELUKKIG ZOU EEN MAN AMERIKA WEER ZELFVERTROUWEN GEVEN...
HIER IS DIE MAN OO!
NEEM ME NIET KWALIJK... WEER ZO'N FLAUWE MOP VAN DIE...
EH... HIER IS DAN DIE MAN...
NU HEET HENRY FORD, DE SLAAT DE SPIJKER OP DE KOP... DANK ZIJ HEM ZOU DE AUTO EEN POPULAIR VOERTUIG WOR-DEN... NU HEEFT NAMELIJK EEN NIEUWE FABRI-CAGEMETODE...
...UITGEWERKT, HET PRODUCÉ-REN AAN DE LOPENDE BAND, WAARMEE TEN EERSTE MEER AUTOS GEBOUWD KUNNEN WORDEN EN TEN TWEEDE DE PRIJS ENORM KAN DALEN...
12
— 12 —

DIT FORDMODEL '08 UIT 1908 WAS HET EERSTE "STRUIKROOS" VAN FORD.
MAAR FORD IS NOG NIET TEVREDEN... DEZE 4 CYLINDER KOST 600 $...
...NU IS GOEDKOPER DAN DE 1-CYLINDER CADILLAC, OLDSMOBILE EN DGL. EN TOCH IS HET NOG GEEN ECHT POPULAIRE WAGEN...
FORD GAAT WEER AAN DE SLAG... ER KOMEN NOG VERSCHILLENDE MODELLEN UIT HET ALFABET BARAT UITGEPUT... FORD ZWEEFT ONVERPOOSD: DAG... EN NACHT...
13
ER WAREN VÓÓR DE "T" NOG MEER MODELLEN GEMAAKT, MAAR DIE HADDEN EEN ZEER BE-PERKTE AFZET GEVONDEN...

7 OKTOBER 1908. EEN HISTORISCHE DATUM!! WAARSCHIJNLIJK DE GROTE DATUM IN DE GESCHIEDENIS VAN DE AUTO. DE EERSTE FORD "T" VERSCHIJNT! DE EERSTE WAGEN DIE WERKELIJK BINNEN IEDERS BEREIK IS. EERST IS HET PUBLIEK ONGELOOVIG, MAAR DAN ERKENT HET DAT FORD MINSTENS 10 JAAR VOOR IS OP ZIJN CONCURRENTEN...
DE FORD "T" IS MELE-MAAL VAN STAAL EN BLIJKT EEN ONGEMEEN UITHOUDINGSVERMOGEN TE HEBBEN. HIJ WORDT BIJ HONDERDEN VERKOCHT...
...NEE, BIJ DUIZENDEN. DE HELE WERELD RIJDT NU EEN "FORD T"! EUROPA IS NU OP ZIJN BEURT TIEN JAAR ACHTER...
USA
14
— 14 —

ER IS NAMELIJK EEN STILSTAND INGETREDEN. MEN BEGINT ELEGANTE CARROSSERIEËN TE ZOE-KEN, DE AFWERKING WORDT VERFIJNDER...
...ER WORDT NAAR EVENWICHT GESTREEFD, MAAR ER ONTSTAAT NIETS NIEUWS MEER...
STUDIE WAGEN
NIET VOORHANDEL
USED CARS
GETUIGE DIE "LANDAUER" UIT 1911, DOOR EEN CARROSSIER UITGEVOERD...
DE ENIGE NIEUWIGHEID KOMT VAN PEUGEOT... DAAR WORDT DAUK OVER GESPRAAT...
...EEN BEGINNELING IN DE AUTOCONSTRUCTIE. NU HEEFT ZICH IN DE ELZAS GEVESTIGD...
15
— 15 —

ZIJN NAAM?... O, DIE HEB VE WEL EENS GEHOORD... HIJ HEET ETTORE BUGATTI... NU KLINKT DAT BEKEND ?
IN 1913 VERKOOPT BUGATTI AAN PEUGEOT ZIJN PLANNEN VOOR EEN KLEINE 4-5 PK... HET WORDT EEN DER BEROEMDSTE KLEINE WAGENS VÓÓR 1914, DE "BABY PEUGEOT" OM HET DING NIET BIJ DE NAAM TE NOEMEN.
...HIERNA GAAT HET MET DE AUTO...
ZZZZZZ
BOEM
16
— 16 —

BOEM!! DAAR HEB VE 'T' OORLOG...
BOEM
...HIERNA ZIE IK NOG DE AUTO RUSTIG TOT HET EINDE VAN DE WERELDBRAND OM NIEUWE VORDERINGEN TE MAKEN...
WOEM
VOORLOPIG DIENT HIJ VOOR MINDER LEUK WERK...
TATATATATATATA
17

LATEN WE VLUG DIE AFSCHUWELIJKE TIJD VERLA-TEN, MAAR TOCH NOG EVEN EEN BLIK WERPEN OP DE BEROEMDE TAXI'S AAN DE MARNE*
MEAUX
ONDERTUSSEN BLIJFT AMERIKA VOORTSNANG MAKEN. DE GROTE FA-BRIEKEN IN DETROIT ZIJN VER VAN HET STRIJD-GEWOEL. DIT IS HET VOOR-TUIG VAN DE CADILLAC '17.
...EN BEKIJK DE RENAULT HIERONDER... EEN STUK VERBETERD!
19
* RENAULT HUURKOETS, 2-CYLINDER.

MAAR IEMAND ANDERS ZAL DE EUROPESE AUTO TEER OP DREEF BRENGEN. EN DEZE MAN ZAL ALTIJD GELDEN ALS...

...DE BRAINBREKER VAN DE FRANSE AUTO-INDUSTRIE HU HEET: ANDRÉ CITROËN.

WE ZULLEN SAMEN EENS DE EERSTE SCHEPPING VAN DE FIRMA PROBEREN... DE "10 HP" TYPE A DIE IN 1930 UITKWAM.

DE LICHTHEID VAN DEZE WAGEN, DE ONGELOFELIJK LAGE PRIJS (GOEDKOPER DAN DE CYCLECARS) DE VOLLEDIGE UITRUSTING MET INBEGRIP VAN RESERVEWIEL, VERLICHTING, ENZ... MAAKTEN DE CITROËN DIRECT TOT EEN DER MEEST GEWILDE WAGENS.

FRANKRIJK BLIJFT ECHTER NIET ALLEEN IN ZIJN STREVEN NAAR VERNIEUWING... ITALIË MET FIAT, SPANJE MET HISPANO EN DUITSLAND...

...MET DAIMLER, OPEL, LLOYD EN OOK DE VREEMDE "TROJAN" FENWAGEN" ZIJN VAN DE PARTY...

DEZE WAGEN, TE DANKEN AAN DE VLIEGTUIGBOUWER RUMPLER, IS WERKELIJK EEN OMWENTELING IN DE TECHNIEK: MOTOR ACHTER 6 HUIDERS IN WORM ACHTERAS IN 2 GELEDE STUKKEN, OM NOG TE ZWIJGEN VAN DE LIJN...

DIE AL UITERAST MODERN AANVOELDE!... ER RIJDEN LANGE TIJD HEEL WAT RUMPLER WAGENS IN DUITSLAND... ZE HEBBEN VIJF ZITPLAATSEN ALLEEN DE CHAUFFEUR ZIT VOORIN...

VRIJWEL OVERAL ZIET MEN DE NOODZAAK VAN DE STROOMLIJN IN... DE VERSNELLINGEN, DE TOPSNELHEID...

...ALLES WINT ERBIJ, KIJK MAAR NAAR DIE 8 CYLINDER BUGATTI 1933, MET MAAR 85 PK HAALT DIE MEER DAN 160 KM/U...

EVEN EEN PROEFRONDJE RIJDEN...

BROOAARR PAF

HU WEEGT MAAR 780 KG EN DE VERSNELLINGEN ZIJN PUIK, HOOR! MET 85 PK!! MMM...

...MAAR DE WEGLIGGING IS...

BANG KLANK

...NIET AL TE BEST...

OEI, OEI, OEI... ZO'N AUTORAAT-JE VALT MET ALTIJD MEE, ZEG.

NU, VOLG ME, DAN ZAL IK VE DE BESTE VAN ALLE FRANSE WAGENS LATEN ZIEN...

KIJK, ZO BLIJFT VE JONG MET ALS DE WAGEN WAARVAN ER NOG ZOVEEL STUKS RIJDEN...

...DE CITROEN 5 PK

PAF PAF PAF

LATEN WE BIJ CITROËN BLIJVEN. EEN JAAR LATER MAKEN WE KENNIS MET...

...DE MEEST AMERIKAANSE EUROPESE WAGEN, DE B-14, UITGEKOMEN EINDE 1926, 70 PK, 4 CYLINDERS...

...DE AFWERKING IS ERG LUXUEUS...

EN HIERNA WIL IK VE VOORSTELLEN WAT IK ALS EEN VAN DE...

...ALLERFRAAISTE WAGENS VAN VOOR 1940 BESCHOUW... DAAR HEB IK LANG VAN GEDROOMD.

DAT IS DE GEWELDIGE MERCEDES "SSKL" UIT 1931, MET DE FAMEUZE COMPRESSIEMOTOR 6 CYL. 7 1/2 L CYLINDERINHOUD BEREIKTE HU HET ENORME VERMOGEN VAN 300 PK... MET ZIJN ZUIVERE LIJN LEEK HU WERKELIJK DE KONING VAN DE WEG...

RRROOOOAAAR

MAAR HOE MOOI HU OOK WAS, TOCH WAS DE MERCEDES "SSKL" EEN MONSTER VOOR AUTORACES EN EERDER RIJDERS.

...EN NU EEN SPRONG NAAR AMERIKA. CHRYSLER HEEFT EEN REVOLUTIONAIRE WAGEN UITGEBRACHT...

DE CHRYSLER AIRFLOW, DE EERSTE UIT EEN STROOMLIJNREEKS...

CHRYSLER 1934

MAAR ONDANKS ZIJN TECHNISCHE VOORUITGANG LATEN DE VANAF DEZE WAGEN LINKS LIGGEN... HU ZIET ER TE LOG UIT EN WIJKT TE STERK VAN DE TRADITIE AF... CHRYSLER MOEST EEN STAP TERUGDOEN.

IN FRANKRIJK ONDERGING EEN WAGEN IN HET BEGIN HETZELFDE LOT ALS DE CHRYSLER. MAAR DEZE WAGEN ZAL TWINTIG JAAR LANG VAN ZICH LATEN SPREKEN...

MEN VE HEM ?

JA VA, HET IS DE CITROËN 2 PK. PARDON ? IK HEB HET MIS, HET IS DE ELF PK, NIHIL NIKS HOOR, HET IS TOCH EEN ZEVEN PK MET VOORWIELAANDRIJVING, IN 1934 UIT DE FABRIEKEN GEKOMEN...

IN 1935 ZIET DE CITROËN "11" ZOALS WE DIE OP ENKELE ONDERDELEN NA TWINTIG JAAR LATER NOG KENNEN, HET LEVENSLICHT... IN HET BEGINT LUIDT HU AAN ALLERLEI KWALEN, MAAR GELEIDELIJK VERBETERT HU EN NET EERST ZO WARME PUBLIEK ERKENT TENSLOTTE ZIJN BUITENGEWONE EIGENSCHAPPEN...

ZO IS 'T WELLETJES... NU WIL IK OVER EEN TECHNISCH WONDER UIT MIJN LAND PRATEN...

DE KLEINE FIAT "500" TOPOLINO UIT 1935. HET IS DE EERSTE KLEINE SERIEWAGEN, EEN JUWEEL!

BOE, NU BEN IK EEN BOZE MILITAIR GEWORDEN... EN IK MET MOOIE WAGEN.

AL KOM EEN

...OP DE DROPPEN, TOCH DOEPT DIE TE VEEL KWADE HERINNERINGEN OP... EH... VE SNAPT 'T WEL...

DE MERCEDES 1938-39 VAN VL... VOOR DE TWEEDE OORLOG...

EEN JAAR LATER WAS HET HELAAS WEER HOMMELES...

BOEM

DITMAAL IS DE MOTOR KONING

AAN DE AMERIKAANSE KANT: DE JEEP...
AAN DE DUITSE DE VOLKSWAGEN AMPHIBIE...
IN BEZET FRANKRIJK DENKT MEN AL AAN NA DE OORLOG... IN EEN KELDER VAN EEN FABRIEK BIJ PARIJS...
WAT VIND JE ERVAN, PICARD?
HET GAAT WEL, CHEF!
28

— 28 —

BEIDE HEREN ZIJN INGENIEUR HET ONDERWERP VAN HUN GESPREK IS EEN MERKWAARDIG VEHIKEL, KENNELIJK AFGEKEKEN VAN DE DUITSE "VOLKSWAGEN". EEN DER EERSTE PROEFMODELLEN VAN DE RENAULT 4CV MAAR AL IN 1945 ONDERGAAT DE CARROSSERIE GRONDIGE WIJZIGINGEN WAARDOOR ZE ER VOOR 100% ANDERS UITZIET...
HET RESULTAAT KENNEN JULLIE. IK HOEF ER NIET OP IN TE GAAN.
EERLIJK GEZEGD ZIJN WE ER NOG GOED AFGEKOMEN, ALS JE DIT MONSTER HIER BENEDEN ZIET...
29
30

— 29 —

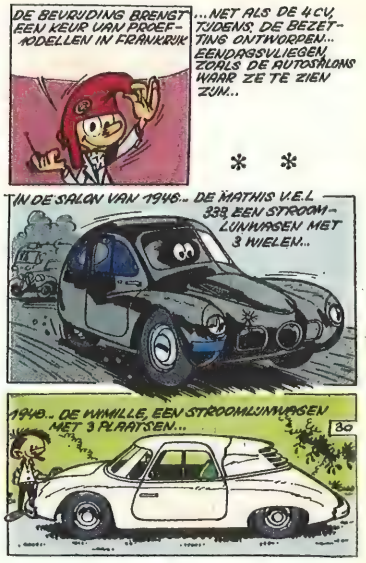
DE BEVOLKING BRENGT EEN KEUR VAN PROEFMODELLEN IN FRANKRIJK
...NET ALS DE 4CV, TIJDENS DE BEZETTING ONTWORPEN... EENDAGSVLIEGEN, ZOALS DE AUTOSALONS WAAR ZE TE ZIEN ZIJN...
IN DE SALON VAN 1946... DE MATHIS V.E.L. 333, EEN STROOMLIJNWAGEN MET 3 WIELEN...
1946... DE WIMILLE, EEN STROOMLIJNWAGEN MET 3 PLAATSEN...
30

— 30 —

IN 1948 WEER EEN..
WAF!
WAT IS DAT VOOR IETS?
SSST! TOP SECRET VAN DE CITROËN FABRIEKEN! GEHEIME PROEF MET EEN REVOLUTIONAIR WAGEN.
IN 1948 KOMT CITROËN TEGEMOET DE VERBLUFTE PERS VOOR DE DAG MET EEN WONDERLIJK GEVAL, HELEMAAL NIET MOOI!
2 CV
DE 2 PK.!!
RUBRIEK: MACHINE: CITROËN 2PK
OMWENTELING IN DE AUTOWERELD!
DE LELUKSTE WAGEN UIT DE AUTOGESCHIEDENIS
ZEN. CITROËN
31

— 31 —

DE 2 PK WAS AL LANG VOOR 1948 KANT EN KLAAR SINDS 1939. AL MAAKTE HET RARE MODEL DAT JE OP DE VORIGE BLADZIJ HEBT GEZIEN...
DE EENZAME WEGEN IN HET MASSIEF CENTRAL (MIDDEN-FRANKRIJK) ONVEILIG... DE WAGEN HAD WATERKOELING, VANDAAR DE LANGE RADIATORKAP...
EN DEZE KENNEN JULLIE TOCH OOK, NIET??
DEZE THANS OERKLASSIEKE WAGEN BRACHT IN 1949 ECHTER BELANGRIJKE NIEUWIGHEDEN: SCHUINE KOPKLEPPEN, DIE TOT NOG TOE ENKEL VOOR DURE COMPETITIEMODELLEN WERDEN GEBRUIKT... MOTOR MET HOOG TOERENTAL: 5000 T/MIN... ENZ.
32

— 32 —

EN DEZE HEB JE ZEKER OOK AL MEER GEZIEN!
DE DOOR HITLER AAN ZIJN VOLK BELOOFDE "VOLKSWAGEN" DOSTTE EN DOGST NOG STEEDS.
...EEN SUCCES DAT SOMMIGEN ONGELOFELIJK VINDEN. HET IS DE MEEST VERKOCHTE WAGEN SINDS HET BEGIN VAN DE AUTO MEER DAN ZES MILJOEN.
"U.W.'S" RIJDEN ER IN DE HELE WERELD.. NET ALS VOOR MAYBACHS MERCEDES MAG JE ER JE HOED VOOR AFNEMEN.
WEL JONGELUI, HIER EINDIGT ONS RELAAS. DE WAGENS NA DEZE TIJD GEBOREN...
33

— 33 —

...KUNNEN JULLIE WEL DROMEN, ZE ZIJN NOG GEEN GESCHIEDENIS. ALS JE ONZE KEUS VAN MODELLEN NIET HELEMAAL JUIST VINDT, SCHRIJF ONS DAN EEN WOORDJE, DAN ZULLEN WE ER SAMEN EENS OVER BOMEN...
O JA, NOG EEN LAATSTE TIP. IN 1980 VERSCHIJNT ER EEN VERVOLG OP DIT MICROVERHAAL. DIT ZAL DE TITEL DRAGEN, "DE AUTO VAN 1930 TOT 1980." VERGEET NIET NU AL JE ROBBEDOES VAN 8 MEI 1980 BIJ JE VASTE BOEKHANDELAAR TE BESTELLEN, ALS JE NIET GEABONNEERD BENT...
EINDE

— 34 —

Volgende week :

PIETJE EN HET JULI-EILAND

door Will.

In voorbereiding :

KIDNAPPING

een micro-roman door C. Page.

UITNODIGING OP DE GOLVEN

ALLES OVER DE ZENDAMATEURS

DUPUIS
BRUSSEL — DEN HAAG
PARIJS — MONTREAL

NATASJA Jidéhem

Wat Jidéhem in 1964 niet mocht met Sophie, mocht zijn collega François Walthéry in 1967 ook nog niet. Samen met scenarist Gos had Walthéry, een medewerker van Peyo, zijn eigen strippersonage bedacht: Natasja, een stewardess die over de hele wereld avonturen beleeft. De zeer welgevormde Natasja stuitte echter op de morele verontwaardiging van de redactie van 'Spirou', net zoals ze eerder ook problemen hadden met de volwassen versie van Sophie. Maar ook redacties evolueren en gelukkig hield Walthéry vol waardoor Natasja in 1970 dan toch met al haar vrouwelijke charmes voor het eerst de lucht in mocht. Dat jaar verscheen in 'Spirou/Robbedoes' ook het eerste avontuur van Yoko Tsuno, die andere volwassen vrouwelijke stripheldin.
De eigen serie van Walthéry was meteen een succes bij de lezers, maar terzelfder tijd ook een ramp voor de redacteuren. De toch al niet snel werkende Walthéry bleef stug doorwerken in zijn eigen trage tempo en overschreed deadline op deadline. Vandaar dat hij na een tijdje steeds vaker de hulp van andere tekenaars voor het tekenen van de decors inschakelde. Behoorlijk grote namen zoals Mittéï, Will, Wasterlain, Laudec en Georges van Linthout stonden Walthéry in de loop der jaren bij. Tussen 1979 en 1982 hielp Jidéhem Walthéry om de avonturen van de blonde airhostess Natasja aan het papier toe te vertrouwen.

Walthéry heeft altijd al het werk van Jidéhem bewonderd. Als jonge tiener spendeerde hij behoorlijk wat tijd met het kopiëren van prentjes uit 'De gevangene van Boeddha', een verhaal van 'Robbedoes en Kwabbernoot' waarvoor Jidéhem de decors tekende. Maar hij leerde Jidéhem vooral kennen door zijn werk voor 'Héroïc-Albums'. Als dertienjarige was Walthéry danig onder de indruk van 'Le Baron est fou', een van de vroege Ginger-verhalen uit dat tijdschrift.
De twee tekenaars ontmoetten elkaar voor het eerst toen de 17-jarige Walthéry assistent was bij Peyo. Jidéhem woonde toen dicht bij de studio van Peyo en kwam af en toe eens langs. Walthéry herinnerde hem als een discrete, sympathieke lange slungel. Voor Walthéry was Jidéhem een legende; de man die de rotsen in 'De gevangene van Boeddha' tekende, diezelfde rotsen die de jonge Walthéry talrijke keren natekende om zijn tekentechniek bij te schaven.
Langzaam maar zeker werden de twee vrienden, en leerde Walthéry eveneens de andere leden van het gezin De Mesmaeker kennen.

Het scenario voor het gesmaakte dubbelalbum 'Opnamen voor Caltech – De raadselachtige gedaanten', naar een verhaal van industrieel ingenieur annex sciencefiction en politieroman-schrijver Etienne Borgers, jaagde Walthéry angst aan wegens de vele technologische scènes. Walthéry reisde naar Amerika en in het bijzonder Californië waar hij veel foto's ter plekke maakte. Hij zag daar Caltech, de universiteit gespecialiseerd in het domein van de technologie en elektronica. Jidéhem had de reputatie een tekenaar te zijn van 'technologie'. Als er auto's moesten getekend worden, of mechanische machines en motoren werd Jidéhem erbij gehaald. Dus deed Walthéry dat ook. Jidéhem greep deze kans met beide handen aan omdat het hem de gelegenheid bood uit het Franquin-keurslijf te breken. Jidéhem voelde zich meer op zijn gemak bij de tekenstijl van Walthéry die (op dat moment toch) veel minder nerveus en stukken realistischer

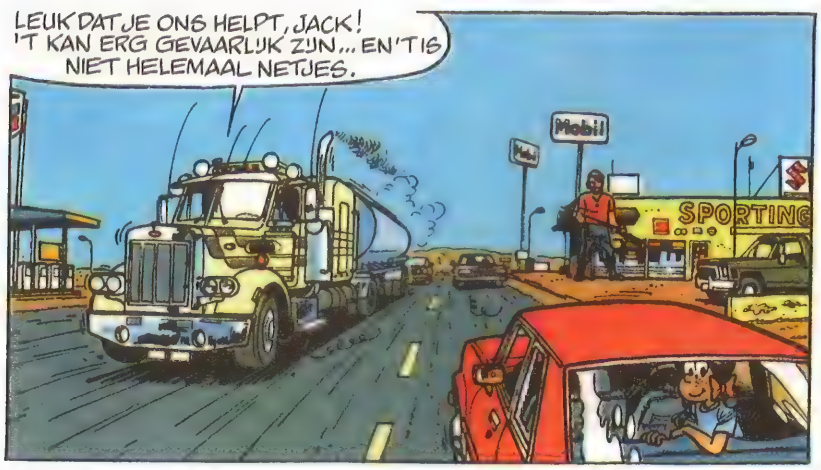

Hierboven: Jidéhem tekent Sophie in het decor van 'Raadselachtige gedaanten'.
Midden: Walthéry, Jidéhem en Natasja

was dan de tekenstijl van Franquin. De manier waarop Jidéhem humoristische personages tekende sloot ook veel meer aan bij de personages van Walthéry dan bij die van Franquin.

Walthéry zorgde voor de lay-out van de pagina's, schetste de personages en inktte die ook. Jidéhem werkte de minutieuze decors verder uit. Maar het werk duurde soms langer dan voorzien. Luchtvaartmaatschappijen bezorgden Walthéry documentatie over de vliegtuigen. Walthéry informeerde zich over het werk van het personeel aan boord, hij beleefde boeiende avonden met de lijnpiloten, wat dan weer nieuwe ideeën opleverden voor nieuwe scènes die niet in het scenario stonden. Walthery hield ervan om het verhaal steeds opnieuw en opnieuw te herwerken, iets wat Jidéhem ietwat enerveerde.

Jidéhem en Walthery werkten naast elkaar in dezelfde ruimte aan de twee albums. Jidéhem vond dat een ideale situatie. Walthéry is volgens hem een aangename mens, altijd zeer correct, en goedlachs. Helaas was Walthéry soms iets te vriendelijk, en kon hij nooit neen zeggen. Zo zat de redactie ooit dringend te wachten op nieuw materiaal, maar verloor Walthéry toch tijd door ja te zeggen tegen een signeersessie. Dus zat Jidéhem vaak werkloos te wachten op nieuwe platen, niet wetend welke kant het verhaal op zou gaan.

De samenwerking tussen de twee tekenaars was voor Walthéry een leerzame tekenles. Bleek dat Walthéry al jaren allerlei fouten maakte bij het tekenen van auto's. Hij gebruikte als documentatie voor het tekenen van auto's gespecialiseerde autotijdschriften en koos daaruit altijd prototypes. Het resultaat was dat hij bijvoorbeeld een simpele agent liet rijden in een dure, luxueuze auto. Hij tekende zelfs vrachtwagens met een dubbele rij banden vooraan (en niet achteraan, zoals dat hoort). Jidéhem kon het niet laten om zijn jongere collega op al deze fouten te wijzen. In tegenstelling tot de legendarische traagheid van Walthéry tekende Jidéhem aan een ongelofelijke snelheid. Hij was snel, efficiënt en toch bleven zijn tekeningen kwaliteitsvol. Nooit rafelde hij een tekening af. Walthéry liet Jidéhem in grote mate vrij. Vandaar dat je ook duidelijk de stijl en de designvoorkeuren van Jidéhem herkent. Het tekenen van deze twee albums was een behoorlijke grafische uitdaging. Achteraf bekeken vindt Walthéry dat de inkleuring van beide albums te donker is, waardoor het mooie werk van Jidéhem ietwat gemassacreerd werd.

Het waren deze twee albums die Jidéhem zin deden krijgen in het hernemen van Ginger...

ZEVEN MILJOEN ANGELENOS ZITTEN KLEM TUSSEN DE KUST AAN DE STILLE OCEAAN EN DE UITLOPERS VAN HET GEBERGTE...
I'M GOING TO KANSAS CITY, KANSAS CITY HERE I COME...
'N NACHT ALS ALLE ANDERE... ...
...SAID, I'LL BE STANDING ON THE CORNER,...
CONVENTION CENTER
RAADSELACHTIGE GEDAANTEN
TWEEDE DEEL
François Walthéry
Jidéhem
ETIENNE BORDERS
...THEY HAVE SOME CRAZY LITTLE WOMEN THERE...
...AND I'M GON... ...GO...
NEE!

GINGER Jidéhem

'Ginger' is een semi-realistische fantastische detectivereeks, die door de toen achttienjarige kunstschool-student Jidéhem gecreëerd werd in 1953. De reeks werd vanaf 1955 gepubliceerd in het tweewekelijkse tijdschrift 'Héroïc-albums'.

In het Frans verschenen eerst twee lange vervolgverhalen en daarna zeven korte verhalen. De korte detective-verhalen waren meestal twaalf pagina's lang, maar de structuur van de verhalen had nog een aantal zwakke punten. Zo gebruikte Jidéhem tegen het einde van elk verhaal vaak hele pagina's die bijna volledig gevuld waren met tekst. De sterke punten van de jeugdige stripmaker waren toen al de zorgvuldige uitwerking van de achtergronden, de duidelijke voorkeur voor techniek en mechanica, alsmede een talent voor de juiste sfeer.

In het gezelschap van Alan en vooral Vera wordt de detective Ginger geconfronteerd met vreemde, bovennatuurlijke en horror-achtige situaties zoals een man die vermoord wordt in een volkomen afgesloten ruimte, vliegen die hun larven leggen in wonden waarna de gastheren van binnenuit verslonden worden of mannen met vuurgevende ogen die industriëlen ontvoeren. De eerste avonturen zoals die verschenen in 'Héroïc-albums' waren vooral een aaneenschakeling van spectaculaire auto-achtervolgingen en kogelregens.
Ginger is het soort detective zoals Guus Slim van Maurice Tillieux dat ook was: sympathiek doch humorloos. Zijn immer toegeknepen ogen en fronsende wenkbrauwen geven hem een nors voorkomen.
De raad van Tillieux opvolgend stapte Jidéhem na de stopzetting van 'Héroïc-albums' naar Dupuis. Dupuis zag wel dat 'Ginger' duidelijk kwaliteiten had, maar wegens de Franse censuurwet op stripverhalen die stelde dat banditisme, diefstal, luiheid, lafheid, haat, racisme, losbandigheid of elke daad die omschreven zou kunnen worden als crimineel of die de jeugd zou kunnen corrumperen verboden werd, vreesde de uitgever dat de realistische, gewelddadige reeks voor problemen zou zorgen. Jidéhem moest zijn reeks opgeven en werd ingeschakeld in de studio van Franquin.

Pas twintig jaar later, in 1976, publiceerde uitgeverij Dupuis terug verhalen met Ginger in 'Les Classiques Dupuis', een speciale bijlage die bestond uit mini-boekjes in zwart-wit drukwerk. Alle korte 'Ginger'-verhalen uit 'Héroïc-albums' werden daarin hernomen.
Drie jaar later, in 1979, had Marc Wasterlain een idee voor een speciaal extra dik nummer van 'Spirou' waarin de deelnemende tekenaars hun verborgen talenten toonden. De ene creëerde een nieuw personage, de andere gebruikte een andere stijl. Walthéry bijvoorbeeld tekende een verhaal volledig in potlood, iets wat hij later nog een paar keer zou doen. Jidéhem hernam zijn vroeger personage Ginger en paste zijn tekeningen zo aan dat ze dichter aanleunden bij de stijl van Tillieux en Gos in plaats van zijn eigen vertrouwde tekenstijl. Het resultaat was een kortverhaal van zes pagina's met de titel 'Thriller'. Ook Vera en Alan kwamen terug, maar voor Alan was dat de laatste keer.
Eveneens in 1979 bundelde uitgeverij Bédéscope alle oude verhalen van 'Ginger' in een integrale uitgave met een voor die tijd extreem beperkte oplage van 1000 exemplaren.
Begin jaren '80 werkte Jidéhem nog steeds aan de avonturen van Sophie. Maar hij begon ook aan een nieuw, lang avontuur van Ginger. Vanaf juli 1981 werd 'De vuurogen' voorgepubliceerd in 'Spirou/Robbedoes'. Het jaar daarop verscheen het vervolg

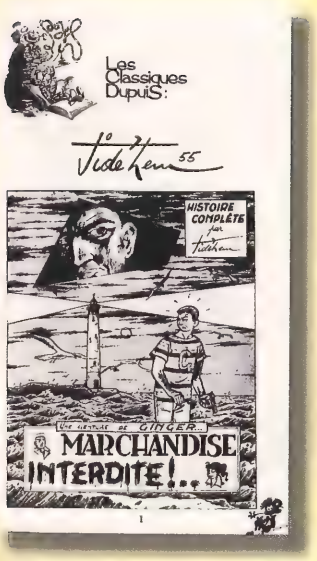

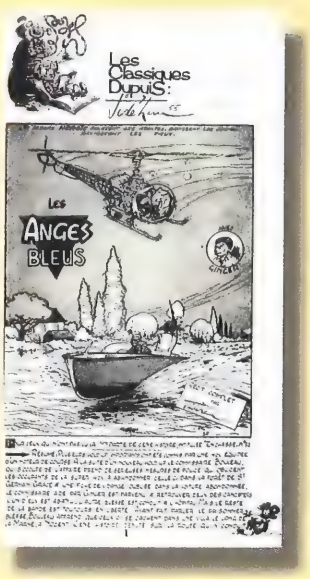

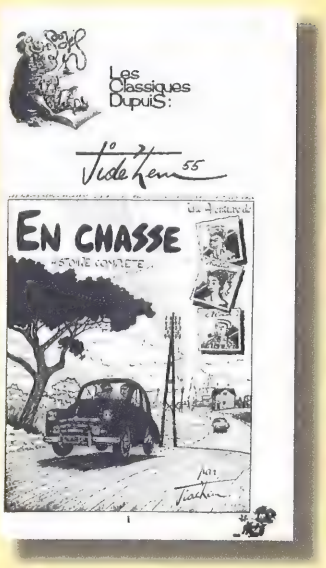

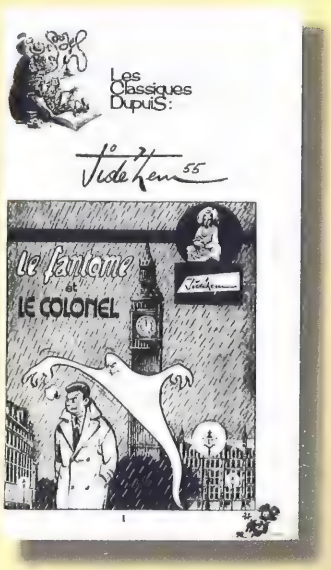

en de ontknoping in 'De droom van Azinsky'. De verhalen verschenen kort daarop in albumvorm. Het tweede deel lag drie maanden na het eerste deel in de winkels, terwijl in 'Spirou/Robbedoes' alweer een nieuw verhaal liep. Het jaar daarop publiceerde Bédéscope eveneens twee albums, deze keer met de twee vervolgverhalen uit de 'Héroïc-albums'-periode. In 1985 verscheen bij Dupuis 'De vliegen van Satan', een derde album met nieuw materiaal. Dit werd meteen het laatste album van 'Ginger' bij Dupuis.

Na het einde van de reeks 'Sophie' in 1995 probeerde Jidéhem 'Ginger' opnieuw te lanceren. Bij Edition Joker verscheen in 2000 een nieuw album (dat nooit vertaald werd in het Nederlands). Helaas werd het album geen succes waardoor het personage én de reeks Ginger een stille dood stierf. De ondertussen pensioengerechtigde auteur Jidéhem, die zijn carrière begon met Ginger, beëindigde zodoende zijn carrière ook met zijn lievelingsdetective.

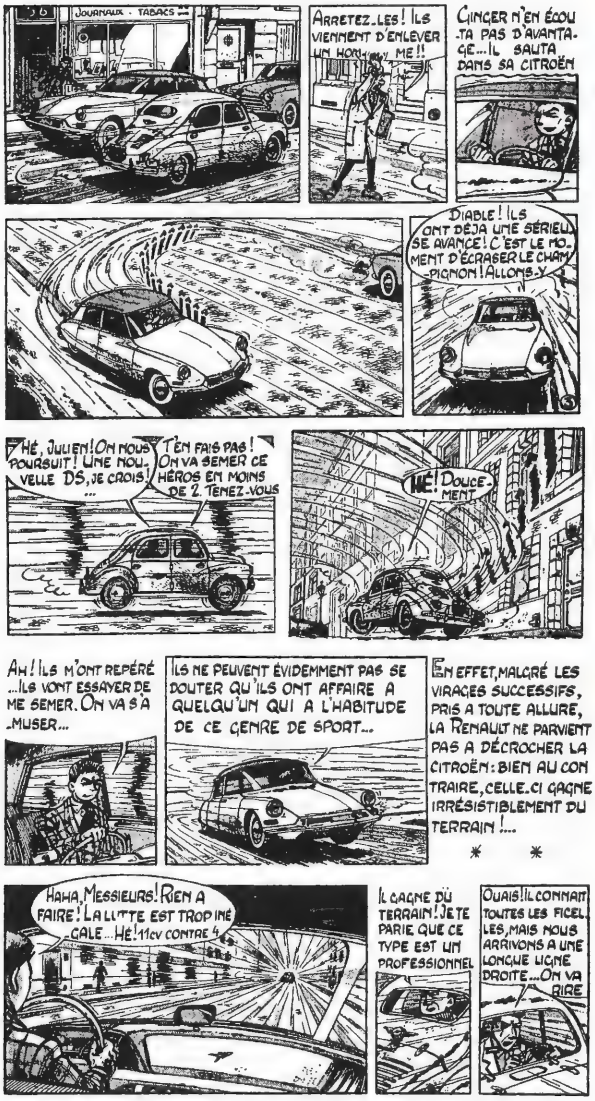
JOURNAUX - TABACS
ARRETEZ-LES! ILS VIENNENT D'ENLEVER UN HOMME!
CINGER N'EN ÉCOUTA PAS D'AVANTAGE... IL SAUTA DANS SA CITROËN
DIABLE! ILS ONT DÉJÀ UNE SÉRIEUSE AVANCE! C'EST LE MOMENT D'ÉCRASER LE CHAMPIGNON! ALLONS-Y
HÉ, JULIEN! ON NOUS POURSUIT! UNE NOUVELLE DS, JE CROIS!
T'EN FAIS PAS! ON VA SEMER CE HÉROS EN MOINS DE 2. TENEZ-VOUS
HE! DOUCEMENT
AH! ILS M'ONT REPÉRÉ ...ILS VONT ESSAYER DE ME SEMER. ON VA S'AMUSER...
ILS NE PEUVENT ÉVIDEMMENT PAS SE DOUTER QU'ILS ONT AFFAIRE À QUELQU'UN QUI A L'HABITUDE DE CE GENRE DE SPORT...
EN EFFET, MALGRÉ LES VIRAGES SUCCESSIFS, PRIS À TOUTE ALLURE, LA RENAULT NE PARVIENT PAS À DÉCROCHER LA CITROËN: BIEN AU CONTRAIRE, CELLE-CI GAGNE IRRÉSISTIBLEMENT DU TERRAIN !...
HAHA, MESSIEURS! RIEN À FAIRE! LA LUTTE EST TROP INÉGALE... HÉ! 11CV CONTRE 4
IL GAGNE DU TERRAIN! JE TE PARIE QUE CE TYPE EST UN PROFESSIONNEL
OUAIS! IL CONNAIT TOUTES LES FICELLES, MAIS NOUS ARRIVONS À UNE LONGUE LIGNE DROITE... ON VA RIRE

Een pagina uit 'En chasse', een verhaal dat in 1955 verscheen in Héroïc-Albums.

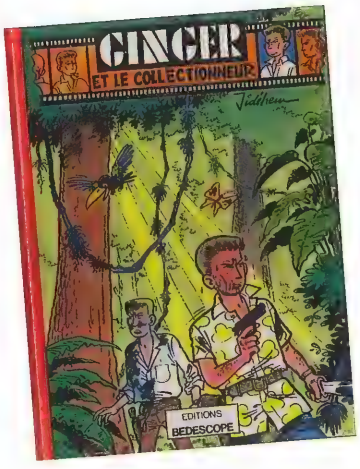

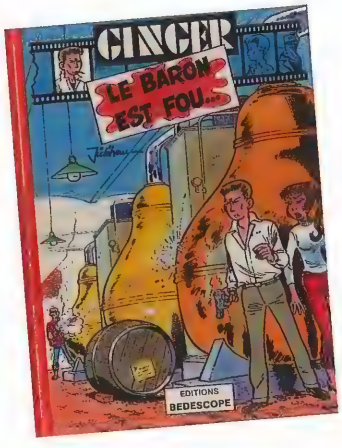

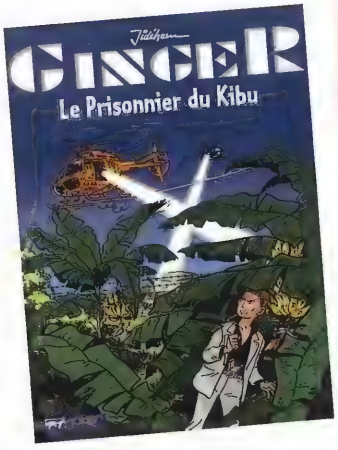

Op de volgende pagina's publiceren we 'Thriller', het korte verhaal dat in 1979 de comeback van Ginger inluidde. Het verhaal verscheen enkel in 'Spirou', niet in 'Robbedoes'. Dit is dus de eerste keer dat het verhaal in het Nederlands te lezen is.

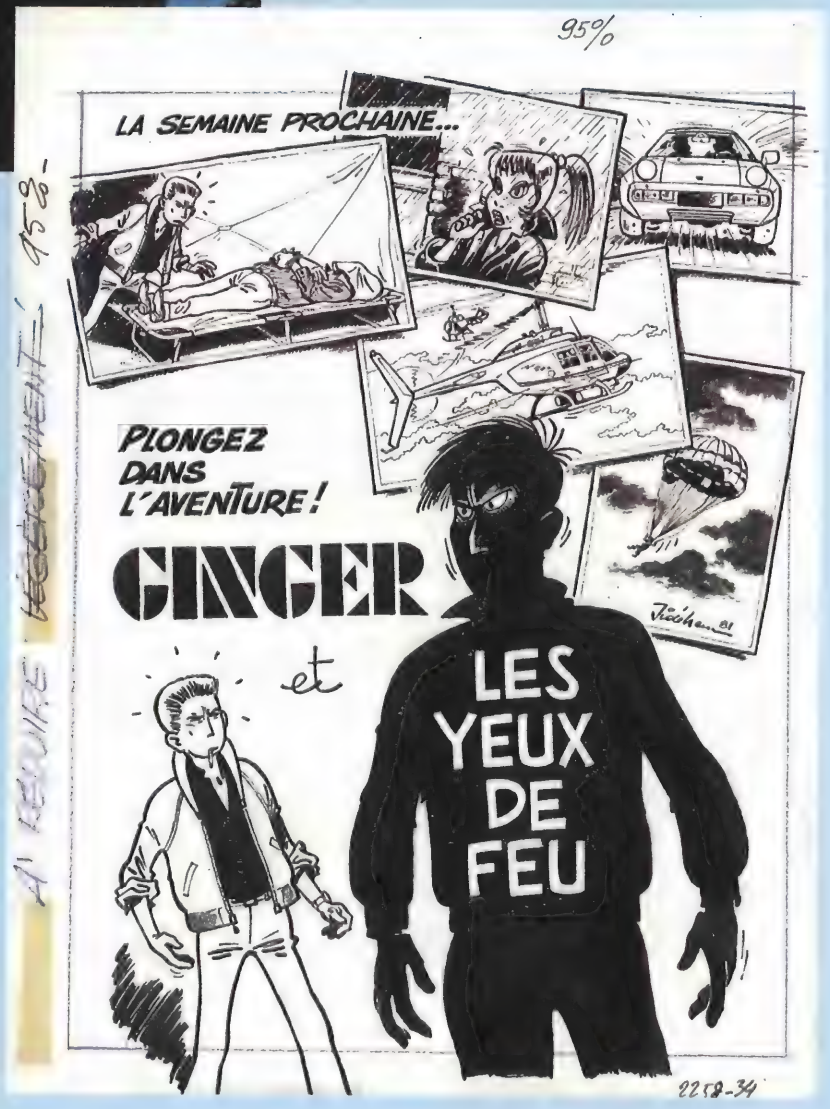

GINGER door Jidéhem "thriller"

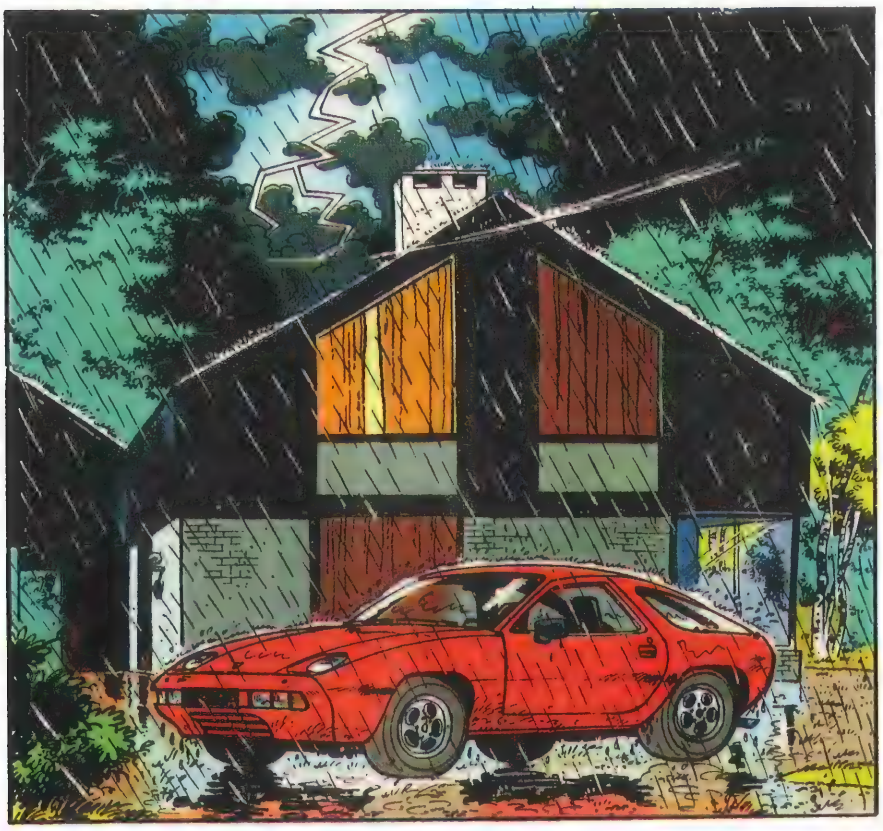

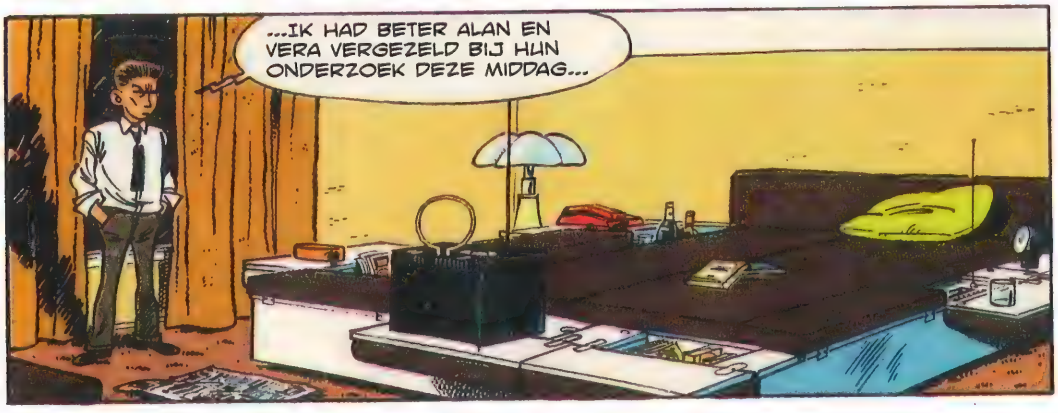

JUIST! AI, WAT EEN STORING OP DE LIJN!... MAAR GOED, IK HOOR NET DAT HIJ DEZE MIDDAG IS ONTSNAPT... WEET JE NOG, OP ZIJN PROCES...?
ZIJN PROCES? JA, JUIST, IK ZIE WAT JE BEDOELT...
WAAR JE OOK GAAT, GINGER, IK KRIJG JE WEL!
WIL JE DAT IK JE IEMAND STUUR ZOLANG WE HEM ZOEKEN?
DOE GEEN MOEITE VOOR MIJ, IK HEB GEEN OPPAS NODIG! BEDANKT OM ME OP DE HOOGTE TE BRENGEN, GOEDE NACHT, BOULEAU...
NOGENT... NATUURLIJK HERINNER IK ME HEM! DIE FAMEUZE ACHTER-VOLGING ...
...IN DE HAVEN VAN ANTWERPEN... HET REGENDE DIE DAG OOK!
76
COM
... EEN PRIMA CHAUFFEUR...
...MAAR GEEN AL TE GOEIE ANTISLIP-BANDEN...
CLANG
BANG
DZIJNGPING
CLING
PLOF
EEN MOTORBOOT VAN DE POLITIE PIKTE HEM TIEN MINUTEN LATER OP...
POLITIE
2

BROUMMLM
BOULEAU HEEFT GELIJK, DIE GAST ZOU ZICH WEL EENS KUNNEN WREKEN...
HIJ HEEFT ZIJN DAG GOED UITGE-KOZEN...
GELUKKIG HEB IK ALTIJD EEN LEVENS-VERZEKERING IN HUIS...
CLAC
ZIEZO... EN NU NAAR BENEDEN... MET ZO'N LAWAAI KAN IK TOCH NIET SLAPEN. IK SCHENK ME NOG IETS IN.
BADACRAC
JA LAP, DE BLIKSEM MOET INGESLAGEN ZIJN OP DE CENTRALE...
BOF, IK HEB GEEN LICHT NODIG OM IETS TE DRINKEN...
KLING DZINGELING
?
DAT WAS BREKEND GLAS! EN DAT KWAM UIT DE KEUKEN... VERDORIE, DE KEUKENDEUR KOMT UIT IN DE TUIN!
GEEN TWIJFEL MOGELIJK, ER IS IEMAND!
CLING! CRRR..
3

IEMAND DIE OM BINNEN TE GERAKEN EEN RAAMPJE INSLOEG!
JACQUES NOGENT !?
BROOWMMLOUMM
HIJ STRIJKT EEN LUCIFER AAN!!
CRRIIIITCH
EN NU RAMMELT HIJ IN DE LADEN, DE LADEN WAAR DE MESSEN LIGGEN...
CLINK
BING
BADADRAMCRRAC
ALS HIJ EEN MES ZOEKT IS DAT OMDAT HIJ ONGEWAPEND IS...
MIJN WAPEN LIGT NOG BOVEN. MAAR IK HEB EEN VOORDEEL...
CLINK
...HET VERRASSINGS-EFFECT!
BAM
?
AI, DE VERRASSING IS VOOR EEN ANDERE KEER!
KRAKATABROOUMMM
HIJ MAG ZICH NIET HERPAKKEN...

OUMPF
KLING
DZZIIM
BOM
CRAAK
BAF
KRAK
DZZIIINNGNELING
EN, NOGENT!? HEB JE GENOEG GEHAD?
?
MAAR... SLAAN JULLIE DOOR OF WAT!?
?
ALAN!?!?
GINGER!?!?
VERA!? MAAR!? HOE?? HET IS JULLIE TWEE!! IK DACHT DAT HET NOGENT WAS!!
NOGENT!? WAAR HEB JE HET IN HEMELSNAAM OVER?

MAAR? WAT DOEN JULLIE HIER? IK DACHT DAT JE OP WEG WAS NAAR HET ZUIDEN??!
YEP, MAAR KORT NA ONS VERTREK VIELEN WE IN PANNE... TIEN KILOMETER TE VOET VOOR WE BIJ EEN GARAGE KWAMEN...
...DIE DE AUTO VOORLOPIG HERSTELDE. AANGEZIEN WE NOG NIET VER WAREN, KEERDEN WE TERUG. MAAR HET HUIS WAS IN DUISTERNIS GEHULD EN WE WILDEN JE NIET WAKKER MAKEN.
ER LIGT EEN ZAKLAMP IN EEN KEUKENLADE. AL ZOEKEND BRAK IK EEN GLAS DAT OP DE RAND VAN DE TAFEL STOND...
IK DACHT DAT HET EEN RAAMPJE WAS DAT...
AH! EINDELIJK TERUG LICHT!
AHA!
GOEIE GOD! KIJK WAT JULLIE HEBBEN UITGESPOOKT!
HELA, DAT IS MIJN FOUT NIET! IK KOM UITGEPUT THUIS NA AUTOPECH EN WORDT IN EEN DONKER HUIS DOOR EEN GEK AANGEVALLEN. IK DACHT DAT HET EEN INBREKER WAS EN...
DRRIINNG
DRRIINNG
HM, TELEFOON... EXCUSEER ME EVENTJES...
EUH... MOET IK NIET OPNEMEN?
DRING
DRRIINNG
GINGER? OPNIEUW BOULEAU... IK WOU JE GERUSTSTELLEN, BESTE VRIEND...
WE HEBBEN NET JACQUES NOGENT OPGEPAKT... AAN DE GRENS... JE KAN VANNACHT GERUST SLAPEN! DE DREIGING IS OVER!
ALAN HEEFT EEN FERME RECHTSE!
HE, GINGER! BLIJF NIET TE LANG AAN DE TELEFOON HANGEN, IK HEB GEEN ZIN OM...
CLAP
...DE HELE NACHT OP MIJN EENTJE DE KEUKEN OP TE RUIMEN!!!
"DE DREIGING IS OVER", HA, HET BEGINT PAS...
Videhem 78
EINDE

DE SLIERT Jidéhem

"Tekeningen: Roba en Jidéhem" staat er op de cover van albums 3 en 4 van de reeks 'De Sliert'. En als je een willekeurige pagina openslaat uit de titelverhalen 'De Sliert op zoek' en 'De Sliert in de tegenaanval' zit je eigenlijk naar het complete tekenwerk van Jidéhem te kijken.

De jonge tekenaar Joël, pseudoniem van Joseph Loeckx, later bekend als Jo-El Azara, wou als tekenaar aan de slag bij ofwel 'Spirou' ofwel 'Tintin'. Het maakte hem niet veel uit, zolang hij maar kon publiceren in één van de twee grootste striptijdschriften van het land. Hij heeft uiteindelijk in beide gepubliceerd. Na een korte periode als medewerker van Vandersteen (hij werkte mee aan het 'Suske en Wiske'-album 'De lachende wolf') kon hij in 1954 aan de slag bij 'Studio Hergé', waar hij zijn opleiding kreeg en zeven jaar bleef. Maar hij wou ook eigen strips maken en ging te rade bij André Franquin, die hem adviseerde een strip te maken over een paar jongeren, in de trant van 'Perry Winkle', een reeks uit de jaren twintig van de 20ste eeuw, een creatie van de Amerikaan Martin Branner. Die reeks ging over een jongetje, Perry, en zijn bende, de Rinkydinks, waarvan één lid een Chineesje is. In het Frans werd Perry 'Bicot' en de bende werd de 'Rantanplans' gedoopt. Nieuwe verhalen van Bicot werden speciaal voor de Franse markt gemaakt, onder meer door Barbarella's Jean-Claude Forest. In Nederland vormde 'Perry Winkle' ook al de inspiratie voor 'Sjors en de Rebellenclub' en in Vlaanderen voor reeksen als 'De vrolijke bengels' en 'De lustige kapoentjes'. Franquin - en ook Roba - kende de reeks uit zijn jeugd. Franquin stelde Joseph Loeckx niet alleen de naam voor het personage Dizzy voor, geïnspireerd op jazztrompettist Dizzy Gillespie, hij maakte ook schetsen voor dat personage. Franquin verzon eveneens de Franse naam 'La Ribambelle' (letterlijk: een rist, een rij). Loeckx tekende in een stijl die langs geen kanten doet denken aan zijn latere werk een strip van vier pagina's op een scenario van Marcel Denis die op dat moment ook voor Franquin werkte. Het verhaal, 'Opération ciseaux', verscheen in 1958 in 'Spirou/Robbedoes'. In het Nederlands verscheen dit verhaal als 'Operatie schaar' en werd de reeks 'De Rekels' gedoopt. Joseph Loeckx werd kort daarna omarmd door 'Tintin' (waar hem een mooie carrière wachtte als tekenaar van o.m. 'Clifton' maar vooral van 'Taka Takata') en stopte met 'La Ribambelle', tot spijt van Franquin (die hem desondanks in 1968 vroeg of hij 'Robbedoes en Kwabbernoot' wou overnemen, een job die uiteindelijk naar Fournier ging).

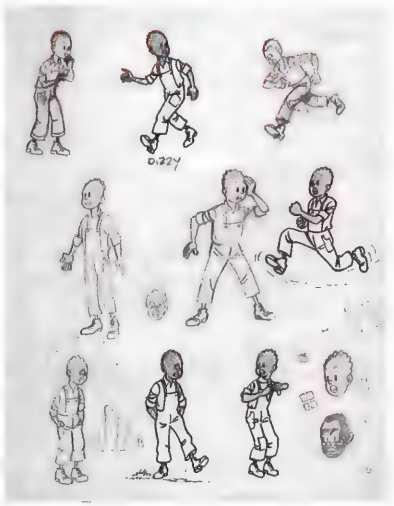

Jean Roba was eind jaren vijftig, begin jaren zestig aan de slag bij Franquin. Hij hielp Franquin onder meer met het tekenen van de Robbedoes-verhalen die gemaakt werden voor de krant 'Le Parisien Libéré'. Franquin wist dat Roba graag kinderen tekende en vroeg hem om 'La Rimbambelle' op te pikken. Roba nam dat aanbod met beide handen aan en vormde de reeks om. Hij maakte er bewust een internationaal groepje van: hij voegde een Japanse

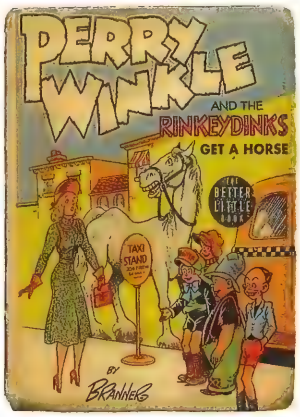

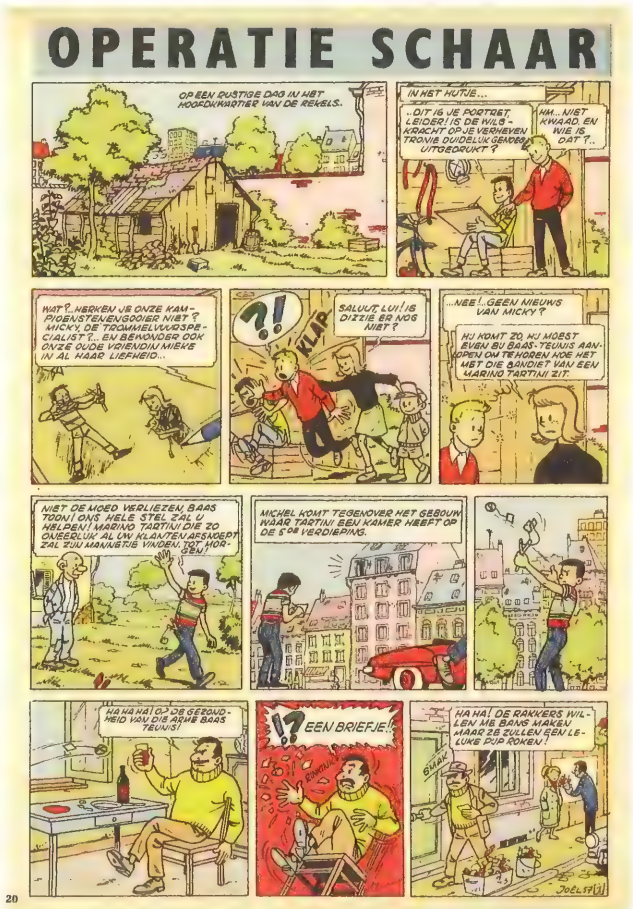
OPERATIE SCHAAR
OP EEN RUSTIGE DAG IN HET HOOFDKWARTIER VAN DE REKELS.
IN HET HUIJE...
DIT IS JE POOTJE, LEIDER! IS DE WILDKRACHT OP JE VERHEVEN TROUVE DUIDELIJK GENOEG UITGEDRUKT?
HM... NIET KWAAD. EN WIE IS DAT?..
HOE?.. HEBBEN JE ONZE KAMPIOENSTENENGOOIER NIET? MICKY, DE TROMMELVUURSPECIALIST?.. EN BEHOUDER OOK ONZE OUDE VRIENDIN MIEKE IN AL HAAR LIEFHEID...
?!
KLIP
SALUUT, LUI! IS DITZIE ER MOG NIET?
...NEE!.. GEEN NIEUWS VAN MICKY?
HU KOMT ZO HU MOEST EVEN BU BAAS TEUNIS AANKOPEN OM TE HOREN HOE HET HET DIE BANDIET VAN EEN MARINO TARTINI ZIT.
NIET DE MOED VERLIEZEN, BAAS TEUNI ONS HELE STEL ZAL U HELPEN! MARINO TARTINI DIE ZO ONEERLIJK AL UW KLANTEN AFSNOEPT ZAL ZIJN MANIETJE VANDEN TOT MORGEN
MICHEL KOMT TEGENOVER HET GEBOUW WAAR TARTINI EEN KAMER HEEFT OP DE 5DE VERDIEPING.
HA HA HA! OJA DE GEZONDHEID VAN DIE ARME BAAS TEUNIS!
!? EEN BRIEFJE!
HA HA HA! DE RAKKERS WILLEN ME BANG MAKEN MAAR ZE ZULLEN EEN LELUKE DOD ROKEN!
SHAH!
JOËL 57

tweeling, een Schot en zijn huismeester, een meisje, slechteriken en nog wat personages toe. Alleen Dizzy bleef behouden. Roba liet zich inspireren door zijn jeugd en - net zoals Franquin dat al eerder deed - door 'Perry Winkle', dat hij als kind ook had gelezen en de Amerikaanse filmserie 'Our Gang', een reeks over ondeugende kinderen die allerlei avonturen beleefden. Roba stelde zijn uitgever Dupuis dan ook een reeks voor met onbeleefde jongens met gaten in hun pullovers en een vinger in de neus. Een van de personages kreeg in de voorbereidende schetsen een katapult in zijn handen gestopt. De behoudsgezinde Dupuis was hier echter niet voor te vinden (blijkbaar had hij het verhaal van Joël niet goed gelezen, want daar zat ook al een met katapult schietend personage in) en Roba bond met enige tegenzin in. In 1962 verscheen Roba's eerste verhaal en werd de reeks in het Nederlands herdoopt als 'De Sliert'.

Tussen 1962 en 1975 verschenen een tiental langere verhalen in 'Spirou/Robbedoes'. Tussen 1965 en 1984 werden de verhalen in albumvorm gepubliceerd door uitgeverij Dupuis. Roba had moeite met het schrijven van lange verhalen en liet zich daarom bijstaan door verschillende scenaristen die in samenspraak met Roba het scenario uitwerkten. Het onderwerp voor de verhalen kwam echter wel steeds van hem. Aanvankelijk werd Roba voor de scenario's geholpen door Vicq, die ook al Jidéhem hielp met de verhalen van 'Sophie'. Door Vicqs drankprobleem kon Roba op den duur niet meer op hem vertrouwen. Voor de laatste twee verhalen kreeg Roba dan ook hulp van Maurice Tillieux. Voor twee korte verhalen die dienden om enkele albums op te vullen tot 60 pagina's, werd Roba bijgestaan door Yvan Delporte.

'De Sliert op zoek' verscheen voor het eerst in 1968-1969 in 'Spirou/Robbedoes'. Het is getekend door Roba en Jidéhem op een scenario van Maurice Tillieux. Het verhaal wordt vervolgd in 'De Sliert in de tegenaanval', dat gepubliceerd is in het gelijknamige album. Dit verhaal verscheen door het vele werk van Roba pas zes jaar later, waardoor Dupuis zich genoodzaakt zag om 'De Sliert op zoek' in 1975 opnieuw te laten verschijnen in 'Spirou/Robbedoes' alvorens het nieuwe verhaal te starten. Voor deze twee laatste albums van de reeks door Roba riep hij dus de hulp in van Jidéhem, zijn oude collega bij Franquin.

Roba had niet zoveel zin meer in 'De Sliert' en hield het bij het rudimentair schetsen van de pagina's die Jidéhem in detail uitwerkte en volledig inktte. Het is correct te stellen dat Jidéhem de belangrijkste tekenaar is van deze verhalen.

Een volgend verhaal was gepland. Het zou gaan over het verkleinen van echte treinen en passagiers zodat ze zouden passen in de modelspoorbaan van een verzamelaar. Deze keer zou Roba opnieuw de personages tekenen en Will de decors. Nadat enkele passages al getekend waren, besloot Roba het verhaal te stoppen omdat het te veel leek op het verhaal 'Robbedoes en de miniatuurtjes', een verhaal dat Roba eerder al samen met Franquin tekende. Omdat Roba's succesreeks 'Bollie en Billie' al zijn tijd opeiste betekende dit het einde van 'De Sliert' door Roba. Een scenario van Raoul Cauvin bleef in de lade liggen.
In 2011 keerde de reeks echter terug, ditmaal geschreven door Zidrou en getekend door Krings. Na twee albums werd deze nieuwe versie wegens tegenvallende verkoopcijfers opnieuw stopgezet.

Jidéhems medewerking aan 'De Sliert', 'Natasja' en 'Guust' werden dus telkens mooi gecrediteerd. Maar dat gebeurde niet met al zijn assistentenwerk. Soms hielp hij tekenaars die te laat waren met hun eigen werk. Zulke vriendendiensten gebeurden wel vaker bij de kliek van het weekblad 'Robbedoes'. Peyo bijvoorbeeld moest regelmatig een beroep doen op extra hulp. Er waren blijkbaar wel meer tekenaars die Peyo uit de nood hielpen voor zijn 'De Smurfen'. Jidéhem: "Hoeveel keer ben ik niet samen met Roba in laatste instantie aan platen van 'De Smurfen' gaan tekenen?! Hij belde ons aanvankelijk op voor een simpele depannage, we kraakten een flesje open en het eindigde om drie uur 's nachts op weg naar Marcinelle om de platen naar de drukkerij te brengen." Roba en Jidéhem als occasionele Smurfen-tekenaars dus. In ruil mocht Jidéhem de smurfen gebruiken in 'Sophie en de Smurfen', een kortverhaal dat gepubliceerd is in 'Die dekselse Sophie' en waarin Sophie het samen met de smurfen aan de stok krijgt met Edgar Gamel die identiek is aan zijn voorvader tovenaar Gargamel.

Ook voor Peyo's 'Steven Sterk' kwam Jidéhem een handje helpen. Eigenlijk kwam hij Will vervangen die aan de decors

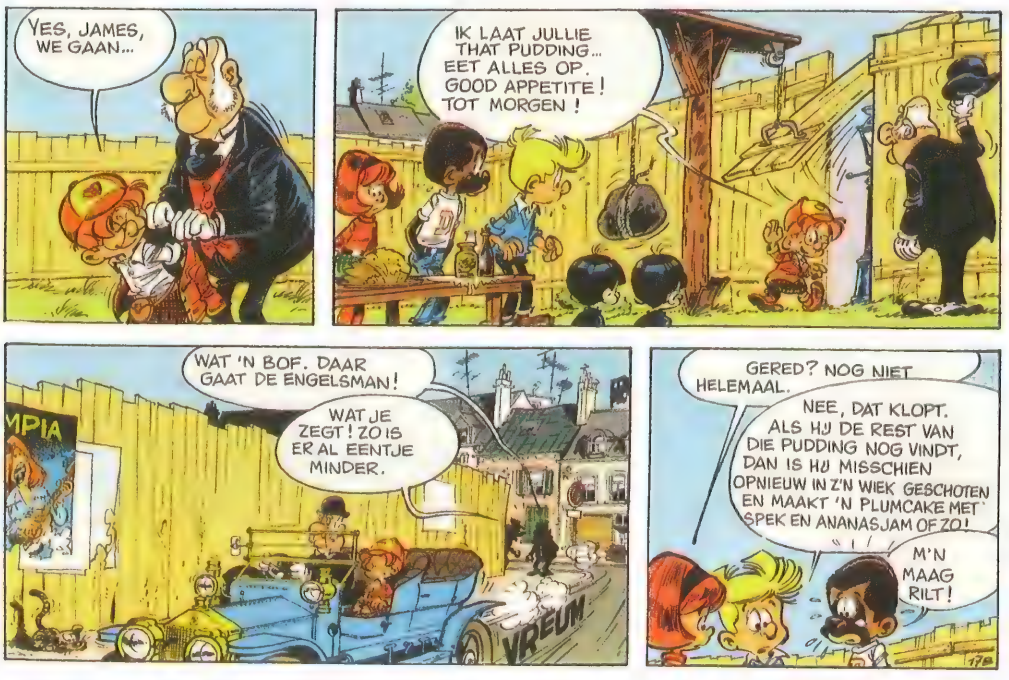
YES, JAMES, WE GAAN...
IK LAAT JULLIE THAT PUDDING... EET ALLES OP. GOOD APPETITE! TOT MORGEN!
WAT 'N BOF. DAAR GAAT DE ENGELSMAN!
WAT JE ZEGT! ZO IS ER AL EENTJE MINDER.
VREUM
GERED? NOG NIET HELEMAAL.
NEE, DAT KLOPT. ALS HIJ DE REST VAN DIE PUDDING NOG VINDT, DAN IS HIJ MISSCHIEN OPNIEUW IN Z'N WIEK GESCHOTEN EN MAAKT 'N PLUMCAKE MET SPEK EN ANANASJAM OF ZO!
M'N MAAG RILT!

'De Sliert' met tekeningen die uitgewerkt zijn door Jidéhem, gebaseerd op schetsen van Roba.

van 'Steven Sterk' werkte. Die had lang op voorhand Peyo verwittigd dat hij op vakantie zou gaan, maar Peyo raakte toch in chronische tijdsnood terwijl Will al was vertrokken. Peyo lokte Jidéhem naar zich toe met de paniekerige boodschap dat Will hem "lafhartig in de steek liet". Alles om Jidéhem dringend te laten komen. Hij tekende de scènes in de gevangenis van Sint-Gillis waaruit Mevrouw Adophine ontsnapte, te lezen in 'Steven Sterk 2: Mevrouw Adolphine'. En ook Roba tekende enkele bandieten op die pagina's. Niemand kwam het ooit te weten. Will merkte bij zijn terugkomst nog lachend op dat Jidéhem zijn job kwam inpikken. "Maar het ging gewoon om vriendendiensten, over geld werd niet gesproken!...", omschreef Jidéhem die amicale periode. De reden dat iedereen zo gemakkelijk bij elkaar kon inspringen lag grotendeels in het feit dat de meeste Dupuis-tekenaars in die tijd in een stijl tekenden die dicht bij elkaar lag en grotendeels gebaseerd was op het werk van Franquin. Iets wat door Dupuis werd aangemoedigd.

Uit het kringetje van Franquin, Peyo, Roba, Will, Walthéry en Jidéhem kunnen we ondertussen enkele opvallende verstrengelingen distilleren. In een rotvaart sommen we hieronder enkele samenwerkingsverbanden op.

• **Franquin voor Peyo:** ontwierp de vogel Krwakakrwa en de naam voor Peyo's gelijknamige 'Smurfen'-verhaal en leverde ideeën voor het verhaal. Hij ontwierp het personage Steven Sterk. Hij tekende de cover van een boek met scènes uit de 'Johan en Pirrewiet'-tekenfilm 'De Fluit met Zes Smurfen'. Tijdens een zomervakantie in De Haan kwam hij met Peyo op het woord 'schtroumpf' (smurf).
• **Franquin voor Roba:** Leverde het oorspronkelijke idee voor 'De Sliert'.
• **Franquin voor Jidéhem:** Franquin was de eerste tekenaar van Starter. Jidéhem nam het van hem over en vervolgde het een paar decennia. Uit stripverhalen met Starter kwam de strip 'Sophie' voort.
• **Franquin voor Will:** schreef en schetste mee aan de eerste verhalen van 'Isabel'.
• **Peyo voor Franquin:** schreef een kortverhaal van de Marsupilami voor het weekblad 'Sprint', de allereerste gag van 'Ton en Tineke' en brainstormde mee over de scenario's van de 'Robbedoes en Kwabbernoot'-verhalen 'QRN op Bretzelburg' en 'Hommeles in Rommelgem'.
• **Jidéhem voor Peyo:** hielp Peyo meermaals om platen af te werken van 'De Smurfen' en 'Steven Sterk'.
• **Jidéhem voor Roba:** tekende zo goed als twee complete verhalen van 'De Sliert'. Ze waren samen enkele jaren lang collega's op het atelier van Franquin.
• **Jidéhem voor Franquin:** assisteerde Franquin jarenlang voor 'Robbedoes en Kwabbernoot' en tekende 'Guust'.
• **Roba voor Franquin:** assisteerde Franquin voor de decors en personages voor de 'Robbedoes en Kwabbernoot'-verhalen 'Tembo Taboe', 'Robbedoes en de Bobbelmannen' en 'De Miniatuurtjes'.
• **Roba voor Peyo:** depanneerde enkele keren Peyo om zijn deadlines te halen voor 'De Smurfen' en 'Steven Sterk'.
• **Will voor Peyo:** tekende de decors van de eerste 'Steven Sterk'-verhalen. Stond met Peyo mee aan de basis van 'Jakke en Silvester'. De eerste drie verhalen werden getekend door Will en Jo-El Azara.
• **Will voor Franquin:** tekende decors voor 'Robbedoes en Kwabbernoot: Het Masker der Stilte' en van twee 'Marsupilami'-kortverhalen. Jaren later tekende hij jungle-decors voor een tekenfilmproject van de Marsupilami.
• **Will voor Roba:** tekende de decors voor een onafgewerkt en nooit gepubliceerd verhaal van 'De Sliert'.
• **Will voor Walthéry:** tekende de decors voor het 'Natasja'-album 'Een afgelegen eiland'.
• **Jidéhem voor Walthéry:** tekende de decors voor twee 'Natasja'-verhalen.
• **Walthéry voor Peyo:** tekende mee aan enkele verhalen van 'De Smurfen' en tekende helemaal op zijn eentje vier 'Jakke en Silvester'-albums. Vanaf '69, terwijl hij ondertussen de eerste albums van 'Natasja' maakt, tekent hij nog drie albums van 'Steven Sterk'.

Jidéhems eigen personage Sophie is te zien in de achtergrond van plaat 22 van 'De Sliert in de tegenaanval'.

EEN AVONTUUR VAN PHIL, GRENADINE, ARCHIBALD, DIZZY, ATCHI, ATCHA... EN JAMES!
4
DE SLIERT
IN DE TEGENAANVAL
Tekeningen: Roba en Jidéhem
Tekst: M. Tillieux
en op blz.33: De Sliert te water
DUPUIS

Jidéhem, die bijna wekelijks in het tijdschrift 'Spirou/Robbedoes' publiceerde werd natuurlijk ook af en toe gevraagd de cover van dat tijdschrift te illustreren. Hieronder enkele voorbeelden van zijn covers doorheen de jaren.

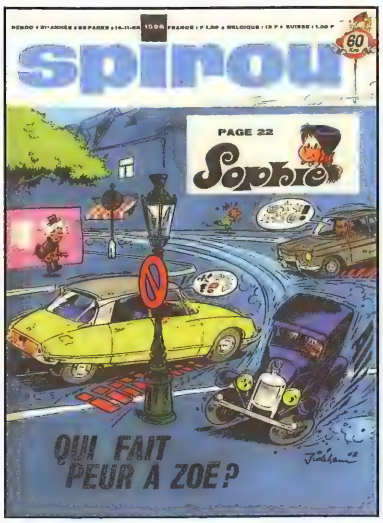

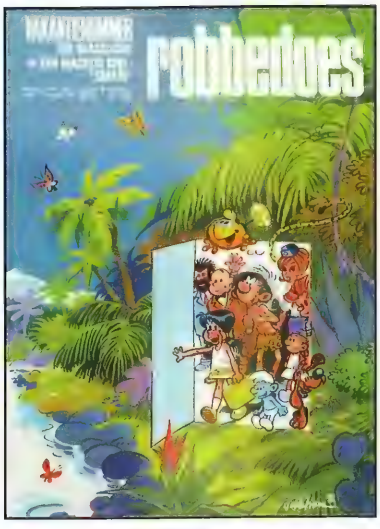

LEKKER LANG LEZEN: GENIALE OLIVIER, GAFFEL EN GITAAR, DE BLAUWBLOEZEN
LACHEN MET WOEFIE EN JAAP
INSPECTEUR "BOFKONT" CERIS...

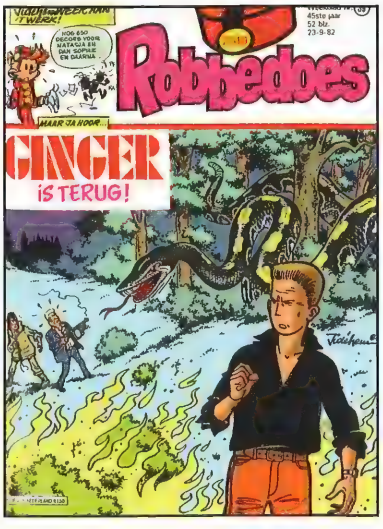

WAGENS★BIJ★DE★VLEET★

uitwerking :Frydman tekst :Borguet hoofdrollen :Jidéhem-Sophie tekeningen: Jidehem

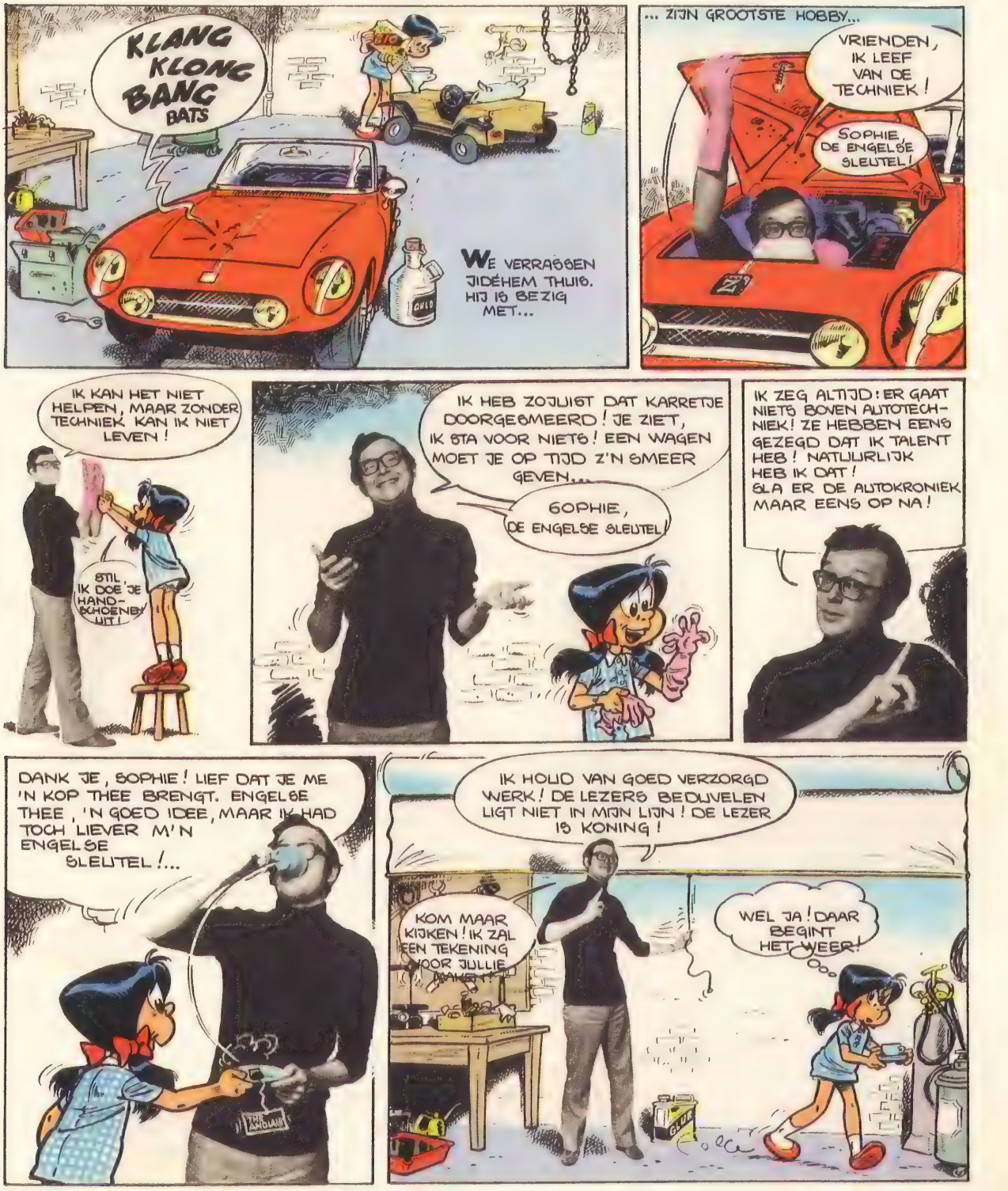
KLANG KLONG BANG BATS
WE VERRASSEN JIDÉHEM THUIS. HIJ IS BEZIG MET...
... ZIJN GROOTSTE HOBBY...
VRIENDEN, IK LEEF VAN DE TECHNIEK!
SOPHIE, DE ENGELSE SLEUTEL!
IK KAN HET NIET HELPEN, MAAR ZONDER TECHNIEK KAN IK NIET LEVEN!
STIL, IK DOE JE HANDSCHOENEN UIT!
IK HEB ZOJUIST DAT KARRETJE DOORGESMEERD! JE ZIET, IK STA VOOR NIETS! EEN WAGEN MOET JE OP TIJD Z'N SMEER GEVEN...
SOPHIE, DE ENGELSE SLEUTEL!
IK ZEG ALTIJD: ER GAAT NIETS BOVEN AUTOTECHNIEK! ZE HEBBEN EENS GEZEGD DAT IK TALENT HEB! NATUURLIJK HEB IK DAT! SLA ER DE AUTOKRONIEK MAAR EENS OP NA!
DANK JE, SOPHIE! LIEF DAT JE ME 'N KOP THEE BRENGT. ENGELSE THEE, 'N GOED IDEE, MAAR IK HAD TOCH LIEVER M'N ENGELSE SLEUTEL!...
IK HOUD VAN GOED VERZORGD WERK! DE LEZERS BEDUVELEN LIGT NIET IN MIJN LIJN! DE LEZER IS KONING!
KOM MAAR KIJKEN! IK ZAL EEN TEKENING VOOR JULLIE MAKEN!
WEL JA! DAAR BEGINT HET WEER!

'Robbedoes' nr. 1724 uit 1971 bleek een Jidéhem special te zijn. Niet alleen tekende Jidéhem de cover (zie hiernaast) en startte in het nummer een nieuw verhaal van 'Sophie', er stond eveneens een 'Starter Rally Spel' in en deze leuke strip waarin Jidéhem samen met Sophie de hoofdrol speelt.

BIJ JIDEHEM WORDT HARD GEWERKT!...
DAAR KUN JE OP BOUWEN!
ALLE WAGENS DIE IK TEKEN HEBBEN 'N MOTOR! HEB JE WEL EENS EEN BRIK ZONDER MOTOR ZIEN RIJDEN?
GOED! DUS TEKEN IK EERST DE MOTOR...
...EN ALLE DINGEN DIE NIEMAND ZIET...
SOPHIE, DE ENGELSE SLEUTEL!
DAARNA DE CARROSSERIE! DAAR KUN JE NIET BUITEN!
EN DENK EROM, MIJN WAGENS ZIJN SNELLER DAN DIE VAN FRANQUIN OF TILLIEUX BIJVOORBEELD...
JE BEGRIJPT NU WEL WAAROM!
ALS EEN VAN MIJN KARREN MOTORPECH HEEFT, WEET JE WAT IK DAN DOE? DE CARROSSERIE UITGUMMEN!
EN WAT HOUD IK OVER ALS IK DE CARROSSERIE WEGGEGOMD HEB? DE MOTOR NATUURLIJK!!
WAT KOMT ER DAN? NOU?... DAN REPAREER IK DE MOTOR! TWEE OF DRIE POTLOODSTREPEN EN KLAAR IS KEES! HM?... MMH!
DAN MOET IK NATUURLIJK DE CARROSSERIE WEER OP Z'N PLAATS TEKENEN! LOGISCH, NIET?
?!?
ZIEN JULLIE DIT? NU GA JE NATUURLIJK ZEGGEN DAT DIT 'N BOUGIE IS! SOPHIE, ENGELSE SLEUTEL!
BONG
NIKS ERVAN! DAT WAS EEN BOUGIE! VERGETEN! OP! WEG ERMEE! ZO BEN IK DAN! HIER WORDT NIET GEFOEFELD!
PAF
AUW!
2

KUN JE SOMS NIET UIT JE DOPPEN KIJKEN? IK KREEG DIE BOUGIE OP M'N NEUS!
OHH! SCHATJE TOCH! EN DE VONKEN SCHOTEN ER ZEKER AF?
NIET SLECHT, HÈ, DAT KLEINTJE! BOUGIE, VONKEN, SNAP JE? KOM OP, NU DIE ENGELSE SLEUTEL!
ENGELSE SLEUTEL! ENGELSE SLEUTEL! EEN JUDOGREEP KUN JE KRIJGEN!
?!
HÈHÈ! NIET GEK, HELEMAAL NIET GEK! SOPHIE IS ERG GRAPPIG VANDAAG!
MIJN ENGELSE SLEUTEL OF IK DOE JE IETS !!!
O, EINDELIJK ZEG!
EN NU, DE LAATSTE RONDE: DE PROEFRIT VAN HET NIEUWE MODEL!
PROEFTERREIN N°1
LAATSTE RONDE, HIHI! DAT WORDT EEN PIJNLIJKE!
ALS IK PROEFRIT ZEG, IS DAT MAAR BIJ WIJZE VAN SPREKEN! MET MIJN KENNIS VAN TECHNIEK MAAK IK GEEN... BLUNDERS!
HET WOORD IS NU AAN DE ZUIGERS EN NOK-KENAASSEN!
BOM
?!?
HIHI! JE HEBT VERGE-TEN DE VLOER TE TEKENEN! HIHI!
NOU JA, DAAR DIENT EEN PROEFRIT TOCH VOOR?!
3

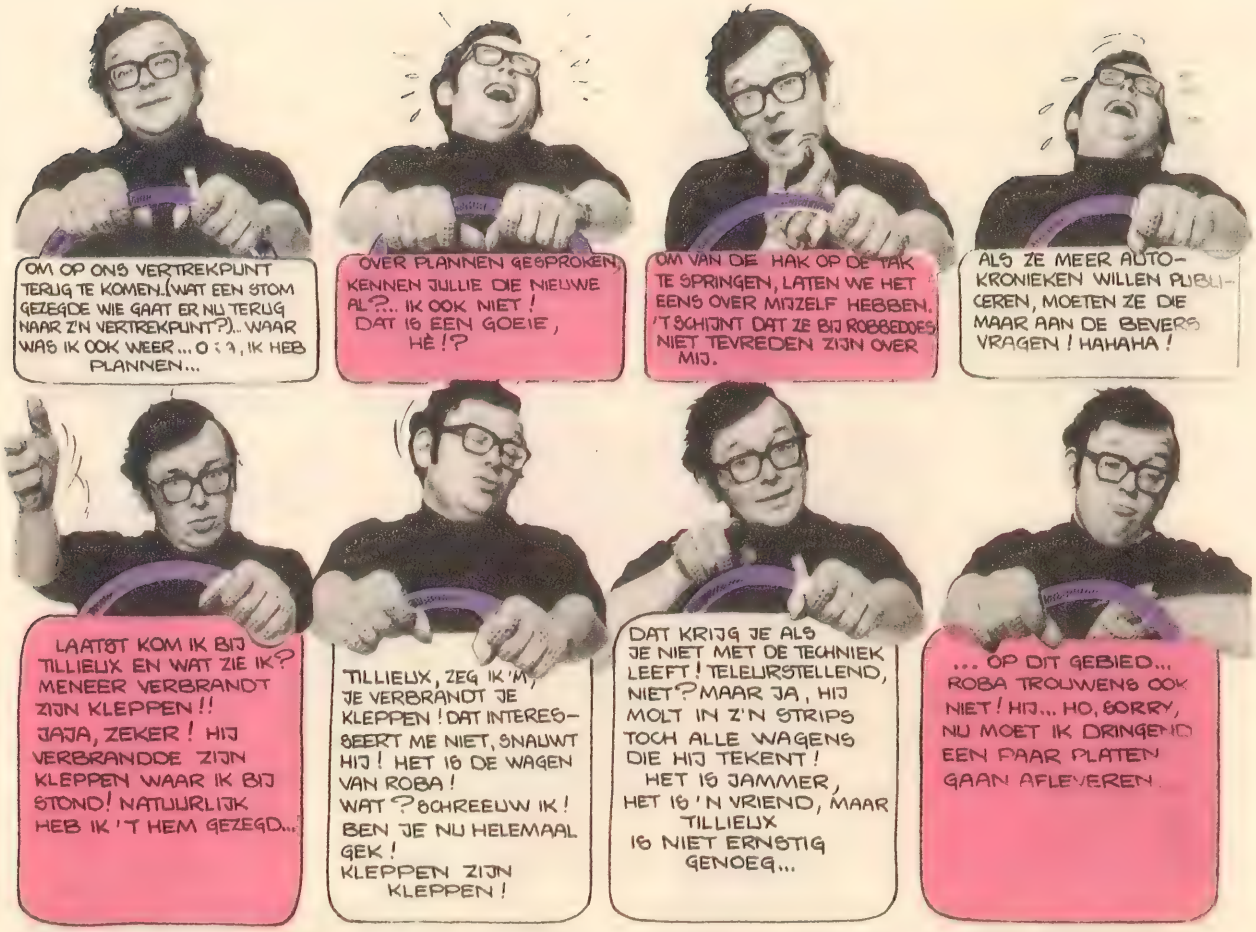
OM OP ONS VERTREKPUNT TERUG TE KOMEN.(WAT EEN STOM GEZEGDE WIE GAAT ER NU TERUG NAAR Z'N VERTREKPUNT?)... WAAR WAS IK OOK WEER... O ;), IK HEB PLANNEN...
OVER PLANNEN GESPROKEN, KENNEN JULLIE DIE NIEUWE AL?... IK OOK NIET ! DAT IS EEN GOEIE, HÈ !?
OM VAN DE HAK OP DE TAK TE SPRINGEN, LATEN WE HET EENS OVER MIJZELF HEBBEN. 'T SCHIJNT DAT ZE BIJ ROBBEDOES NIET TEVREDEN ZIJN OVER MIJ.
ALS ZE MEER AUTO-KRONIEKEN WILLEN PUBLI-CEREN, MOETEN ZE DIE MAAR AAN DE BEVERS VRAGEN ! HAHAHA !
LAATST KOM IK BIJ TILLIEUX EN WAT ZIE IK? MENEER VERBRANDT ZIJN KLEPPEN !! JAJA, ZEKER ! HIJ VERBRANDDE ZIJN KLEPPEN WAAR IK BIJ STOND! NATUURLIJK HEB IK 'T HEM GEZEGD...
TILLIEUX, ZEG IK 'M, JE VERBRANDT JE KLEPPEN ! DAT INTERES-SEERT ME NIET, SNAUWT HIJ ! HET IS DE WAGEN VAN ROBA ! WAT ? SCHREEUW IK ! BEN JE NU HELEMAAL GEK ! KLEPPEN ZIJN KLEPPEN !
DAT KRIJG JE ALS JE NIET MET DE TECHNIEK LEEFT ! TELELIJRSTELLEND, NIET ? MAAR JA, HIJ MOLT IN Z'N STRIPS TOCH ALLE WAGENS DIE HIJ TEKENT ! HET IS JAMMER, HET IS 'N VRIEND, MAAR TILLIEUX IS NIET ERNSTIG GENOEG...
... OP DIT GEBIED... ROBA TROUWENS OOK NIET ! HIJ... HO, SORRY, NU MOET IK DRINGEND EEN PAAR PLATEN GAAN AFLEVEREN...

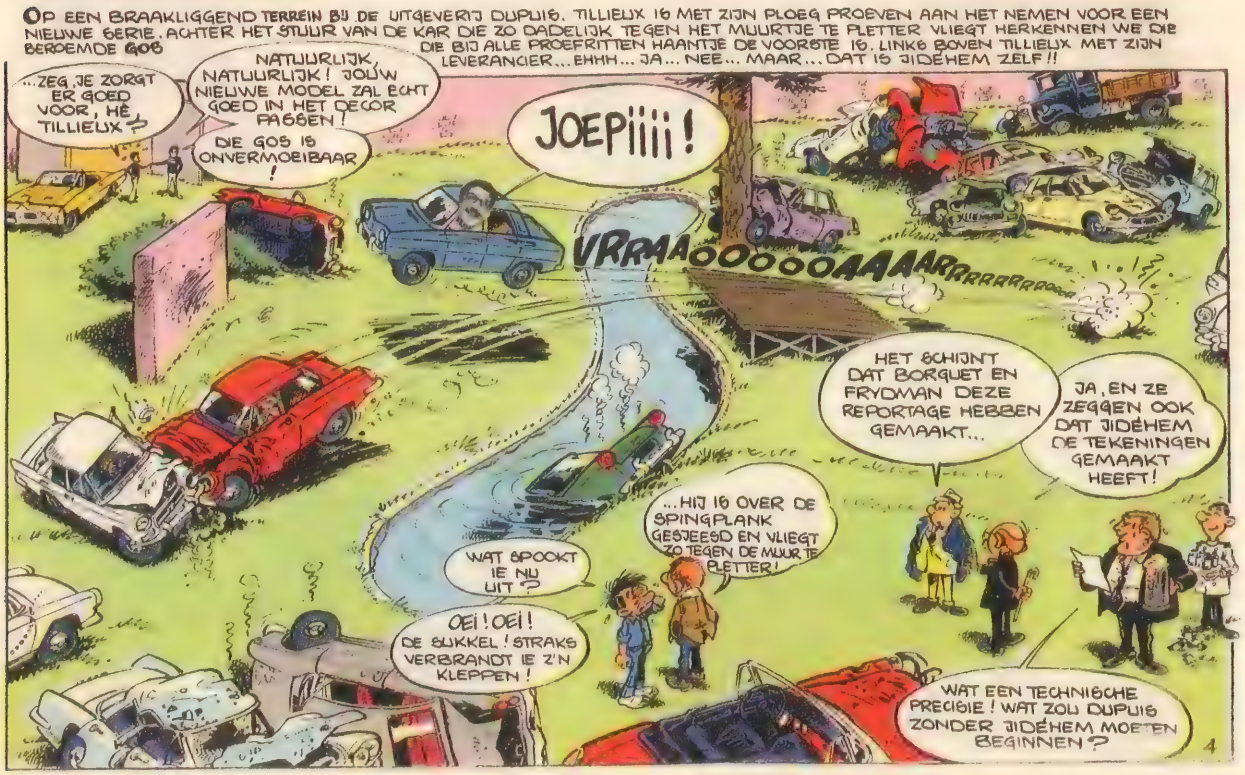
OP EEN BRAAKLIGGEND TERREIN BIJ DE UITGEVERIJ DUPUIS. TILLIEUX IS MET ZIJN PLOEG PROEVEN AAN HET NEMEN VOOR EEN NIEUWE SERIE. ACHTER HET STUUR VAN DE KAR DIE ZO DADELIJK TEGEN HET MUURTJE TE PLETTER VLIEGT HERKENNEN WE DIE BEROEMDE GOE DIE BIJ ALLE PROEFRITTEN HAANTJE DE VOORSTE IS. LINKS BOVEN TILLIEUX MET ZIJN LEVERANCIER... EHHH... JA... NEE... MAAR... DAT IS JIDÉHEM ZELF !!
...ZEG, JE ZORGT ER GOED VOOR, HÈ TILLIEUX ?
NATUURLIJK, NATUURLIJK ! JOUW NIEUWE MODEL ZAL ECHT GOED IN HET DECOR PASSEN !
DIE GOS IS ONVERMOEIBAAR !
JOEPIiii !
VRRAAOOOOOAAARRRRRRRROOOO
HET SCHIJNT DAT BORQUET EN FRYDMAN DEZE REPORTAGE HEBBEN GEMAAKT...
JA, EN ZE ZEGGEN OOK DAT JIDÉHEM DE TEKENINGEN GEMAAKT HEEFT !
...HIJ IS OVER DE SPRINGPLANK GESJEESD EN VLIEGT ZO TEGEN DE MUUR TE PLETTER !
WAT SPOOKT IE NU UIT ?
OEI ! OEI ! DE SUKKEL ! STRAKS VERBRANDT IE Z'N KLEPPEN !
WAT EEN TECHNISCHE PRECISIE ! WAT ZOU DUPUIS ZONDER JIDÉHEM MOETEN BEGINNEN ?
4

AUTO'S Jidéhem

Striptekenaars zijn in twee groepen onder te verdelen: zij die niet graag auto's tekenen en zij die wel graag auto's tekenen. Mensen zoals Marc Sleen of Jef Nys behoren duidelijk tot die eerste groep. Je moet lang zoeken vooraleer je een auto in hun werk tegenkomt. Hun personages doen alles bij voorkeur te voet, ook al moeten ze van pakweg Antwerpen tot in het centrum van Brussel lopen. Pom en Merho behoren tot de tweede groep. Bij hen moet je behoorlijk lang zoeken vooraleer je een pagina tegenkomt waarop geen auto staat. Sommige tekenaars tekenen zo graag auto's dat ze reeksen creëren waarbij de auto's eigenlijk de hoofdpersonages zijn. Denk bijvoorbeeld aan Christian Denayer met 'De Brokkenmakers' of Jean Graton met 'Michel Vaillant'. Maar hun auto's blijven realistische voertuigen, meestal overgetekend van foto's. De beste auto tekenaars benaderen hun auto's als personages en tekenen ze ook zo. Een goed voorbeeld daarvan is dat wat Franquin deed met de Ford van Guust Flater. Het is echter geen toeval dat Jidéhem de eerste tekenaar van die Ford was. Al in zijn eerste strips van 'Ginger' bewees de tiener Jidéhem dat hij een meester was in het tekenen van voertuigen. Niet voor niets wordt hij gezien als één van dé tekenaars van auto's. En dat gejubel van chroom-, olie- en koetswerkliefhebbers heeft hij ruimschoots verdiend. Zijn decennialang lopende autorubriek in 'Spirou/Robbedoes' zit daar natuurlijk voor veel tussen. Die rubriek was ook de reden dat Jidéhem vaak gevraagd werd door reclamemakers en autofabrikanten om illustraties allerhande te verzorgen voor posters, stickers, kalenders, aanplakborden, ledenkaarten, enz.... Uit dat uitgebreid aanbod plaatsen we op de volgende pagina's een aantal voorbeelden.

Maar hoe begon Jidéhems carrière als tekenaar van auto's? De eerste stripmaker die hij leerde kennen was Maurice Tillieux. Dat verklaart meteen waarom zijn eerste strips sterk beïnvloed waren door het werk van Tillieux. Naast zijn strips tekende Tillieux ook nog illustraties voor de verkeersopvoeding van 'Via Secura', wat een duivels precisiewerk was. Een wagen kon geen halve meter teveel naar voor of achter staan, een rood licht moest juist getekend worden, een voetganger moest op de juiste plaats staan, alles moest met andere woorden duidelijk en instructief zijn. Al vlug schakelde Tillieux de jongere Jidéhem in bij het tekenen van deze illustraties. Bij 'Via Secura' leerde Jidéhem niet alleen wagens tekenen, hij kreeg ook de kans om grondig zijn verkeersreglement te leren. Helaas boden die illustraties weinig kans tot spektakel. Dat veranderde echter toen Jidéhem de autorubriek 'Starter' begon

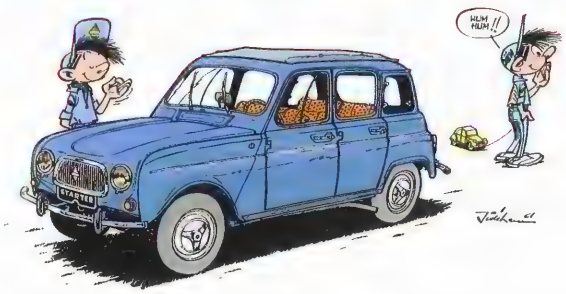

te maken. Jidéhem vertelt daarover: "In die tijd contacteerde 'Auto-Journal' me. Ik ging regelmatig naar het circuit van Montlhéry waar dat tijdschrift haar testen deed. Zowel met bijvoorbeeld een 'geitje' als met een Facel Vega. De uitdaging voor mij was om ze vast te leggen net op het ogenblik dat ze uit de bocht gingen of op drie wielen gingen rijden. Ik zocht naar het typische rijgedrag van elk van die wagens in dezelfde bocht. Door zo die bewegingen te schetsen kreeg ik het uiteindelijk in mijn handen. Helaas voor een tekenaar is het nu minder interessant: alle wagens reageren identiek op dat soort situaties. Daarom verdwijnt ook dat oude type wagens meer en meer. Dertig jaar geleden had elke wagen nog een persoonlijkheid, zowel qua rijgedrag als lijnvoering. Je moet een deux-chevauxtje eens in een bocht bekijken: dat is een karikatuur op zich. Een echt personage, zo'n wagen!".
Helaas eindigde de samenwerking met 'Auto-Journal' nogal bruusk. Het tijdschrift vroeg Jidéhem ook om reconstructies van ongelukken. In het bijzonder moest hij het moment van de impact in beeld brengen. Iets wat hij interessant vond, maar niet altijd even vermakelijk om te doen. Op een dag weigerde hij een motorrijder die in tweeën was gereden door een Citroën DS te tekenen. Hierna kreeg de tekenaar geen nieuwe opdrachten meer.

In de jaren '90, lang nadat de rubriek in 'Spirou/Robbedoes' er mee ophield, keerde Starter een tijd lang terug in 'Auto-Journal'. Hij besprak er onder meer de Smart.

Een keer heeft Jidéhem ook echt een auto ontworpen. Halverwege de jaren zestig vroeg de invoerder van Mercedes hem bij zich. Mercedes had toen geen vijfdeursmodel. De invoerder wou er toch een hebben en vroeg aan Jidéhem of hij die zou kunnen ontwerpen. Het leek Jidéhem een interessante uitdaging, dus nam hij de job aan. Maar dat viel tegen. De striptekenaar had onderschat hoeveel werk daar in kroop. Aan

Weigert tijdig...
...het FATAAL GLAS!
EEN GOEDE RAAD VAN...
VIA SECURA
NATIONALE VERENIGING TER VOORKOMING VAN ONGEVALLEN OP DE WEG

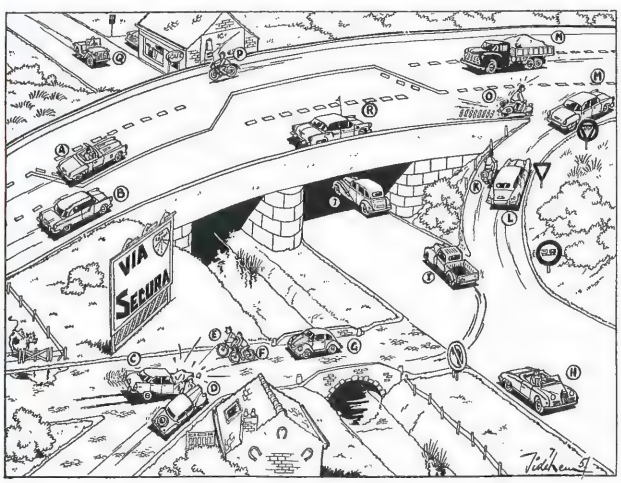

alles moest gedacht worden: de waterkoeling, ventilatie, het langer maken van de sierstukken, de sloten... Dat was meteen Jidéhems eerste en laatste werk in de autowereld. Maar zijn model werd inderdaad de eerste 'break' van Mercedes. Later heeft het moederhuis van de firma het in haar gamma opgenomen.

Enkele zeer mooie hardcover boeken in de reeks 'Les chroniques de Starter'met titels zoals '60 voitures des années 60' en '60 sportives de Starter' omvatten telkens 120 geselecteerde voorbeelden van de mooiste autokronieken met de oorspronkelijke commentaar van Jacques Wauters.
De uitgever van deze boeken wilde de illustraties voorzien van nieuwe teksten , maar dit werd door Jidéhem afgewezen.

Starter keerde in de jaren '90 terug uit zijn pensioen voor het tijdschrift 'Auto Journal'.

MARIUS
ALORS, PIPETTE ? CETTE VOITURE NE TE PLAÎT PAS ?
OH SI ! MAIS JE SUIS UN PEU NOSTALGIQUE EN PENSANT QUE C'EST LA DERNIÈRE "VRAIE" FERRARI...
STARTER
Ferrari F40
La dernière d'Enzo
Quand la terrible Ferrari F40 entra en scène, ce fut un véritable choc. Quelques mois plus tard, Enzo Ferrari s'éteignait. La F40 devenait alors le testament du célèbre Commendatore et la légende Ferrari tourna au mythe !
LA POUPE EST IMPRESSIONNANTE DE SIMPLICITÉ... REMARQUEZ LES OUÏES DE REFROIDISSEMENT DÉCOUPÉES DIRECTEMENT DANS LA VITRE ARRIÈRE... ELLES SERVENT BIEN SÛR, À DONNER DE L'AIR AU MOTEUR... MAIS AUSSI AU PILOTE !!
COMME TOUJOURS CHEZ FERRARI, LE "POSTE DE PILOTAGE" EST AVANT TOUT FONCTIONNEL ! PAS DE GADGETS INUTILES !! HE ! À 320 KM/H, ON N'A PAS LE TEMPS DE S'EN OCCUPER !!

VAKANTIE ALBUM

'Missie BX 415' is de titel van het vakantiealbum dat bij dit nummer van 'Brabant Strip Magazine' hoort. Het album verscheen voor het eerst in 1964 en werd geschreven door Geo Salmon en getekend door Jidéhem op vraag van de firma Berliet. Berliet was een constructeur van vrachtwagens. De ouders van Marius Berliet (1866 - 1948) waren zijdewevers in zijdestad Lyon. Het was de bedoeling dat Marius het familiebedrijf zou voortzetten. Zijn passie ging echter meer uit naar het mechanische, het technische. Omstreeks 1890 dringen de berichten over de toen juist uitgevonden verbrandingsmotor ook door in handelsstad Lyon. Marius was niet opgewassen tegen de verleiding zich ook met deze techniek bezig te houden. Zijn droom was het paard voor de wagen te vervangen door een motor in de wagen. In 1893 begon hij met het uitdenken en construeren van zijn eerste verbrandingsmotor. Dit werk resulteerde in 1894 in de eerste functionerende automobiel van de hand van Berliet. Achteraf gezien was het een bijna ongelofelijke prestatie die hij daarmee leverde: weinig ervaring, nauwelijks gereedschap en materialen en toch een verbrandingsmotor bouwen en aan de praat krijgen. Hij begon met automobielen met eencilindermotoren, in 1900 gevolgd door voertuigen met tweecilindermotoren. Tijdens de eerste wereldoorlog begon Berliet zijn eerste vrachtwagens te produceren. Het bedrijf maakte zijn laatste personenauto in 1939. Sindsdien specialiseerde het zich in vrachtwagens en autobussen. In 1964 koopt Citroën Berliet. Eind jaren '80 neemt Renault het bedrijf over, en sindsdien wordt de naam Berliet niet meer gebruikt.

Het stripverhaal 'Missie BX 415' dateert dus uit 1964 en is eigenlijk een lange reclamestrip. Jidéhem maakte tijdens zijn carrière wel vaker reclamestrips. Vaak ging het om éénpaginastrips die gepubliceerd werden in tijdschriften. Zo maakte hij op scenario van Delporte een tiental gags rond superheld Uhu-man ter promotie van Uhu, een lijmmerk. Sophie werd o.m. gebruikt in reclamestripjes voor Tesa-plakband en Starter werd talrijke keren gebruikt in advertenties voor allerhande automerken. Maar 'Missie BX 415' was meteen een volledig album van 18 pagina's, uitgegeven op een vierkant formaat (drie stroken per pagina). Het scenario

van Geo Salmon draait rond industriële spionage. Er zijn namelijk belangrijke documenten gestolen bij de firma Berliet, en de jonge Jo Ribelet (de naam is een anagram van Berliet) wordt ingeschakeld om die terug te vinden. Tijdens zijn zoektocht zal hij gebruik maken van alle voertuigen die Berliet op dat moment produceerde. Jidéhem was dus de ideale tekenaar voor dit album.

De scenarist van dit album is iets minder gekend, maar daarom niet minder interessant. Georges (Geo) Salmon (1924-2007) volgde een artistieke opleiding aan Sint-Lukas in Schaarbeek. Toen de Belgische tekenfilmstudio Compagnie Belge d'actualités (CBA) in 1944 zijn intrek nam in Brussel, zocht het nieuwe medewerkers. Salmon reageerde op hun oproep en werd aangeworven als 'traceur', wat inhield dat hij met behulp van een penseel de potloodtekeningen van de twee tekenaars Eddy Paape en Jacques Eggermont op cellofaan moest overtrekken met inkt. Hij leerde er ook Franquin en Morris kennen, die rond dezelfde periode werden aangenomen als respectievelijk animator en traceur. Na het opdoeken van CBA in 1946 bracht Morris zijn collega's in contact met uitgeverij Dupuis, waarvoor hij al enkele opdrachten kreeg tijdens zijn periode bij CBA. Dupuis' tijdschrift 'Le Moustique' zocht nieuwe illustratoren en Salmon, Paape en Franquin werden aangenomen. Ondanks het feit dat zijn collega's kort daarop de stap naar 'Spirou' zetten, ging Salmon niet mee. Hij was net getrouwd en zocht daarom een stabielere job. Hij vond zichzelf naast de andere tekenaars weinig talentvol, verliet de stiel en ging aan de slag bij een economisch dagblad. Salmon bleef echter in contact met zijn voormalige collega's. Zijn vriendschap met Franquin werd vereeuwigd in het 'Robbedoes en Kwabbernoot'-verhaal 'De Erfenis'. Daarin had hij een cameo als piloot. In dezelfde reeks hielp hij Franquin bij 'De zwarte hoeden' aan beeldmateriaal voor de beweging van paarden en

HALLO, CAPTAIN ! MAG DE REPORTER VAN "ROBBEDOES" EVEN KIJKEN?
DAT IS HET BOMMEN TE
VIZIER OM DE LANCEREN... DIT TOESTEL IS EEN OUDE BOMMEN-WERPER

zijn hobby in modelvliegtuigen gaf de tekenaar inspiratie voor 'Mysterie aan de grens'. Franquin heeft in de loop der jaren een aantal uitvindingen bedacht voor 'Robbedoes en Kwabbernoot'. Hij maakte daarbij schetsen die hij wou omgezet zien in maquettes, zodat hij zich voor zijn tekeningen kon baseren op een driedimensionaal model. Franquin deed voor het maken van die modellen beroep op Salmon, die geïnteresseerd was in modelbouw. Salmons eerste model was een speelgoedvliegtuigje met afstandsbediening, later gevolgd door onder meer de Kwabberhefschroef, de auto's Tarbot I en II en de voertuigen van Zwendel. Voor het blad 'Spirou' ontwierp Salmon enkele maquettes die de lezers zelf in elkaar konden steken. In 1961 begon het met een Smurfen-paddenstoel gevolgd door een diligence van Morris.

Na het verhaal 'Robbedoes en de erfgenamen', waarin Robbedoes en Kwabbernoot de Marsupilami vangen en in een dierentuin onderbrengen, wist Franquin niet goed wat hij met het fictieve dier moest doen. Dat de Marsupilami opgesloten zat in een dierentuin zinde hem niet echt. Hij deed zijn relaas bij Salmon, die hem aanraadde verder te gaan met de Marsupilami. Franquin antwoordde dat als hij een idee had voor een verhaal, hij geïnteresseerd was. Salmon zorgde voor een synopsis die Franquin effectief gebruikte voor 'De roof van de Marsupilami'. Alleen het einde paste hij aan. Salmons pseudoniem Jo Almo wordt vanwege zijn synopsis in het album vermeld.

In de jaren '60 zei Salmon de economische journalistiek vaarwel. Onder invloed van Franquin werd hij aangeworven door Dupuis als verantwoordelijke voor het publiciteits-materiaal. Onder het pseudoniem Pipette/Pieterse, een personage dat ook opdook in 'Starter' en 'Sophie' schreef hij voor het blad 'Spirou/Robbedoes' van 1964 tot en met 1972 een motorrubriek, die net als de autorubriek van tekeningen werd voorzien door Jidéhem. In de periode 1966-1975 maakte hij onder de naam Salbert tegelijk ook een autorubriek voor concurrent 'Tintin/Kuifje'. In 1986 en 1987 volgde een tweede motorreeks in 'Spirou' onder de naam 'Essai motard', deze keer getekend door Charles Degotte, die een jaar later met 'De Brozems' een eigen stripreeks begon over motorrijders.

'Missie BX 415' is dus het werk van twee mensen die belangrijk waren voor het oeuvre van Franquin én die een duidelijke invloed hadden op de gouden jaren van het tijdschrift 'Spirou/Robbedoes'. Hopelijk genieten jullie van hun gezamenlijk werk dat we hier voor het eerst in het Nederlands brengen.

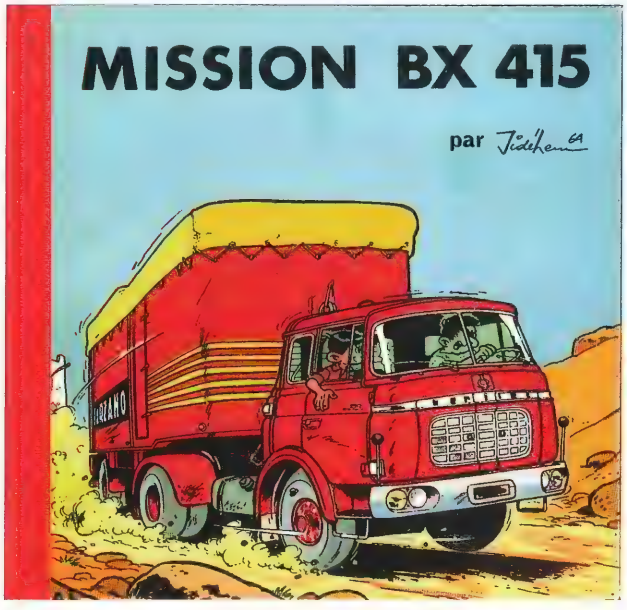

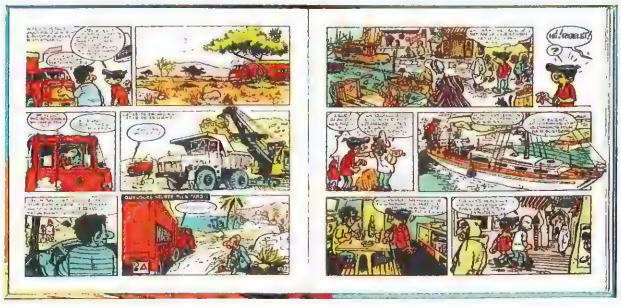

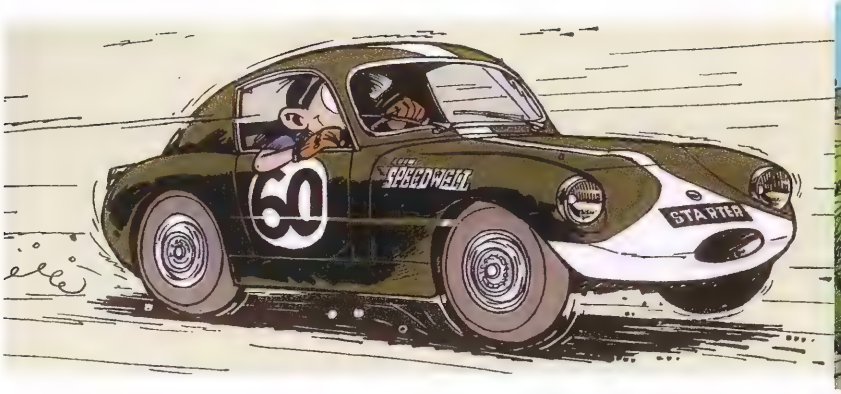

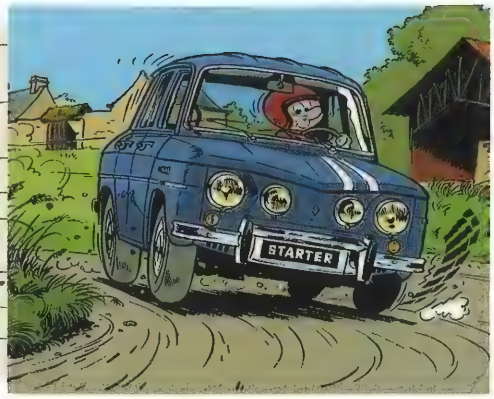

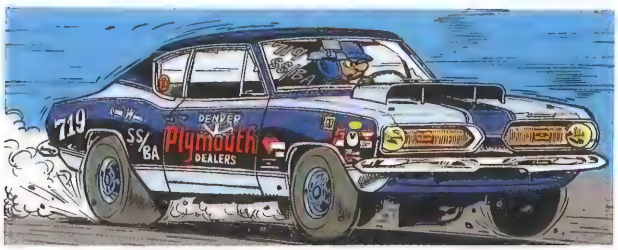

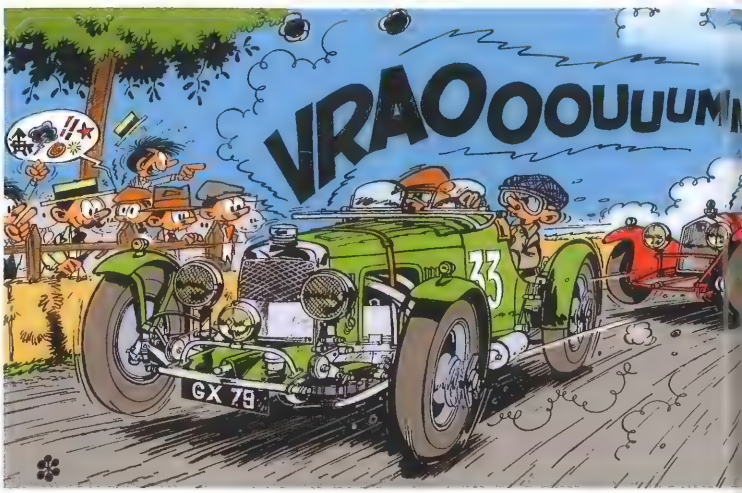

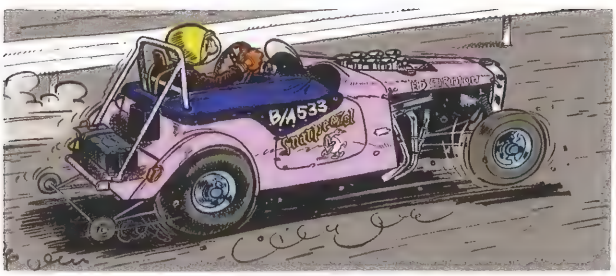

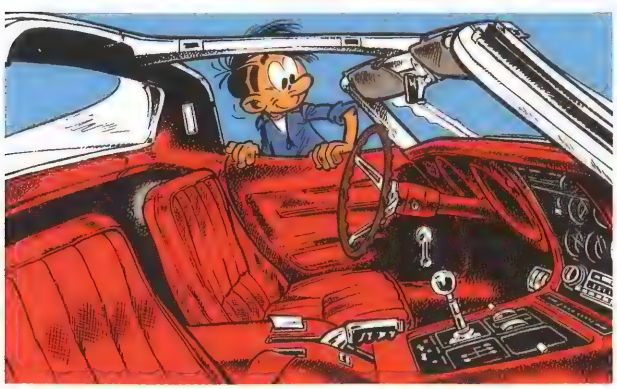

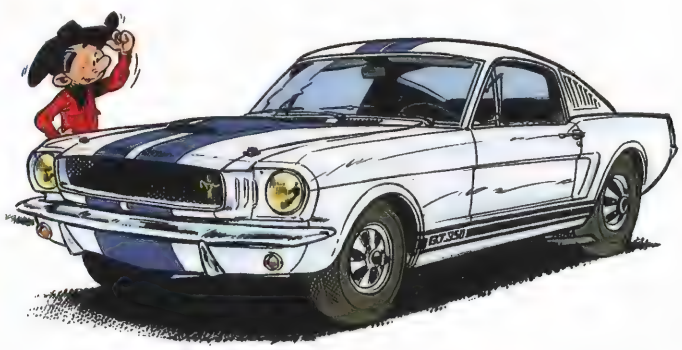

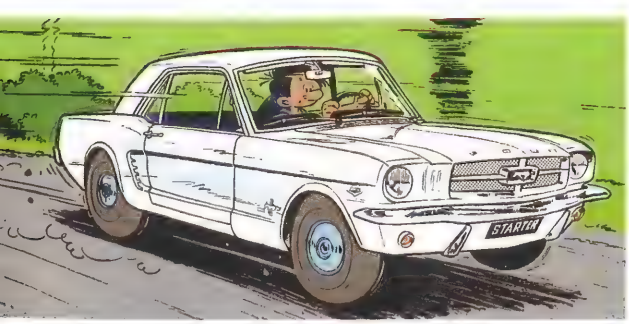

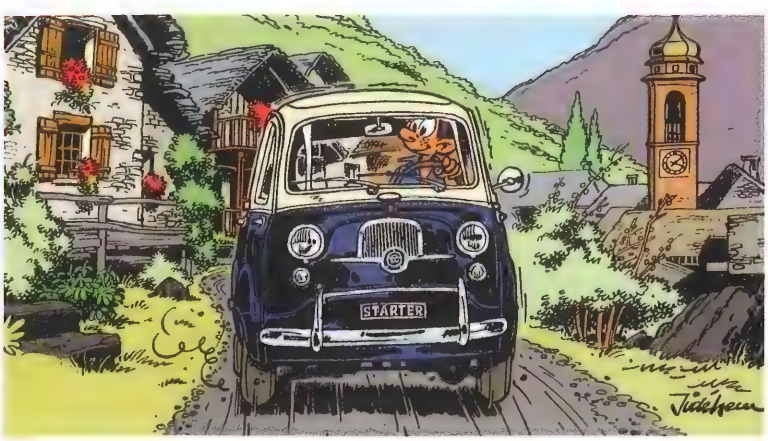

Een kleine selectie van tekeningen uit 'Starter'.

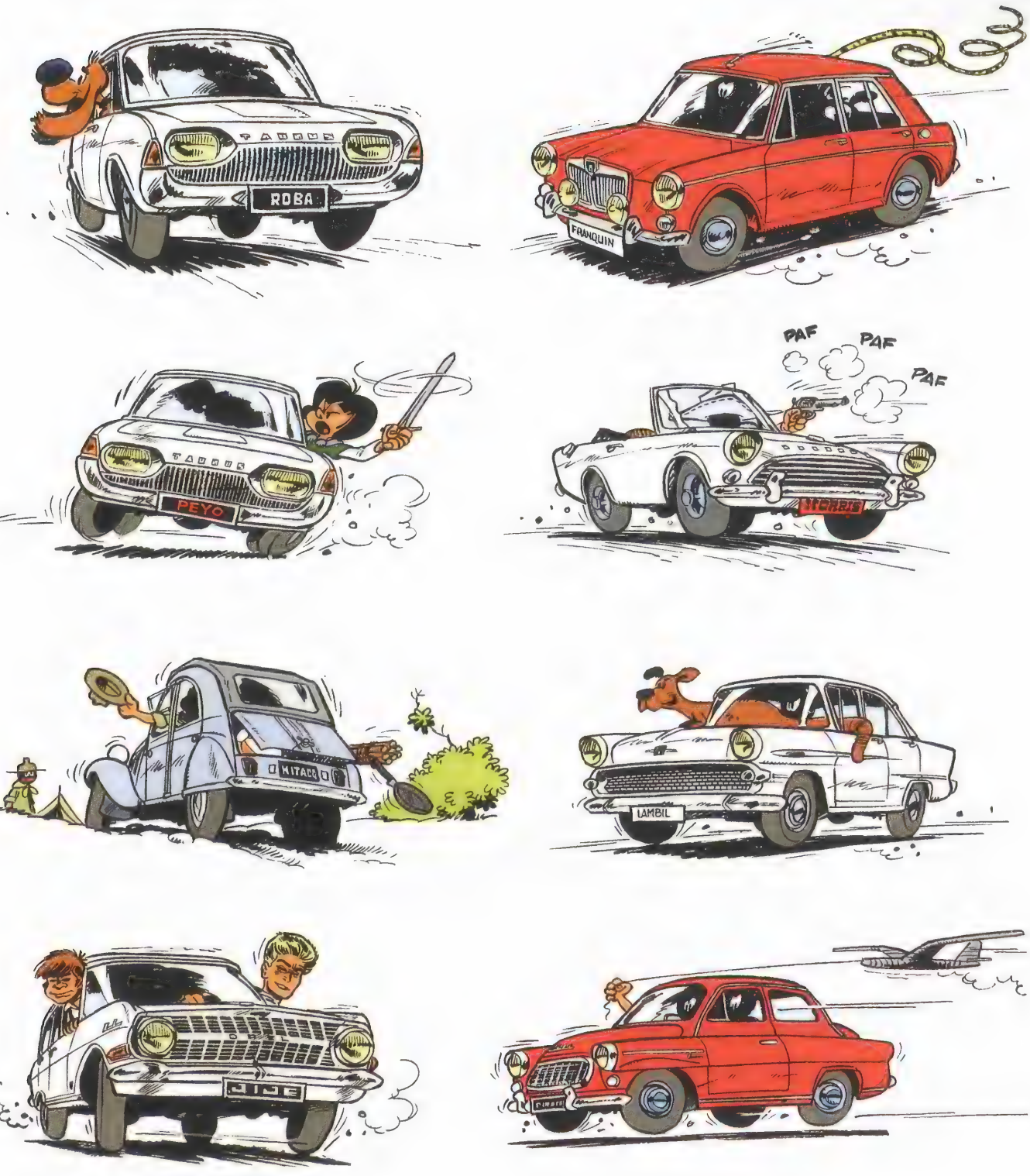

In 1963 verscheen er in 'Spirou/Robbedoes' een reportage waarin getoond werd met welke auto's de tekenaars van het blad reden. We herkennen van boven naar beneden en van links naar rechts de wagens van Roba (Taunus 17M 1961), Franquin (MG 1100 Hydrolastic 1963), Peyo (Taunus 17M 1961), Morris (Sunbeam Alpine 1962), MiTacq (Citroën 2 CV), Lambil (Vauxhall Victor 1960), Jijé (Opel Rekord Caravan 1963) en Piroton (Skoda Felicia 1960).

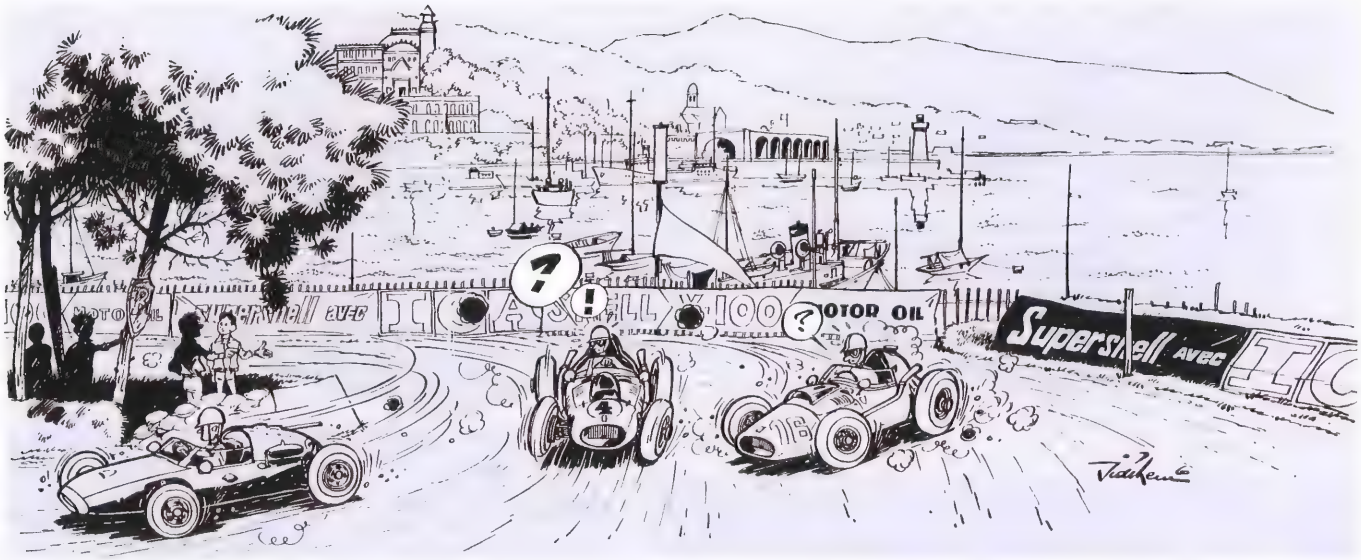

Het is niet verwonderlijk dat het werk van Jidéhem ook gebruikt wordt door allerhande organisaties van autoliefhebbers. Zijn tekeningen sieren affiches, uithangborden, ledenkaarten, postkaarten, posters...

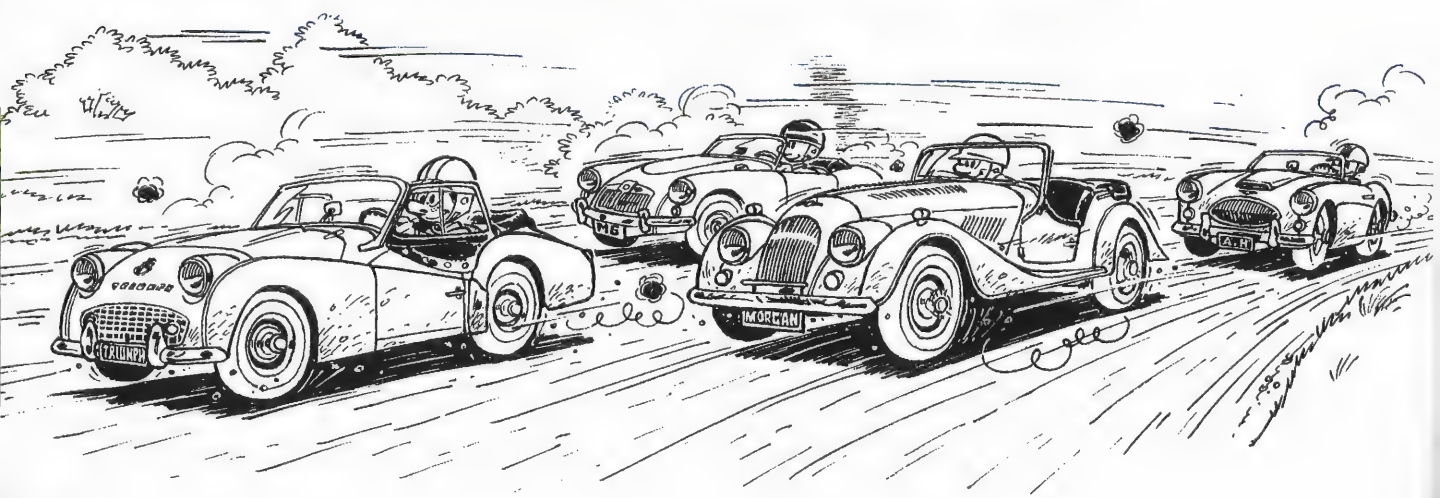

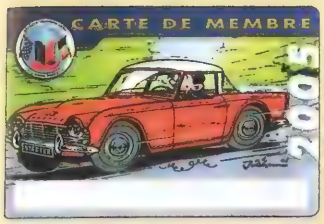

Triumph TR4 : 1965-1967

Née du dessinateur italien Michelotti en 1961, la TR4 fut construite sur le même chassis que la TR3. D'un tout nouveau design qui sortait du commun à l'époque, la TR4 fût construite en 65000 exemplaires jusqu'en 1967. Doté d'un moteur de 2 litres (1968cc), 4 cylindres et d'une puissance de 105cv. Ce modèle fût construit et assemblé aux usines de Senelfe et de Malines. Cette petite sportive peu grimper facilement jusqu'à 105 miles. Sa fiabilité lui vaut aujourd'hui d'être une des triumph les mieux conservées.

Triumph HERALD : 1957-1971

Née du dessinateur italien Michelotti en 1961, la TR4 fut construite sur le même chassis que la TR3. D'un tout nouveau design qui sortait du commun à l'époque, la TR4 fût construite en 65000 exemplaires jusqu'en 1965. Doté d'un moteur de 2 litres (1968cc), 4 cylindres et d'une puissance de 105cv. Ce modèle fût construit et assemblé aux usines de Senelfe et de Malines. Cette petite sportive peu grimper facilement jusqu'à 105 miles. Sa fiabilité lui vaut aujourd'hui d'être une des triumph les mieux conservées.

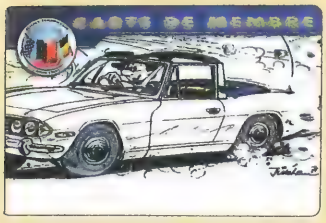

Triumph STAG : 1970-1977

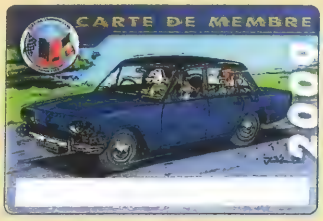

Triumph 2000 Mark II : 1963-1965

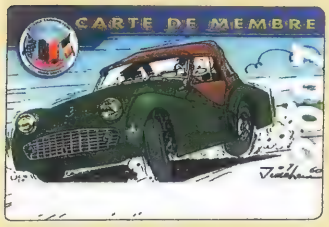

Triumph TR3 : 1957-1964

BTC
Carte de Membre recto verso
07/01/2005

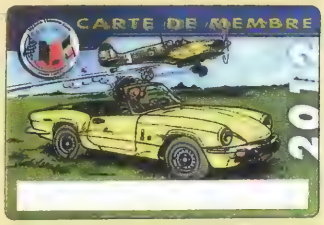

Triumph SPITFIRE Mark III : 1970-1973

BTC
Carte de Membre recto verso
07/01/2005

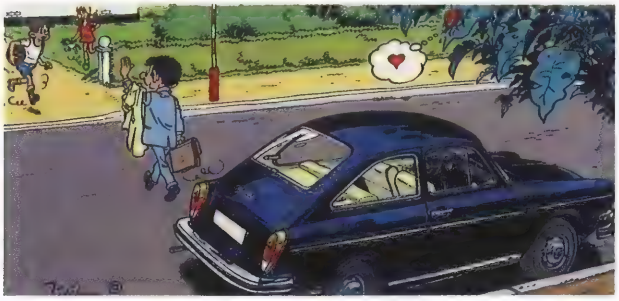

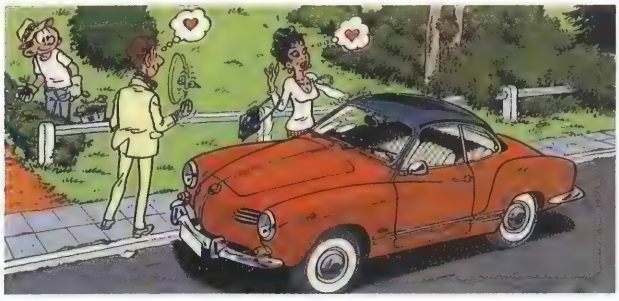

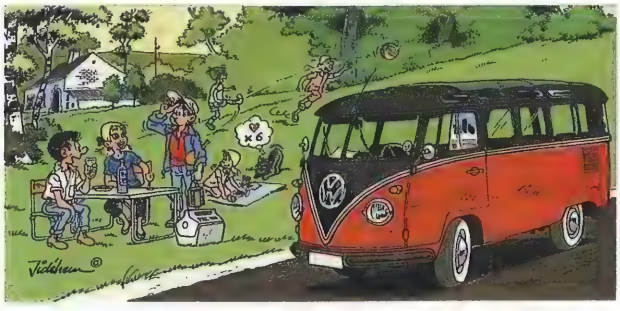

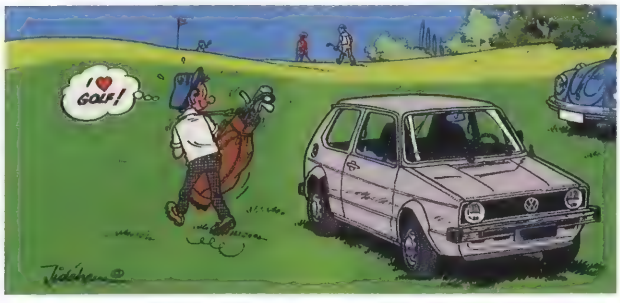

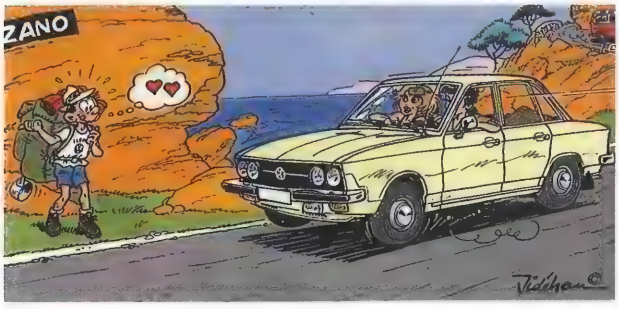

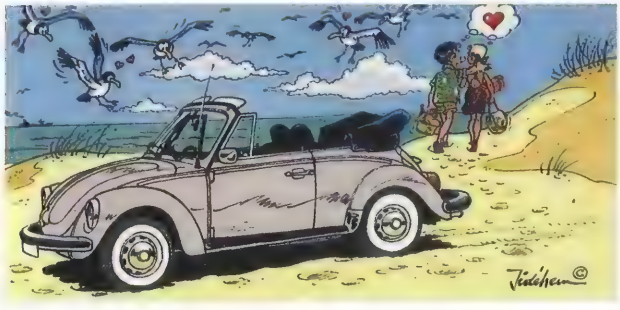

Ter gelegenheid van 50 jaar Volkswagen tekende Jidéhem in 1998 een set postkaarten.

BIBLIOGRAFIE Jidéhem

In het Nederlands verschenen:

ROBBEDOES EN KWABBERNOOT van Franquin
Boeven op de kermis
De gevangene van Boeddha
De bezoeker uit de oertijd
Z van Zwendel
De schaduw van Z
Hommeles in Rommelgem
De Robinsons van het spoor

GUUST van Franquin
(definitieve reeks)
Flaters archief
Flaterfestijn
Flagrante Flappende Flaters
Heet van de Flater
Daverende flaters te koop
Hoed je voor flaters
Flaters schade

STARTER (in de reeks Jeugdzonden)
Starter tegen de Brokkenmakers

SOPHIE
Het ei van Karapolie
De bel der stilte
Gelukkige Sophie
Zoef voelt zich bedreigd
Sophie en de Ka-straal
Het huis aan de overkant
Sophie en het pratende blok
Gelukkige Sophie 2de serie
Sophie en de kroon van Quitl Watnlawatl
Sophie en douanier Schilder
Sophie en de adem van de draak
Die dekselse Sophie
Sophie en de 4 seizoenen
Sophie en inspecteur Ceris
Sophie en Donald MacDonald
Retro Sophie
Sophie & Co
Don Giovanni
De zwerftocht van de U522
Het graf in de grot

GINGER
De vuurogen
De droom van Azinsky
De vliegen van Satan

NATASJA van Walthéry
Opnamen voor Caltech
De raadselachtige gedaanten

DE SLIERT van Roba
De Sliert op zoek
De Sliert in de tegenaanval

Bronnen voor dit Jidéhem dossier:
www.stripspeciaalzaak.be, David Steenhuyse
'Boeven op de kermis', met commentaren van José-Louis Bocquet en Serge Honorez
'Sophie integraal' 1,2 en 3, met introductie van Christelle en Bertrand Pissavy-Yvernault
'Natacha, les intégrales' 3
'Archibald- Jidéhem', publicatie van B.D. Club de Genève, interview door Philippe Muri
Verschillende interviews met Jidéhem en Walthéry.
Wikipedia
Met dank aan Martin Surmann en Reddition

Laura Zuccheri: “Ik hoop dat mensen door mijn werk weer verliefd worden op de natuur!”

Met de fantasyreeks De Glazen Degens debuteerde de Italiaanse Laura Zuccheri in 2010 in het Nederlandstalig gebied. Toch was ze voordien al jarenlang actief op de Italiaanse stripscène. Brabant Strip Magazine was erbij toen ze eind vorig jaar voor het eerst in haar leven naar ons land kwam voor een signeersessie in een aantal Brusselse stripspeciaalzaken.

DOOR TOM VERMEEREN EN GERT BUSSENS

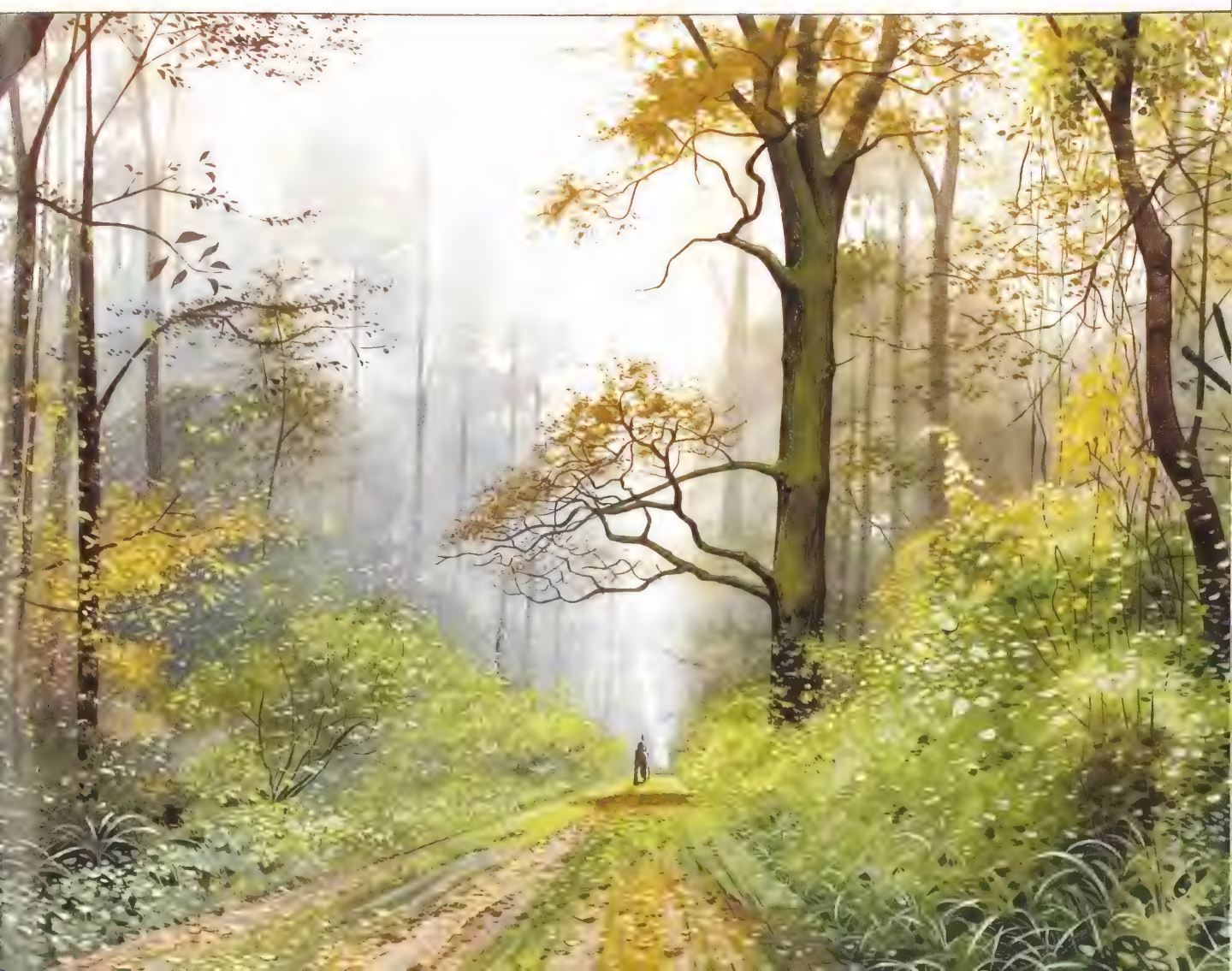

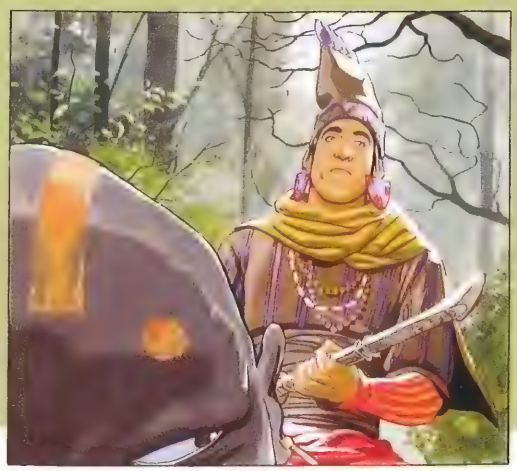

Kan je jezelf eens kort voorstellen aan onze lezers?
Mijn naam is dus Laura Zuccheri. Ik werd geboren in 1971 in het noorden van Italië, in de buurt van Bologna. Sinds een viertal jaar woon ik in het zuiden van Duitsland. Ik zette mijn eerste stappen in de stripwereld in 1992 in het tijdschrift Ken Parker Magazine (1). Ik heb nadien ook bijna vijftien jaar lang meegewerkt aan de albums van Julia (2).

Artistiek bezig zijn, is dat iets wat je hebt meegekregen van thuis?
Toch wel. Mijn vader is een fervent stripverzamelaar. Ik ben dus opgegroeid in een omgeving waar strips aanwezig waren. Al heel vroeg begon ik als vierjarige te tekenen. Toch heb ik het advies van mijn ouders gevolgd en heb ik een wetenschappelijke opleiding gevolgd in het middelbaar. Toen ik achttien jaar was, heb ik instinctief mijn hart gevolgd en besloot ik mij toe te spitsen op professioneel strips tekenen en illustraties maken. Dat is iets typisch voor mij. Ik heb altijd mijn eigen gevoel gevolgd in mijn leven. Ik wil vrij zijn en mijn eigen keuzes maken. Ik heb jarenlang twaalf tot vijftien uur per dag getekend om mijn stijl te verbeteren. Ik heb vooral heel veel werk van Moebius nagetekend. Toch heb ik nooit een tekenopleiding gevolgd. Ik heb alles zelf geleerd, vooral tijdens de periode dat ik assistent was van beroepstekenaars in Genua. Het was Vittorio Giardino (vooral bekend voor zijn vijfdelige reeks Max Fridman, nvdr.) die me aanraadde om de stiel te leren door enkele jaren in de schaduw te werken van andere tekenaars. En hij had gelijk (brede lach)! Tijdens die vier jaar heb ik ontzettend veel geleerd. Niet alleen over strips maar ook over beeldhouwkunst en design, verschillende technieken. Ik vind het belangrijk dat je als striptekenaar geen oogkleppen draagt. Je moet je blijven verfijnen in wat je doet. Je moet je vizier openzetten en oog hebben voor andere kunstvormen.

Wat waren je favoriete strips als kind?
Ik was verzot op Asterix, Lucky Luke en de western Tex. Ook Disney heeft me heel sterk beïnvloed. Mijn opa was een verzamelaar van Disney-films. Dus keek ik wekelijks naar enkele Disney-films. Ook westernfilms heb ik heel vaak bekeken. Vrij uitzonderlijk voor een meisje, ik weet het (glimlach). Ik heb dan ook veel paarden getekend. Momenteel werk ik trouwens aan een groots westernproject. Ik zal een strip van de legendarische Tex (3) tekenen voor het Italiaanse Sergio Bonelli Editore. Het gaat om een album van 240 bladzijden en momenteel heb ik er al ongeveer een kwart van afgewerkt. Dus zal het volledige album toch nog een tweetal jaar op zich laten wachten. Ik combineer immers meerdere projecten. Daardoor is het moeilijk om al exacte verschijningsdata te geven. Maar om op jullie vraag terug te komen: op latere leeftijd waren het vooral Moebius, Cabanes, Robert Fawcett (4) en Alex Raymond (5) die me enorm beïnvloed hebben. Nu lees ik niet veel strips meer. Ik ben zelf al hele dagen bezig met strips en daarom doe ik in mijn weinige vrije tijd liever iets anders. Ik lees graag over het leven en werk van beroemde schilders. Schilders als Andrew Wyeth (6), Ivan Shiskin (7) en Howard Pyle (8) bewonder ik heel erg. Vooral als ik met decors bezig ben, voel ik dat zij mij beïnvloeden. Ik bezoek ook graag exposities. Het is voor mij belangrijk om een werk in het echt te zien. Een reproductie in een boek of op een computerscherm is veel te afstandelijk. Ik wil het originele werk kunnen zien en voelen. Zo voel je veel meer de grootsheid van een doek. Je kan ook veel beter de techniek en de textuur doorgronden als je er precies voor staat. Ik maak ook graag losse illustraties en olieverfschilderijen. Daarvoor begeef ik mij in de vrije natuur. Ik houd ervan om elke dag een wandeling te maken. Op zeven minuten sta ik met de fiets te midden van de bossen. Ik heb dat echt nodig. De natuur inspireert me enorm.

pag 55: De natuur speelt de hoofdrol in de waterverfschilderijen die ze als hobby maakt.

pag 56 en 57 boven: Net als Leo is Zuccheri heel creatief als het er op aan komt om exotische schepsels te bedenken en vorm te geven.

pag 56 onder: Tekening uit nog te verschijnen western Tex

pag 57 onder: Stad Karelane als waterverfschilderij ter voorbereiding en in de definitieve versie in de strip

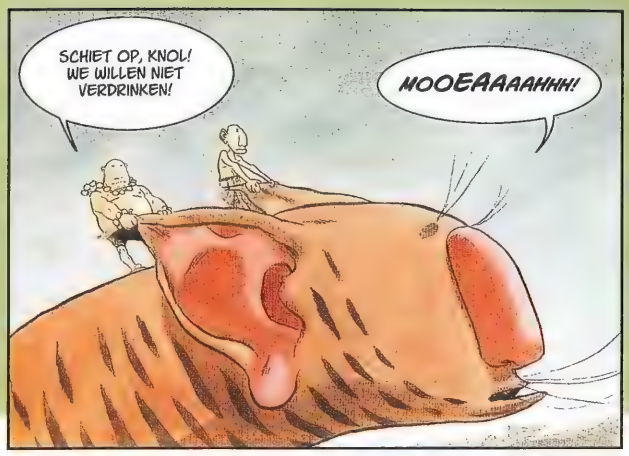

Kan je eens toelichten wat je daarmee bedoelt?
Ik hoop dat de lezers door mijn strips en schilderijen opnieuw verliefd worden op de natuur. Ik benadruk het woord "opnieuw" want vandaag hebben heel veel mensen het contact met de natuur compleet verloren. Ze leven een gejaagd bestaan en het evenwicht dat er vroeger was tussen mens en natuur is voor velen volledig verdwenen. Door dat onevenwicht word je als mens onrustig en gestresseerd. Dat is zo jammer. We moeten veel meer onthaasten en dat kan volgens mij het best door terug te keren naar de natuur, naar onze roots.

Hoe ben je dan uiteindelijk in contact gekomen met de Frans-Belgische stripmarkt?
Het was Jean Giraud die mij in 2002 adviseerde om niet op te geven en te blijven proberen op de Frans-Belgische markt binnen te geraken. Dat was de enige positieve herinnering van mijn allereerste bezoekje aan het stripfestival van Angoulême. Ik had dagenlang aan alle uitgeverijen mijn originelen getoond maar dat leidde allemaal tot niets (zucht). Het was echt niet makkelijk hoor. Ik denk dat het ook met de taalbarrière te maken had. Ik sprak nauwelijks Frans en zo viel ik nog minder op in het overaanbod aan jonge tekenaars die elk jaar Angoulême overspoelen.

Maar het doorzetten werd uiteindelijk beloond door de reeks De Glazen Degens. Hoe ben je in contact gekomen met de Franse scenariste Sylviane Corgiat?
In 2006 werd ik door de Franse uitgever Les Humanoïdes Associés geïnviteerd om bij hen langs te gaan. Ze hadden enkele jaren voordien mijn tekeningen gezien en ik had een aantal proefpagina's voor de reeks Alef-Thau gemaakt. Ze vonden die wel oké maar ze zeiden dat het toch beter moest kunnen. Ik tekende een compleet ander verhaaltje van zes pagina's en dat had hen blijkbaar wel overtuigd. Zij hebben me met Sylviane Corgiat in contact gebracht. Zij kreeg de opdracht om op basis van mijn zes pagina's een verhaal te gaan bedenken.

Had Corgiat al ervaring als scenariste voor strips?
Niet echt. Ze schrijft vooral misdaadromans en momenteel schrijft ze ook mee aan scripts voor televisiereeksen.

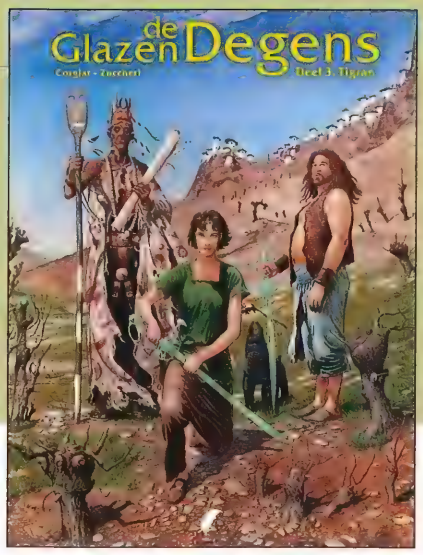

Hoe verloopt jullie onderlinge samenwerking?
Het klikte vanaf het begin tussen ons. Er is een prima wisselwerking. Soms breng ik ideeën aan en die suggesties verwerkt ze dan in het scenario. En ik krijg ook volledige vrijheid in het opbouwen van mijn pagina's. Haar scenario's bestaan enkel uit tekst. Ze voegt er geen schetsen of découpage aan toe. Ik mag dat allemaal zelf beslissen. Heerlijk vind ik dat! Toen ik voor de Italiaanse markt werkte, was dit compleet ondenkbaar. Die artistieke vrijheid had ik daar als striptekenares helemaal niet.

Kan je eens beschrijven hoe je zelf concreet werkt?
Wanneer ik het scenario van Sylviane Corgiat krijg, zet ik eerst een aantal losse ideeën op papier. Dan begin ik mijn storyboard te maken. Ik teken een eerste paginaopbouw uit met stift. Die wordt vervolgens met de uitgever en Sylviane besproken. Dan pas begin ik met mijn potloodtekening. Vervolgens kan het inkten beginnen en tenslotte volgt de inkleuring.

Kan je iets meer zeggen over je manier van inkleuren?
Ik doe alles nog op de primitieve manier met de hand. Ik heb wel pogingen gedaan om met een tekentablet digitaal te gaan werken maar het is mijn ding niet. Gemiddeld heb ik nu zes dagen nodig om één pagina helemaal af te werken. Dat is heel lang, dat besef ik. Maar het tempo lag bij het maken van het eerste album nog veel lager. Toen had ik tien dagen nodig om één pagina te maken. Toch heb ik onlangs de stap moeten zetten naar een digitale inkleuring. Voor deel 4 moet ik echt wel proberen om mijn opgelegde deadline te halen. Aan het tempo van mijn handmatige inkleuring zou dat niet lukken. Dus schreef ik op mijn blog een open sollicitatie uit en ik kreeg vrij veel reacties van jonge inkleurders die heel vaardig zijn met het digitaal inkleuren. Ik ben heel tevreden over de hulp die ik krijg om het vierde album rond te krijgen (het album Dolmon is ondertussen reeds in het Frans verschenen in november 2014, nvdr). De jongedame die me nu helpt met het inkleuren heb ik in levende lijve nog niet ontmoet. Alles gaat via mail. Ik scan een voorstel van hoe ik de kleuren zie met vooral oog voor lichtinval en schaduwen. En dan kan zij digitaal aan de slag. Mijn uitgever eist dat ik een album in één jaar tijd kan afronden. Voor de drie vorige albums was dat bijna twee jaar per album. Dat is inderdaad veel te lang om commercieel interessant te blijven.

Inspireer je je op bestaande personen als je nieuwe personages bedenkt?
Jazeker. Dat helpt om elk personage herkenbaar te houden gedurende meerdere albums. Zo heb ik aan Miklos het uiterlijk van Mel Gibson gegeven. Hij is een van mijn favoriete acteurs. Ook mijn vriend Christian loopt rond in het derde deel en de Italiaanse acteur Roberto Benigni treedt op in het tweede album. Het uiterlijk van Yama is dan weer gebaseerd op een goeie vriendin. Al herken ik er ook veel van mezelf in. Yama heeft geen stereotiep gezicht. Haar ideeën en overtuiging lijken op die van mij toen ik een jaar of zeventien was. Ze kan hard zijn maar is tegelijk ook heel broos. Een beetje zoals ik... (lacht)

Zijn er bepaalde scènes die je liever tekent dan andere?
Niet echt. Ik houd van de variatie aan scènes. Zo teken ik graag close-ups van personages maar kan ik me ook volledig laten gaan in het uittekenen van grote decors

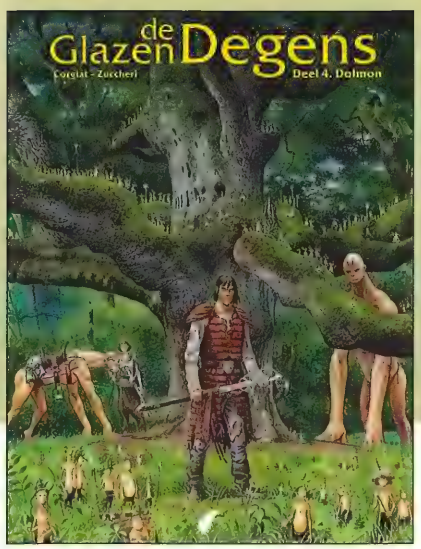

pag 58: Miklos één van de hoofdpersonages kreeg de looks van Mel Gibson

Rechts: Glazen Degens 2 coverstudie

in overzichtstekeningen of actievolle gevechtsscènes. Ik herinner me wel dat ik heel veel bloed, zweet en tranen heb gelaten bij het ontwerpen van de stad bij het begin van het tweede album. Ik wilde vooral origineel blijven. Dat is vandaag de dag niet makkelijk. We zijn zo geglobaliseerd in onze ideeën. Alles is ooit al eens gedaan. En daar heb ik het moeilijk mee. Bij het bedenken van vreemde dieren is dat niet zo'n probleem maar bij het uitvinden van imaginaire steden ligt dat wel anders, vind ik.

Wat zijn je toekomstprojecten? Een totaal ander genre? Iets historisch? Of een detectiveverhaal?
Momenteel werk ik dus het vierde album van De Glazen Degens af (zie opmerking hiervoor, nvdr). Daarna staat al een nieuw project klaar, opnieuw bij uitgeverij Les Humanoïdes Associés. Maar daar mag ik helaas nog niets over kwijt behalve dat het een sciencefictionverhaal wordt. En voor de 40ste verjaardag van de uitgeverij plannen ze ook een integrale van De Glazen Degens (ondertussen uitgekomen in april 2015, nvdr). Een historisch of hedendaags verhaal tekenen, interesseert me minder. Het boeit me om een eigen exotische wereld met een geheel uniek decor uit te vinden met fantasiedieren en mooie natuur. Puur natekenen van bestaande gebouwen of voertuigen is iets wat me niet ligt. Ik zie daar geen of heel weinig ruimte voor creativiteit. Het zou me heel snel gaan vervelen om verschillende albums te tekenen waarvoor ik constant fotomateriaal nodig heb opdat alles tot in de kleinste details zou kloppen. Nee, daar pas ik voor (lacht).

NOTEN:

1. Het Ken Parker Magazine is een Italiaans stripmaandblad rond de cowboy Ken Parker. Het werd opgestart in juni 1992 door Parker Editore, later gewijzigd in Sergio Bonelli Editore. Laura Zuccheri leverde tekeningen vanaf magazine 7 t.e.m. 20. Onze cowboy heeft de looks van Robert Redford in Jeremiah Johnson.
2. Italiaanse pulpbeeldromannetjesreeks die gestart werd in 1998 bij Sergio Bonelli Editore. Er verschijnt ongeveer elke maand een nieuw album. Zuccheri leverde tekeningen vanaf 1999 tot 2012 voor zo'n 25 albums in de gewone reeks en dan nog 5 Julia-verhalen voor de Almanacco del Gallio die elk jaar verschijnt. De reeks verhaalt het wedervaren van Julia, een jonge criminologe die heel sterk op Audrey Hepburn lijkt. In het Nederlands zijn er 3 delen uitgegeven door Prestige.
3. De reeks Tex (in het Nederlands bekend onder de naam Tex Willer) is één van de langst lopende stripreeksen in Europa. De reeks werd gestart in 1948 door de Italianen Gian Luigi Bonelli (scenario) en Aurelio Galleppini (tekeningen). Tex is een Texas Ranger die verschillende avonturen beleefd in het Wilde Westen. Naast een pak Italiaanse tekenaars zijn er ook een aantal tekenaars van andere nationaliteiten die Tex Willer hebben aangepakt zoals Colin Wilson, Joe Kubert, Jordi Bernet en José Ortiz. In het Nederlands werd hij vroeger uitgegeven door Classics en Prestige (deze door Joe Kubert). Vorig jaar heeft uitgeverij HUM! de reeks opnieuw leven ingeblazen en zijn er ondertussen al 3 albums verschenen: De laatste rebel door Claudio Nizzi en Colin Wilson, Dodemansrit door Maurio Boselli en Fabio Civitelli en Treinroof door Claudio Nizzi en Jose Ortiz.
4. Robert Fawcett (1903 – 1967) succesvol Engels illustrator die ook bekend stond als "the illustrator's illustrator". Hij tekende o.a. voor Cosmopolitan en The Saturday Evening Post.
5. Alex Raymond (1909 – 1956) Amerikaans tekenaar van o.a. Flash Gordon en Jungle Jim.
6. Andrew Wyeth (1917 – 2009) Amerikaans realistisch schilder.
7. Ivan Shiskin (1832 – 1898) Russisch realistische landschapsschilder. Hij behoorde tot de groep van de Zwervers, een groep Russische schilders die het land rondtrokken met hun exposities en die zich afzetten tegen de regels van de Keizerlijke Kunstacademie met zijn opgelegde onderwerpen.
8. Howard Pyle (1853 – 1911) Amerikaans illustrator en auteur, vooral van kinderboeken. Hij is vooral bekend voor zijn versie van Robin Hood en zijn tekeningen van piraten en koning Arthur.

BS DE FAVORIETE DÉDICACE VAN...

In deze rubriek laten we steeds een favoriete tekening zien die een striptekenaar voor een verzamelaar of stripfan heeft gemaakt, een dédicace.

Henkus Schumacher (31 december 1949 in Den Haag) is liefhebber van stripverhalen met een klare stijl en houdt van goede tekenaars. Hij is een grote fan van Blake en Mortimer waarvan hij nog steeds ieder nieuw deel koopt, Franka, Yoko Tsuno en de strips van Hans Oudenaarden (Bob Evers strip, Rhonda). Ook leest hij graag sciencefictionstrips zoals bijvoorbeeld Dan Dare, een Engelse space opera-strip uit de jaren 1950 getekend door Frank Hampson. Zijn favoriete dédicace betreft een tekening van Johnn Bakker uit 1969.

Tekst en foto: ***Robin Schouten***

Rond 1966 bezocht Henkus een grote striptentoonstelling in Brussel waar hij voor het eerst striporiginelen zag. Hij ontdekte dat striptekenaars hun pagina's op een groter formaat tekende dan ze verschenen in druk en ging daardoor ook zelf op een groter formaat strips tekenen. "In mijn tienerjaren koesterde ik nog de droom om striptekenaar te worden. We praten over de jaren 1960. Ik was geabonneerd op Kuifje weekblad, wat een soort voedsel was voor mij was om van striptekenen mijn vak te gaan maken. Tibet vond ik geniaal, omdat hij zowel een humoristische strip, Chick Bill als een hele overtuigende realistische strip kon tekenen als Rik Ringers. Het waren de psychedelische jaren die eraan kwamen, vandaar dat ik toen een heel andere kant ben uitgegaan met mijn strips, qua tekenen en verhaal.
In 1968 of 1969 leerde ik via mijn zus Johnn Bakker (1947-2006) kennen, toen hij nog niet voor het stripblad Pep tekende en bekend zou worden door de series Blook (scenario: Lo Hartog van Banda en Dick Matena) en Dan Teal (scenario: Geo Staad, pseudoniem van Drs. P.). Hij woonde ook in Den Haag en ik liet hem wat werk van mij zien waar hij commentaar op gaf. Hij vond het wel aardig. Op plaatje 1 van mijn sciencefictionstrip Glorgl zie je een scene van mij met een vertrekkend ruimteschip. Toen liet hij mij zien hoe hij dat zou tekenen, in zes of zeven minuten, waarbij hij ook nog het personage inkleurde met blauwe ecoline (2). Dat vond ik fabelachtig. Kort daarna, ik was nog een paar keer bij Johnn Bakker langs geweest, nam ik het besluit om geen striptekenaar te worden, wat mij door een gebrek aan talent heel verstandig leek.
In 2013 heb ik op een stripbeurs Hans van Oudenaarden leren kennen en ik vroeg hem voor de grap dezelfde scene te tekenen (3). Enig. Ik zit er aan te denken om ook andere beroemde tekenaars op te zoeken en ze te vragen om van dit plaatje hun versie te laten tekenen. Dat lijkt me wel leuk.

Ik heb boeiende herinneringen over Johnn Bakker, iemand met buitengewoon veel talent, wat helaas er nooit echt goed is uitgekomen, op een paar publicaties na. Voor het muziekblad Muziek Express heeft hij bijvoorbeeld in dezelfde periode dat hij voor Pep werkte een virtuoos getekende kleurenstrip gemaakt rondom titels van platen, Toppie Tien
dat onbekend is bij het strippubliek. Als je zijn origineel werk in kleur zag, sprongen de tranen je zomaar in de ogen. Zo mooi! Iemand zou eens een soort collectors boek van zijn werk moeten maken."

In 1973 verhuisde Henkus naar Groningen en begon daar met zijn toenmalige vrouw Tineke een striphandel in Groningen, 'Henkus en 10' die ongeveer drie jaar heeft bestaan. "Zij stond door de weeks in de winkel en na mijn werk als elektricien en op de zaterdag kwam ik

er bij. Allemaal heel knus. Met een aantal klanten ben ik bevriend geraakt waaronder de striptekenaars Jesse van Muylwijck (De Rechter) en Ge Wasco (Apenootjes, Phiwi en Tuitel) al heette hij toen nog anders. Soms beheerde hij ook de winkel. Op de Stripdagen Haarlem van 2014 ontmoette ik Jesse voor het eerst sinds mijn stripwinkel weer bij zijn stand met boeken van De Rechter. Dat was een erg leuk weerzien."

Na zijn stripwinkel is Henkus allerlei andere kanten opgegaan. Hij hield zich bezig met zijn spirituele ontwikkeling en begon aan een carrière als dtp'er. Vervolgens studeerde hij als Transpersoonlijk therapeut en werkte in Zuid-Limburg in het plaatsje Maria Hoop, waar hij alweer 25 jaar woont. Daar, vlakbij de Duitse grens, gaat hij zich de komende tijd richten op zijn ebook uitgeverij Sonia Books. "Ik ben ook een liefhebber van jongensboeken uit de jaren 1950 en 1960 en daar wil ik e-Books van gaan maken en uitgeven, met name minder bekende titels die niet meer worden gedrukt van bijvoorbeeld Leonard Roggeveen en Leonard de Vries." Hij heeft ook het idee om oude strips als e-Book te gaan uitbrengen en denkt dan aan strips die hij vroeger in het Nederlandse jeugdblad Arend heeft gelezen zoals Daan Durf (vertaling van Dan Dare). "De mogelijkheid daarvan hangt af van het paginaformaat, om dat digitaal op de juiste wijze te kunnen overbrengen, en wat er eventueel voor de rechten van de strips betaald moet worden."

Henkus Schumacher:
http://therameda.hjschumacher.nl/
Sonia Books:
http://www.soniabooks.nl/

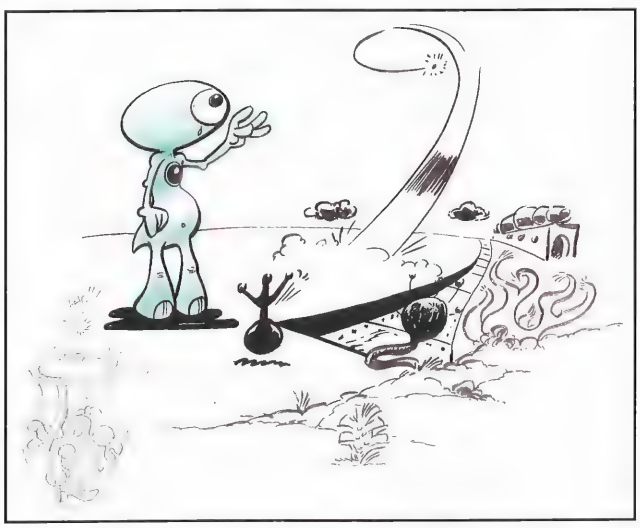

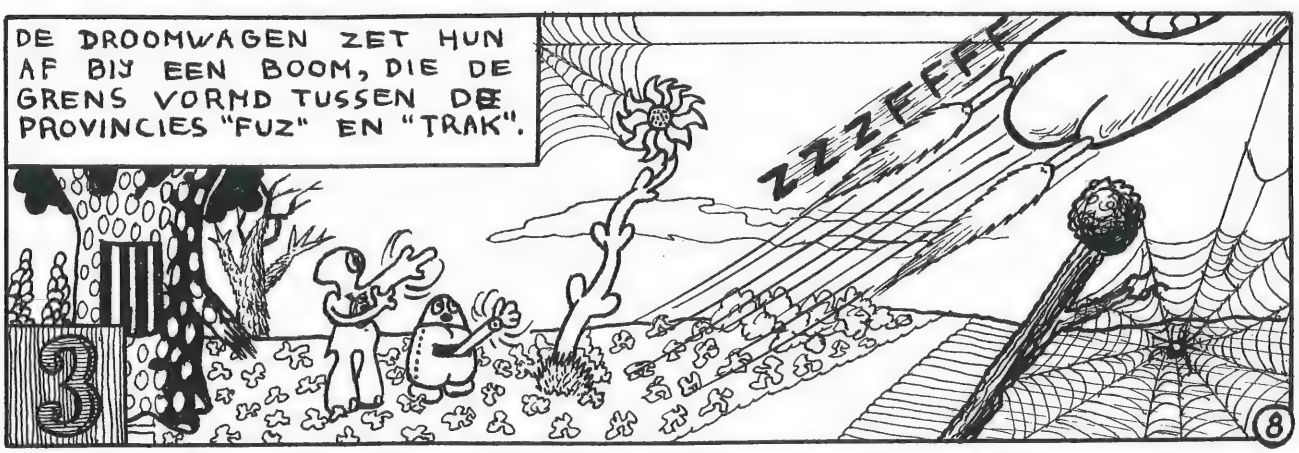

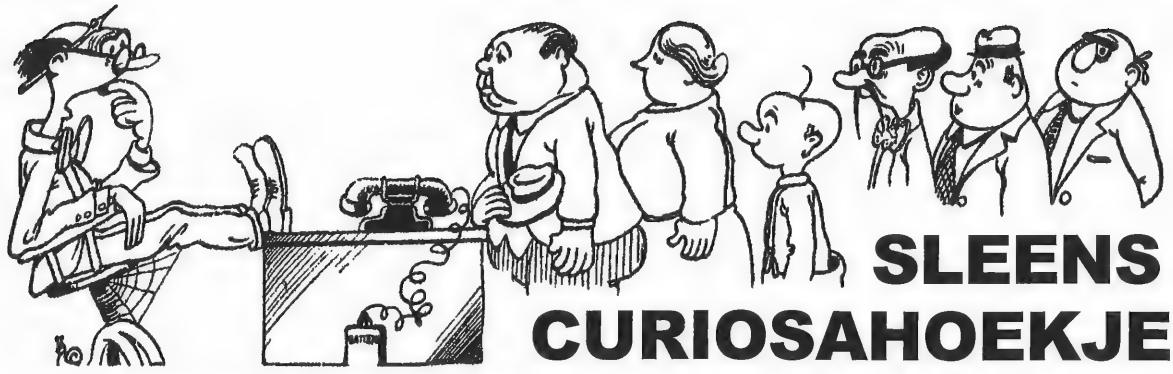

SLEENS CURIOSAHOEKJE

In de jaren '60 was het (massa)toerisme al een feit; bestemmingen als Spanje, Italië, Frankrijk, Oostenrijk en Duitsland waren bereikbaar geworden per vliegtuig, trein of eigen wagen. Ook de christelijke koepelorganisatie ACW was op de kar gesprongen en bood haar leden interessante formules aan om Lourdes maar ook minder christelijke bestemmingen te bereiken. Marc Sleen, huistekenaar van Het Volk en andere uitgaven van het ACW, illustreerde in 1965 een brochure van Ultra Montes, het reisbureau van de katholieke arbeiderszuil.

- Yves Kerremans -
(Met dank aan Yves Pieters)

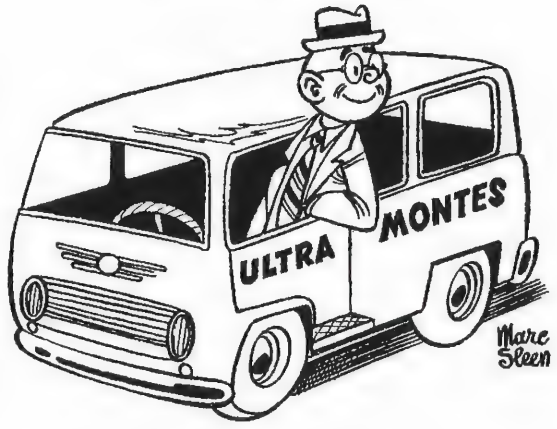

Het katholieke reisbureau Ultra Montes werd in 1934 opgericht onder impuls van de Bonden van het Heilig Hart. Behalve de Bonden van het Heilig Hart, waren onder meer het Christen Onderwijzersverbond, de Aalmoezeniers van de Arbeid, jeugd- en middenstandsorganisaties en het ACW (Algemeen Christelijk Werkersverbond) aandeelhouders. In 1957 nam het Landelijk Verbond van Christelijke Coöperaties (LVCC) Ultra Montes over om het uit te bouwen tot een centraal reisbureau voor de christelijke arbeidersbeweging. In de jaren 80 groeide Ultra Montes uit tot één van de vijf belangrijkste reisagentschappen van België om uiteindelijk in 1994 verkocht te worden aan Belgium International Travel.

De Volksmacht, het weekblad van de christelijke arbeidersbeweging in Vlaanderen ontstond in 1944 en bleef onder die naam bestaan tot het in 1992 werd omgedoopt tot Visie. Een Franstalige versie voor de Mouvement Ouvrier Chrétien verscheen onder de naam En Marche.

Bij de heropstart in 1947 van de in de oorlog aangebrande Standaard-groep bleef Marc Sleen trouw aan de krantengroep van De Gids en werd huistekenaar van haar uitgaven De Nieuwe Gids (later Het Volk), Overal en 't Kapoentje. Het lag dan ook voor de hand dat de tekenaar niet alleen in de krant Het Volk maar ook in De Volksmacht, het andere persorgaan van het ACW, werd ingeschakeld. Voor dat weekblad tekende de artistieke duizendpoot niet alleen talrijke politieke cartoons maar ont-wierp hij ook de stripreeks Stropke.

De tekenaar illustreerde een 4 pagina's tellende bijlage Vakantieplanning bij De Volksmacht nr. 7 van 13 februari 1965. Daarin maakte

een Philippe Geubels avant la lettre op grappige wijze reclame voor Ultra Montes.

Er bestaat ook een set van acht postkaarten met Ultra Montes, illustraties door Marc Sleen. Opvallend is dat de postkaarten naast zeven tekeningen uit de brochure ook een extra illustratie bevat en dat er drie illustraties uit de brochure niet voor de postkaarten werden weerhouden. In tegenstelling tot de brochure waarin slechts zes van de tien illustraties zijn gesigneerd, zijn alle postkaarten gesigneerd. Op sommige postkaarten werd de handtekening gemonteerd. Op de postkaarten staat 1965 als datum, maar ze werden op zeer amateuristische wijze geproduceerd. Slechte reproductie van enkele tekeningen, ongelijke afmetingen en foutieve afsnijding van twee kaarten kan wijzen op huisvlijt van de gevonden set of op een amateuristisch product van de promotiedienst van Ultra Montes.

De acht Ultra Montes postkaarten; de illustratie van de Bierstube is niet gebruikt in de brochure.

De achterkant van de postkaarten vermeldt "Ultra Montes Reizen 1965".

VAKANTIE PLANNING

De zomer is nog ver... maar wie een aangename vakantie wil plannen om zonder moeilijkheden veel genoegen te beleven moet er NU aan denken.
Mogen we U daarbij helpen ? De zaak wordt voor U ZOVEEL EENVOUDIGER wanneer U een reisagentschap in uw plaats al het voorbereidend werk laat doen.
En dan niet gelijk welk reisagentschap ! In de christelijke arbeidersbeweging vindt U HET agentschap SPECIAAL AFGESTEMD op UW noden, behoeften en verlangens.
Aarzel dus niet : stel uw vertrouwen in

Reizen ULTRA MONTES n. v.

Wetstraat 131-139, BRUSSEL 4 — Tel. 35.60.90

In elk gewest vindt U in de zolel van het A.C.W. een BOEKINGSKANTOOR Vakantiegenoegens-ULTRA MONTES. Wend U tot onze dienstoversten voor alle dokumentatie en inlichtingen of schrijf rechtstreeks aan ons adres. En... geef de tip door aan uw vrienden en kennissen.

Per vliegtuig naar Lourdes

Voor 1.000 fr. meer kunt U aansluiten bij de K.A.V.-K.W.B.-Lourdesbedevaart. Zes afreizen naar keuze.

Inclusief-Tours

laten U toe goedkope vliegtuig-vakantie te nemen over heel Europa. Vraag ons een uittreksel van de speciale brochure waarin U uitgebreide programma's vindt.

Airtour en Sunair

organiseren vakantiereizen met gecharterde vliegtuigen. U kunt daarvoor bij ons inschrijven... Maar hier vooral moet tijdig besteld worden.

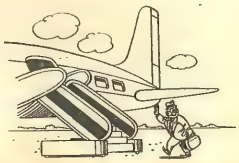

Met onze kontrakttreinen

kunt U een hele gamma vakantieverblijven goedkoop en snel bereiken. Kommerloze vakanties van vrijdag tot zondag in de week die U verkiest en... U kunt kiezen uit tientallen verblijfplaatsen.

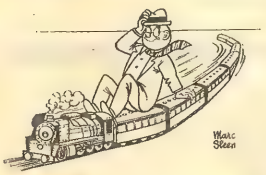

Individuele treinreizen

INDIVIDUELE TREINREIZEN naar alle richtingen worden voor U uitgewerkt, indien de kontraktrein-bestemmingen voor U niet passen. Alle tickets en hotelreservaties kunnen we leveren aan officiële prijzen.
Wist U dat er zeer interessante TREIN-AUTOCAR-REIZEN (gecombineerd) bestaan ? Aansluitingen met luxe-Pullman-cars, die U de mooiste landen van Europa laten verkennen.

De sector REIZEN PER EIGEN WAGEN

neemt elk jaar uitbreiding. Wie onbekommerd een vakantiereis wil maken met zijn auto, laat zijn hotels onderweg en in het verblijfsoord door ons reserveren.

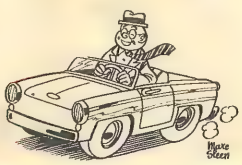

Op de keerzijde vindt U reeds een uittreksel van onze programma's. Maar U wilt er zeker meer over weten ? Verstuur daarom de aanvraagbon op een gele briefkaart geplakt aan ons adres. EN... DOE HET NU !

In 1965 : een nieuwe formule :

LOURDESBEDEVAART per VLIEGTUIG !

In samenwerking met de K.A.V.-K.W.B. Lourdesbedevaarten chartert Ultra Montes zes vliegtuigen. De afvluchten zijn zó gekozen dat de groep (onder bevoegde leiding) telkens een bedevaart volledig kan meemaken.

Om technische redenen verblijven sommige groepen zelfs langer te Lourdes dan de bedevaarders per trein. Dan worden voor de liefhebbers interessante excursies voorzien in de mooie Pyreneën.

De vermoeienis van de nachttreinen volledig uitgeschakeld dank zij onze LOURDESBEDEVAARTEN PER VLIEGTUIG.

In de prijzen zijn begrepen : vliegtuigreis Brussel—Lourdes heen en terug met maaltijd aan boord, autocar vliegveld-hotel heen en terug, volledig pension in hotel te Lourdes, bedevaartgids, medische verzorging, aansluiting bij de K.A.V.-K.W.B. bedevaart, alle taksen.

7201	Bedevaart van 13/7 tot 19/7 - 7 dagen	4.100 fr.
7202	Bedevaart van 19/7 tot 24/7 - 7 dagen	4.100 fr.
7203	Bedevaart van 23/7 tot 31/7 - 9 dagen	4.500 fr.
7204	Bedevaart van 30/7 tot 7/8 - 9 dagen	4.500 fr.
7205	Bedevaart van 6/8 tot 11/8 - 6 dagen	3.900 fr.
7206	Bedevaart van 11/8 tot 17/8 - 7 dagen	4.300 fr.

ONZE BROCHURE

HUWELIJKSREIZEN komt eerlang van de pers

Ze biedt aan alle jonge mensen, die er zich op voorbereiden om in het huwelijksbootje te stappen, een uitgebreide keuze van mogelijkheden : reizen naar alle landen van Europa en in verschillende prijsklassen. Op eenvoudige aanvraag wordt deze mooie brochure U gratis toegestuurd.

Sinds jaren bieden we aan onze klanten een

economische formule treinreizen

Met onze **kontraktrein** reist U naar de bergen, de meren, de zonnige kusten aan de meest voordelige prijzen.

U reist individueel aan groepstarief en kiest zelf de afreisdatum.

IN ONZE KONTRAKTTREINEN OMVAT DE PRIJS VOOR ELKE BESTEMMING :

- het vervoer van uit Brussel en terug in tweede klas-trein
- voorbehouden zitplaatsen heen- en terugreis
- een middagmaal (eventueel lunchpakket) op de tweede dag
- volgens het geval 7 of 14 dagen volpension
- alle taksen en drinkgelden (geen tafeldrank)
- gekombineerde reisgoed-ongevallenverzekering

OP ONZE PRIJZEN WORDT NOOIT HOOGSEIZOENTOESLAG BEREKEND

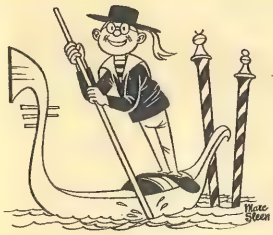

Ziehier enkele bestemmingen van onze **KONTRAKTTREINEN**

	DUITSLAND		
651	Aschau - Beieren	10 daagse reis : vanaf	2.770 fr.
654	Garmisch - Partenkirchen		
655	Inzell - Opperbeieren	10 daagse reis : vanaf	2.955 fr.
6503	Oberammergau	10 daagse reis : vanaf	3.245 fr.
	OOSTENRIJK		
661	Finkenberg	10 daagse reis : vanaf	3.460 fr.
664	Kaprun	10 daagse reis : vanaf	3.620 fr.
6605	Zell am See	10 daagse reis : vanaf	3.610 fr.
	ITALIE		
642	Finale Ligure	10 daagse reis : vanaf	4.240 fr.
645	Loano	10 daagse reis : vanaf	4.200 fr.
6401	Rimini	10 daagse reis : vanaf	3.980 fr.
	SPANJE		
671	Lloret de Mar	10 daagse reis : vanaf	4.395 fr.

Een VLIEGTUIGREIS verlengt Uw vakantiedagen !
Een INCLUSIEF - TOUR is daarbij zeer voordelig !

Wij hebben een heel boekje uitgewerkte vliegtuigreizen voor U klaargemaakt ! Onze leuze is : naar de zon toe onder een wolkenloze hemel.

Mogen we U ook een brochure opsturen ?

Hebt U een wagen ? Wij hebben reisplannen voor U. Alles laten reserveren door ons reisagentschap is zoveel gemakkelijker. Tientallen bestemmingen in het bereik van Uw auto... en Uw beurs ! Ziehier enkele voorbeelden :

313	7 dagen	- Echternach en Clervaux	1.510 fr.
327	12 dagen	- Nice en Azurenkust	4.100 fr.
331	10 dagen	- Vierwoudstedenmeer	2.725 fr.
351	6 dagen	- Ahr - Rhein - Mosel	1.940 fr.
356	8 dagen	- Romantische Wegen	2.530 fr.
363	11 dagen	- Salzburg en Wenen	4.470 fr.
372	12 dagen	- Costa Brava	4.240 fr.
375	17 dagen	- Spanje en Portugal	6.800 fr.

In 1964
DUIZENDEN TEVREDEN KLANTEN

In 1965
ZULT U ER OOK BIJ ZIJN

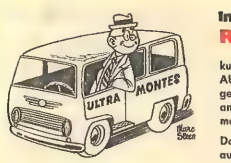

In samenwerking met
RELAXTOURS

kunnen we U tientallen mooie reizen aanbieden in PULLMAN-AUTOCARS. Afreisdata gespreid over heel het seizoen en gevarieerde bestemmingen zullen U zeker toelaten een verantwoorde keuze te doen, waarbij U ook rekening kunt houden met uw vakantie-budget.

Daarbij kunt U met SINATOURS een goedkope Lourdesreis per autocar maken zonder nachtreis en in de beste voorwaarden.

KRUISVAARTEN

bieden U een uiterst rustige vakantiemogelijkheid. Uw drijvend hotel biedt U alle komfort en laat U ten volle « ontspannen ». Daarbij ziet U de mooiste kusten van Europa en kunt U de oude kunststeden bezoeken.

Een speciale aanbieding, veel gevraagd :
DE KRUISVAARTEN OP DE RIJN
die U gans het romantische Duitsland laten zien zonder vermoeienis, kunt U bij ons bestellen aan de hand van de uitgebreide lijst programma's die REINTOURS U te bieden heeft.

Onze burelen voor boeking en inlichtingen :

BRUSSEL 4, Wetstraat 131-135	02/35.60.90	IEPER, Sint-Jakobsmarkt 28	057/221.76
ANTWERPEN, Nationalestraat 109	03/32.58.80	KORTRIJK, Wijngaardstraat 48	056/202.36
AALST, St.-Joriststraat 26	053/239.65	LEUVEN, Vaartstraat 3	016/244.31
BRUGGE, Oude Burg 30	050/327.80	MECHELEN, Onder den Toren 5	015/174.11
BRUSSEL, Pletinckxstraat 19	02/12.51.95	OOSTENDE, Dr. L. Colensstraat 7	059/748.61
DENDERMONDE, Bogaerdstraat 24	052/228.31	OUDENAARDE, Kerkeplein 2	055/331.61
EKLO, Statiestraat 8	09/77.20.05	ROESELARE, Henri Horriestraat 33	051/201.28
GENT, St.-Michielsplein 2	09/23.57.74	SINT-NIKLAAS, Nieuwstraat 20	03/76.35.11
HASSELT, Tramstraat 6	011/221.01	TURNHOUT, Korte Begijnenstraat 26	014/439.61

VAKANTIE PLANNING

Onze veelkleurige brochure VAKANTIE-PLANNING 1965 is in druk. Op eenvoudige aanvraag wordt ze U gratis toegestuurd. U vindt er honderden reisprogramma's in... van alle aard... voor elke beurs. En vergeet het niet :

ULTRA MONTES is uw eigen reisagentschap !

met ULTRA MONTES — GESTICHT IN 1934 — 30 JAAR ERVARING

Verantwoordelijke uitgever :
A. Vandamme, H. Boulengerlaan 72, TERVUREN

JA, stuur mij zonder verbintenis en volledig gratis Uw brochure

Naam : .....

Adres : .....

..... Arrondissement .....

V.M.

Drukk. Het Volk n.v.

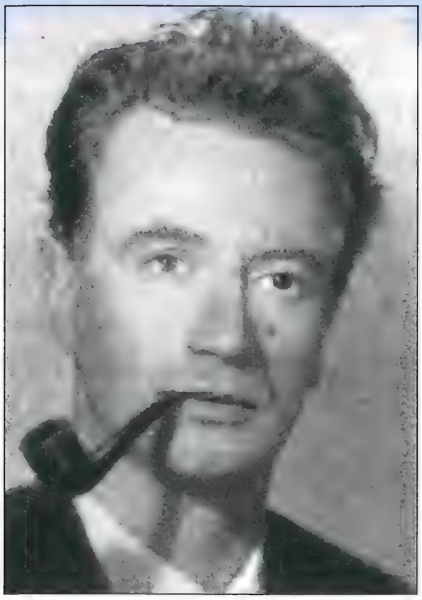

In de eerste jaren van de Duitse bezetting (1940-1942) werden allerlei weekbladen opgestart. Belgen hadden toen 3 opties: zich verzetten, collaboreren of een neutrale houding aannemen. België was trouwens ooit in 1830 door de Europese mogendheden als onafhankelijke staat herkend, op voorwaarde dat het zich als bufferstaat neutraal zou opstellen t.o.v. haar twistzieke buren, voornamelijk aartsvijanden Frankrijk en Duitsland. België verwachtte uiteraard dat zijn neutraliteit in die zin gerespecteerd zou worden maar moest tijdens de Eerste Wereldoorlog ervaren hoe betrekkelijk dat statuut wel was: het land werd door de Duitsers onder de voet gelopen en als playground gebruikt om de oorlog uit te vechten.

DOOR PHILIPPE MOUVET

Sirius, illustrator en **striptekenaar** in Vandaag en Arc-en-Ciel (1940-1942)

Niki 't konijn
DOOR TIBOIR EN BADOUR
EINDE
Prachtig! Wat een acteur! Bravo, Niki!
Niemand mag binnen! Onze gefeilde kunstenaar is al te moe!
CHIK!
Oef! Eindelijk alleen!
Ach, hoe verveelt me dit kunstmatig en nutteloos leven...
(Nadruk verboden)

Niki 't Konijn plaat 1 (Vandaag 1941 nr.10 van 2-1)

Het eerste wereldconflict had een hoop mensenleed en een hallucinant aantal doden opgeleverd en dat wou men in 1940 zoveel mogelijk vermijden. België capituleerde vrij snel, gaf zich over aan de oude oorlogslustige bekende en hoopte heimelijk dat de nieuwe burenruzie snel zou beslecht worden. Bezettend Duitsland verkoos om in eerste instantie de burgerlijke bevolking zo snel mogelijk een "normaal" dagelijks leven te gunnen. Zo verschenen dag- en weekbladen opnieuw, op voorwaarde dat ze collaborerend of op zijn minst neutraal georiënteerd waren.

Onder de vlag van de neutrale pers werden Arc-en-Ciel en zijn Vlaamse tegenhanger Vandaag in 1940 opgestart. Deze oorlogsweekbladen werden uitgegeven door het Bemiddelings-centrum op de Poincarélaan te Brussel. Het centrum werkte zich uit de naad om de terugkerende, dikwijls ontredderde vluchtelingen na de capitulatie op te vangen, een riem onder het hart te steken en op weg te helpen de draad van hun onderbroken bezigheden opnieuw op te nemen of daar alternatieven voor te zoeken. De tijdschriften trachtten de bevolking aan te moedigen het hoofd niet te laten hangen, de lezers hun zelfrespect en zelfzekerheid wat te laten herwinnen. Doorheen een neutraal, algemeen familieblad is het nastreven van zulke doelstelling niet eenvoudig en het is dan ook dikwijls balanceren op de grens van dat godgeklaagde neutraliteitsprincipe.

Arc-en-Ciel ging van start op 10 oktober 1940, Vandaag drie weken later. Hoofdredactrice van Vandaag was Betsie Hollants, tot mei 1940 journaliste bij De Morgenpost.

Zij zorgde voor het eigen Vlaams karakter van het blad: Vlaams, volks en sociaal. Het weekblad legde de nadruk op het katholiek geloof en het gezin. Er waren religieuze, literaire en kunstrubrieken; sport en gezondheid kwamen er aan bod alsook de groentetuin en een mode- en breihoekje.

Vandaag had ook een kinderbijlage: 'tFier Galjoen.
Het eerste nummertje van de bijlage verschijnt in nr. 10 van 2 januari 1941. In dit nummertje gaan ook de avonturen van Niki 't Konijn van start, à ratio van één plaat per aflevering. Het tekenverhaal is gesigneerd Tiboir en Badour. Vanaf pagina 25, en dat tot het einde van het verhaal (39 platen), staat enkel nog Badour vermeld. Badour is de pseudoniem van Max Mayeu, alias Sirius. Vanaf N°30 van Vandaag (22-5-1941) is het los supplement verdwenen en gereduceerd tot een kinderhoekje van 1 pagina en dit t.e.m. nr. 9 van 8 januari 1942, waarna Vandaag voorgoed verdwijnt. Op deze kinderpagina verschijnt vanaf nr. 49 (2-10-1941), na het eindigen van Niki's verhaal, een tweede vervolg-beeldverhaal, eveneens door Badour getekend. Jantje Piek en Krollebol zal spijtig genoeg na 14 aflevering onafgewerkt verdwijnen bij de stopzetting van het blad.

Opmerkelijk is dat in Belle Chance, de kinderbijlage van Franstalige tegenhanger Arc-en-Ciel Niki Lapin niet aanwezig is en pas zijn intrede doet als de bijlage, samen met de bijlage 't Fier Galjoen, verdwijnt en vervangen wordt

Boven links:
Vandaag nr. 28 (8 mei 1941)

Boven rechts:
Jantje Piek en Krollebol
Vandaag 1941 nr. 3 (20-11)

Onder rechts:
Vandaag 1941 nr. 45 (4-9)

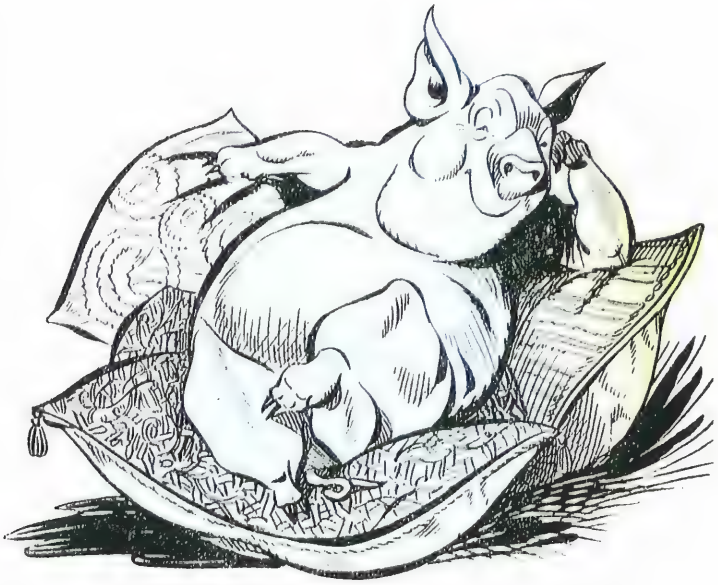

door een pagina beeldverhaal. Niki Lapin startte dus in Arc-en-Ciel met 6 maanden achterstand op Niki 't konijn in Vandaag en bleef onafgewerkt in het Frans. Gelukkig konden de Franstalige lezertjes toch genieten van de volledige avonturen van Niki daar die zowel in het Nederlands als in het Frans in november 1941 in albumvorm bij Drukkerij F. Birnbaum te Brussel verschenen: het allereerste stripalbum van Sirius. Op de laatste bladzijde staat een paginagrote reclame voor Vandaag of Arc-en-Ciel afgedrukt. De achterkaft is wit, met vermelding van de uitgever.

Boven links:
Niki 't konijn- Drukkerij F Birnbaum - 1941

Boven rechts:
Niki 't konijn - laatste blad pub Vandaag - 1941

Onder rechts:
Aankondiging album Vandaag 1941 nr.3 (20-11)

Onder links:
Vandaag 1941 nr. 48 (25-9) - p15 (Sirius)

NIKI 't Konijn is verschenen

« VANDAAG » is zeer verheugd aan al zijne kleine vrienden te kunnen mededeelen dat het verhaal van « NIKI 'T KONIJN » verschenen is.

Het is een prachtig boek van 40 blz. waarin de fantastische avonturen van « Niki » verteld zijn.

Dit prachtig album, nog aantrekkelijker gemaakt door een omslag in levendige kleuren, is het gedroomde geschenk voor de Sint-Niklaas- Kerst- en Nieuwjaarsfeesten.

Met veel goeden smaak geteekend en opgevat, doorstaat dit album schitterend de vergelijking met de beste teekenfilm-albums.

Opdat iedereen van dit buitenkansje zou kunnen genieten is het te koop gesteld aan den geringen prijs van 8 frank. De rantsoeneering van het papier heeft ons genoodzaakt er de oplage van te beperken. Wij verzoeken dus onze lezers, hun bestelling nog heden aan hun boekhandelaar te willen overhandigen.

Het boek wordt ook per post gestuurd, tegen rembours en vermeerderd met de verzendingsonkosten.

Ons adres is : 9, Hertogelijkestraat.

Ons P. C. R. : 834.00 Bemiddelingscentrum, Brussel.

Maar Sirius heeft naast deze beeldverhalen ook allerlei knappe illustraties getekend voor de bladen van het Bemiddelings-centrum. Een eerste illustratie vinden we in Vandaag nr. 3 uit 14 november 1940 (in Arc-en-Ciel pas vanaf nr. 40 van 10 juli 1941), de laatste in het laatste nummertje van het blad. Veel van deze illustraties zijn erg soepel en zwierig getekend. Het is dan ook echt zonde dat iedereen deze Sirius-productie uit de eerste oorlogsjaren vergeten is of niemand ze gewoonweg kent.

Na 65 nummertjes moet het Bemiddelings-centrum noodgedwongen het doek over Vandaag en Arc-en-Ciel laten vallen. Ondanks het neutrale karakter van Vandaag wilde de redactie haar lezers toch moed inschrijven en ze liet dan ook niet na om spot en kritiek op een subtiele wijze in de teksten te verwerken. De lezers begrepen de boodschap heel goed, ze konden tussen de regels lezen. Gaandeweg werd de kritiek minder subtiel en greep de censuur meermaals in. Het blad verdwijnt voorgoed op 8 januari 1942.
Na het verdwijnen van Vandaag en Arc-en-Ciel begin januari 1942 werd Niki Lapin in het Frans herdrukt op 4000 exemplaren door de Papeteries de Genval, uiteraard zonder de reclame voor Arc-en-Ciel achteraan. Wanneer deze tweede druk verschenen is, is moeilijk te achterhalen. Waarschijnlijk ergens in de lente van 1942, maar zeker zijn wij daar niet van. Het formaat van de herdruk is ook lichtjes afwijkend: de "Birnbaum" meet 22,8 op 30 cm, de "Genval" 22,5 op 30,4 cm.

De eerste drukken van F. Birnbaum uit eind 1941 zijn vrijwel onvindbaar en héél fragiel, op dunner en witter papier gedrukt. De kleuren van de kaften zijn feller en mooier van tint dan die van de uitgave van Genval, gedrukt op iets steviger papier en voorzien van een meer rigide doch soepele kaft. De oplage van de eerste Birnbaum-drukken moet echt minimalistisch zijn geweest: 1000 exemplaren volgens sommige bronnen. Zo zeldzaam dat de Franstalige versie ervan tot op heden onbekend gebleven is in de officiële Franse stripcatalogus BDM. Daarin wordt enkel melding gemaakt van de Genval-druk.

Bij deze zijn zowel de Franstalige als de Nederlandstalige eerste drukken dus terecht. Maar wij blijven nog met een vraag zitten: bestaat er van de Genval-herdruk ook een Nederlandstalige Niki 't Konijn-versie?
Zou iemand van jullie deze ontbrekende parel toevallig in zijn verzameling hebben steken? Laat het ons gerust weten.
Hartelijk dank bij voorbaat!

Boven links:
Niki lapin - imprimerie F Birnbaum - 1941

Boven rechts:
Niki lapin - papeterie de Genval - 1942

Onder rechts:
't Fier Galjoen - bijblad voor de jeugd

EXPO'S!

De voorbije maanden was het weer druk op expogebied. Verschillende galerijen en musea organiseerden tentoonstellingen, de ene al groter dan de andere. Een kort overzicht.

DOOR EMMANUEL LERNO

GALERIE CHAMPAKA
Arts de Bande Dessinée

Derib: Buddy Longway: 14/05-06/06.
Claude de Ribaupierre, alias Derib, kreeg zijn opleiding in de studio Peyo. Wij kennen hem vooral van Buddy Longway, de eerste Frans-Belgische reeks waarin de helden samen met de lezer verouderen, en Yakari. Zijn talent als verteller, zijn passie voor grote ruimten, zijn levendige en vloeiende tekenstijl weerstaan moeiteloos de tand des tijds en blijken duidelijk uit deze strips. Deze zoon van een groot Zwitsers schilder, en toch een perfecte ambassadeur van de Belgische stripschool, betovert ons al meer dan vijftig jaar!

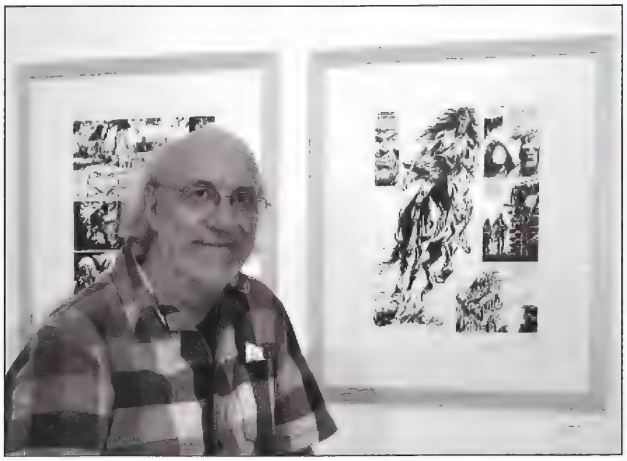

Derib, foto Yves Declercq

Guillaume Sorel: Les chemins de l'étrange: 18/06-20/07.
Sinds begin de jaren '90 heeft Guillaume Sorel zichzelf een weg gebaand buiten alle modes en modellen om. Gevoed door de fantastische literatuur – Poe, Lovecraft, Maupassant...-, heeft hij zichzelf een krachtige eigen stijl aangemeten met gotische composities, expressionistische personages en een afgemeten kleurgebruik. In de eerste tentoonstelling van deze orde in België waren er platen te zien uit De laatste dagen van Stefan Zweig, Hotel Particulier en Le Horla (niet vertaalde adaptatie van de novelle van de Maupassant, Rue de Sèvres, 2014).

DE WARANDE
TURNHOUT
www.warande.be

Laurent Durieux: 12/06-16/08.
Laurent Durieux (°1970) had één grote droom: striptekenaar worden. Maar het kan verkeren. Jarenlang werkte de Brusselse tekenaar en illustrator in de reclame, tot hij vijf jaar geleden besloot om zijn leven om te gooien. Sindsdien geldt hij als één van de belangrijkste vertegenwoordigers van de Geek Art. Hij ontwerpt nieuwe affiches voor de klassiekers van de Amerikaanse cinema, van de belangrijkste Hitchcock-films over Jaws tot Pulp Fiction of The Godfather.
Zijn werk is gegeerd in de VS, een nieuwe poster van zijn hand is in een paar minuten uitverkocht. Francis Ford Coppola, Steven Spielberg en Martin Scorsese zijn fans en hebben zijn werk aan de muur hangen.
De tentoonstelling in de Warande bood een overzicht van zijn posters en is de eerste grote retrospectieve over zijn werk in Europa. www.laurentdurieux.com

Luc Cromheecke: 12/06-16/08.
Dit jaar zal het precies dertig jaar geleden zijn dat de Antwerpse striptekenaar Luc Cromheecke (°1961) lid werd van de redactie van Robbedoes/Spirou.
Ook nadat het blad ophield in het Nederlands (Cromheecke tekende de allerlaatste cover), bleef hij tot en met vandaag een vast medewerker. Hij zorgt er voor dat er nieuwe abonnees komen met zijn wervende tekeningen.

De tentoonstelling 'Luc Cromheecke: dertig jaar Robbedoes en Spirou' bracht een overzicht van zijn medewerking aan het blad, en meteen ook van zijn carrière. Dit aan de hand van originele tekeningen en stripplaten, foto's, schetsen en allerhande snuisterijen.

Galerie Bruxelles – Paris

Galerie Bruxelles – Paris levert in sneltempo expo's af rond nieuwe albums van jonge succesvolle auteurs met af en toe een overzichtstentoonstelling van een ouwe rot in het vak ertussen (zie Macherot, BSM 203).

Nicolas Malfin: Golden City 24/04-17/05.

Malfin showde een aantal pagina's uit verschillende delen van Golden City, een aantal pin-ups gebaseerd op personages uit dezelfde reeks en ook illustraties uit het eerste deel van Cézembre, verschenen in 2012 in de Collectie Vrije Vlucht van Dupuis, maar tot nu toe onvertaald in het Nederlands. Bijna alle werk is in potlood waaruit heel duidelijk het talent van deze autodidact blijkt.

Alessandro Barbucci: Hollywood Boulevard 29/05-18/06.

Barbucci stelde reeds verleden jaar in het voorjaar tentoon in Bruxelles-Paris en nu was hij hier opnieuw ter gelegenheid van het 3e album van Ekhö – de Spiegelwereld: Hollywood Boulevard. Naast originele platen in potlood waren er ook een heleboel illustraties in potlood en aquarel, met natuurlijk vooral de prachtige deernen die deze spiegelwereld bevolken.

Barbucci en galerijhouder Philippe Defaye
Foto Yves Declercq

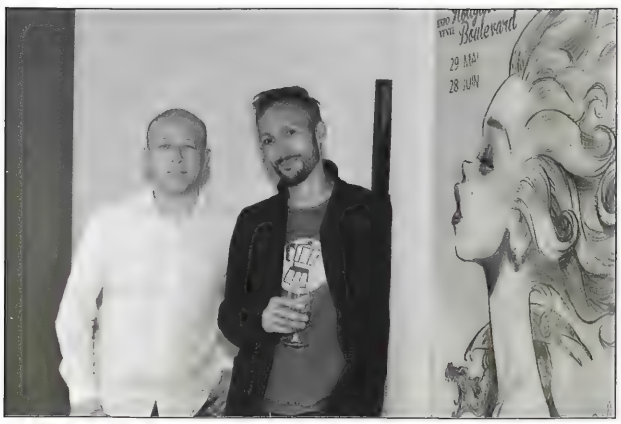

Camille Benyamina en haar moeder
Foto Yves Declercq

Camille Benyamina: Chaque soir à onze heures 18/06-28/06.

Eind vorig jaar had de jonge Camille Benyamina reeds een dubbeltentoonstelling met Léonie Bischoff in deze galerij, met haar recentste werk stond ze hier nu alleen. Dit werk is een verstripping van de roman van Malika Ferdjoukh. In haar eigen prachtige stijl waarin de vakjes niet omlijnd zijn en de tekstbalonnen niet zichtbaar zijn op de platen, levert ze hier nu een eigentijds verhaal af dat het verdient om vertaald te worden. Komaan Casterman!

Nicolas Keramidas: 10/07-02/08.

Luuna is waarschijnlijk wel de bekendste reeks van deze Fransman, maar Tykko zal sommigen onder jullie ook wel bekend in de oren klinken. Deze laatste reeks is een onderdeel van het Lanfeust-universum en daardoor in Frankrijk een gegarandeerd verkoopsucces. Luuna, de reeks rond een prachtige Indiaanse, diende zich eerst af te spelen in de prehistorie, maar na een ontmoeting met Crisse was dit snel veranderd. De tentoonstelling geeft een volledig overzicht van zijn carrière met originele platen uit al zijn reeksen en natuurlijk ook een heel pak illustraties.

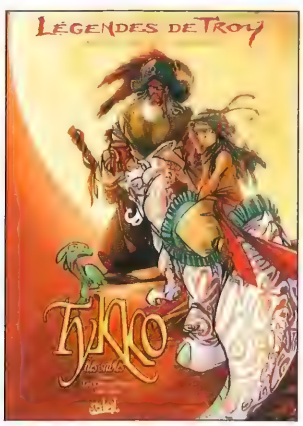

Belgisch Stripcentrum

Belgisch Stripcentrum

Jean Van Hamme, reiziger zonder grenzen: 16/6-29/11.
Het is Thorgaljaar in het Belgisch Stripcentrum en een tentoonstelling rond Jean Van Hamme kan dan ook niet ontbreken. Hoe maak je een tentoonstelling rond een scenarist interessant? Door het plaatsen van originele platen van elke reeks die hij geschreven heeft, met een aantal "speciallekes" er bij natuurlijk, zoals een eerste versie van Largo Winch door een Amerikaanse tekenaar, een proeftekening van Jean Pleyers voor Blake & Mortimer, de eerste plaat van XIII, ...

Afgelopen tentoonstellingen in De Gallery :
* Sylvain Savoia : Les esclaves oubliés de Tromelin : 21/04-21/06
* Dillies – Hautière : Alvin, l'héritage d'Abélard: 22/6 -30/08 (het vervolg op Abeltje)

Aangekondigd:
Fred Jannin, van strips tot multimedia: 22/09-06/03/2016.

Hierna nog een kort overzicht van expo's rond strips waarvoor ons de ruimte ontbreekt om ze ruimer te belichten.

* Hergé-museum: Eerbetoon aan Raymond Leblanc, stichter van het weekblad Kuifje 22/05-31/07.
* Rood Klooster: Jan Van der Veken : Fabrica Grafica 13/05-19/07.
* Galerij Staf Versluys Bredene: Jan Bosschaert en zijn vrienden ...where fun meets reality 21/06-13/09.
* Europees CartoonCentrum Kruishoutem: Jef Nys, de beginjaren als cartoonist 20/06-20/09.
* Marc Sleen-museum: The making of Nero & co tot 16/06/2016

Foto's Daniel Fouss
Links: Renaud Dillies & Régis Hautière
Onder: Jean Van Hamme

14-18

de Grote Oorlog in de strip

Volksprenten

DOOR JEF PEETERS

Ook volksprenten – voorlopers van het beeldverhaal – brachten de Grote Oorlog tot bij de gewone man. In Vlaanderen is er de prent Onze bondgenoten van John Janssens, getekend voor de Vlaamsche Volksuitgaven te Antwerpen. Deze prent werd verspreid vóór het uitbreken van de oorlog in 1914 en was allicht bedoeld om de bevolking een gevoel van veiligheid te bezorgen: Frankrijk en Engeland waren bondgenoten en zouden het kleine België beschermen tegen de vijand uit het Oosten. Tijdens de oorlogsjaren bracht uitgeverij Brepols (Turnhout) de volksprent Belgisch leger.-Armée Belge op de markt (Brepols prent nr. 316, 1916).Het is onduidelijk voor welke doelgroep deze prent werd vervaardigd. De levensomstandigheden waren bar slecht en veel klandizie voor mannekensbladen zal er allicht niet geweest zijn. De soldatenfiguurtjes konden uitgeknipt worden en daardoor als speelgoed voor kinderen gebruikt worden. In Frankrijk zouden er tijdens de oorlog verschillende prenten gedrukt worden met afbeeldingen van militaire objecten en soldaten om uit te knippen. Na de oorlog werden er nog enkele mannekensbladen verspreid die verwijzen naar de Eerste Wereldoorlog. Amedée Lynen (1852-1938) tekende drie prenten die de Duitse soldaten als dom en als walgelijke wezens beschrijven (Brepols prenten nr. 1342-1344). George P. de Laet tekende De kabouters van het Capucijnenbosch, een sprookjesprent die de Duitse keizer ongunstig afbeeldt (Brepols prent nr. 1354). Marcel Jaspar (1886-1952) tekende De drie Onscheidbaren (Brepols prent nr. 1327). Deze leuke prent is de enige prent die beelden uit de oorlog toont. Hoger genoemde prenten werden omstreeks 1919 door Brepols verdeeld.

Een opmerkelijke prent is deze getekend door Edgard Tytgat. De kunstenaar was naar Londen gevlucht en bracht in 1916 een volksprent in de reeks Imagerie de Watermael: Le retour inespéré d'un réfugié Belge. De prent werd verkocht ten bate van "la Société Asiles des Soldats invalides Belges" en gedrukt in Londen. De prent bestaat eveneens in het Nederlands en het Engels. De prent vertelt de komische omzwervingen van Philippe Pikhaantje die naar Engeland is gevlucht en naar België terugkeert uit angst voor de "Taxe sur les absents". Deze

No. 1. *Imagerie de Watermael.*

Le retour inespéré d'un Réfugié Belge.

1.—Dans sa promenade favorite de Piccadilly, Philippe Pikhaantje, garde civique licencié, président de "La Petite Epargne Bruxelloise,,, lit dans "l'Indépendance Belge,, la taxe sur les absents ; du coup ses cheveux se dressent sur la tête.

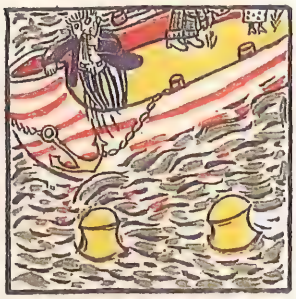

2.—Il est pris d'une telle inquiétude, qu'il s'embarque aussitôt ; Philippe a le mal de mer ; son bateau frôle des mines ; il demande si on ne voit pas encore le phare d'Ostende.

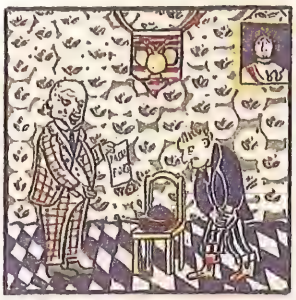

3.—A Flessingue, chez le consul allemand, Philippe Pikhaantje plonge sa main au fond de sa poche pour payer de ses derniers sous son passeport.

4.—A la frontière belge, à son grand ahurissement, le pauvre Philippe voit son passeport déchiré par les "boches,,; il supporte avec patience leurs plaisanteries inconvenantes.

5.—En guise on passe une bouteille en dessous des narines de Pikhaantje, et on lui enlève son portefeuille, sa montre, sa chaîne, et le médaillon renfermant le portrait de son épouse.

6.—Sans un radis et sans valise, le malheureux Philippe Pikhaantje se voit obligé d'entreprendre à pied son voyage pour Bruxelles ; la route est longue, et les gouttes de sueur tombent de son front.

7.—A peine voit-il le joli panorama de Bruxelles qu'il est repris par les "alboches,,; escorté par ses deux ennemis, Philippe est conduit à travers les champs qui lui sont si familiers.

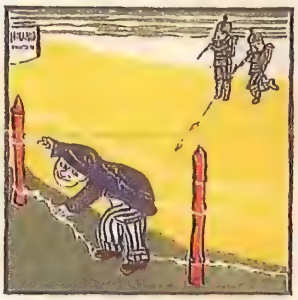

8.—Je ne sais par quel miracle Pikhaantje parvient à s'échapper et à repasser la frontière, au risque d'attraper une balle dans le dos. Ses habits sont dans un état lamentable, déchirés par les ronces artificielles.

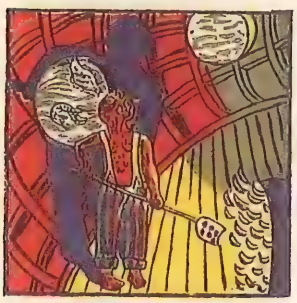

9.—N'ayant plus d'argent, il se voit obligé de s'embarquer pour Londres comme chauffeur. Philippe est tellement rouge devant le feu, qu'il voit à travers le hublot les poissons effrayés à son aspect.

10.—Le bateau a touché une mine; il fait naufrage; Pikhaantje au moment où il allait se noyer est recueilli par de bons pêcheurs de morue hollandais hospitaliers.

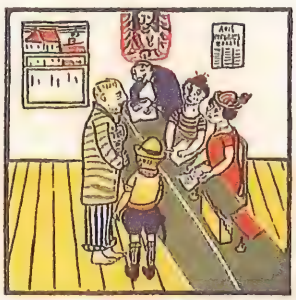

11.—Revenu à Londres, Philippe Pikhaantje retourne à Aldwyteh pieds nus et raconte ses mésaventures aux demoiselles anglaises dévouées, qui pleurent au recit de ses malheurs.

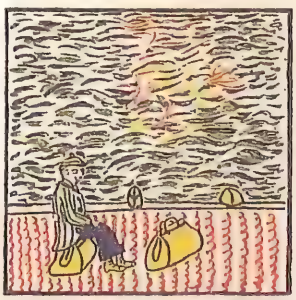

12.—Toujours effrayé de la taxe sur les absents, Philippe remppé, veut se rembarquer pour la troisième fois, mais ce coup-ci c'est le bleus qui empêche son départ pour la Belgique.

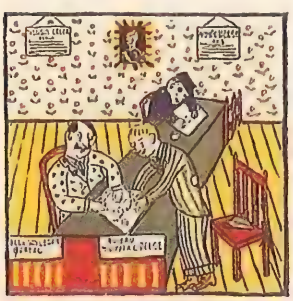

13.—Desespéré de ne pouvoir rentrer dans son pays, Pikhaantje signe son engagement dans l'armée belge; il entre aux carabiniers, où il a un cousin de sa femme.

14. — Philippe se comporte vaillamment dans les tranchées aux bords de l'Yser, où il se fait féliciter pour sa bonne conduite et la justesse de son tir par le Général Joffre.

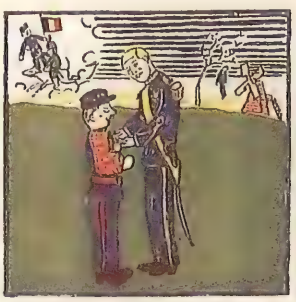

15.—En défendant le drapeau belge, Philippe Pikhaantje est blessé aux bras droit, ce qui lui vaut l'honneur d'être décoré par le roi, Albert le Honnête.

16.—Il rentre avec l'armée belge à Bruxelles; les "boches,, n'ont pas eu le temps de brûler sa maison; pour compléter le bonheur de Philippe Pikhaantje, sa femme lui tend un nouveau fils qui s'appelle Albert.

Cette image est vendue au profit de la Société "Asiles des Soldats invalides Belges.,,

Images et texte de Edgard Tytgat.

Imprimé par GEO. W. JONES, à l'Imagerie du Peuple, 12-14 Clough Square, London, E.C.

taks werd aangekondigd voor leegstaande woningen van vluchtelingen. Deze kunstzinnige prent was waarschijnlijk bestemd voor gegoede burgers uit het Verenigd Koninkrijk en België. Tytgat werd onder meer geïnspireerd in zijn werk door volksprenten uit de 18e en 19e eeuw. Deze prent is grafisch erg geslaagd.

In Frankrijk noteren we een honderdtal mannekensbladen in de reeks Imagerie d'Epinal, verspreid door uitgeverij Pellerin tijdens de oorlogsjaren. Meerdere prenten in de reeks Images de la Guerre zijn bekend. Prent 107 in deze reeks draagt zelfs een Nederlandse titel: De Groote Belgische soldaten. Portretten van Albert I, generaals en bevelhebbers werden er in medaillons gevat. Als tekenaars noteren we O'Galop, Georges Morinet, Korab, Georges-Ferdinand Bigot (1860-1927), P. Kauffmann. O'Galop is het pseudoniem voor Marius Rossillon (1867-1946), tekenaar van o.m. de reclamefiguur Bibendum van de firma Michelin. De tekeningen in deze reeks komen als onhandig haastwerk over, maar iconografisch zijn ze interessant. Ze vertonen alle aspecten van goedkoop en massaal verspreid drukwerk. Deze prenten sluiten naadloos aan bij de houding van andere tekenaars in Frankrijk ten overstaan van de Duitse indringer: de tegenstander belachelijk maken en vernederen. De humor is boertig en fel gechargeerd. Naast de prenten in de reeks Images de la Guerre zou Pellerin nog andere prenten verspreiden. De deelname van de USA aan de Grote Oorlog bezorgde een aantal volksprenten, onder meer Arrivée des Américains en France. Ook andere uitgevers laten volksprenten los op het publiek, o.m. Imagerie Marcel Vagné, Editions H. Bouquet (reeks Pro Patria).
Er zijn een aantal volksprenten bekend die de bevolking willen overhalen om in te schrijven op de nationale oorlogslening, o.m. een prent gepubliceerd door Devambez in 1917. Die prenten werden als volksprenten ontworpen en verspreid. Twee volksprenten getekend door Benjamin Rabier (1864-1939) en een prent getekend door W. Janko (medewerker van o.m. Fillette) zijn bekend.

In Duitsland was het enthousiasme bij de bevolking voor de oorlog in augustus 1914 behoorlijk groot. Kunstenaars die voorheen de regering en het beleid met spotprenten hekelden en veroordeelden zouden snel een hoerapatriottisme uitbeelden in prenten en Bilderbogen. Uitgevers waren zich bewust van kansen op snel winstbejag en talrijke volksprenten zagen het licht. De Vereinigte Kunst-Institute AG (1899-1929) publiceerde een vijftigtal Bunte Kriegsbilderbogen tussen 1914 en 1915. Deze prenten waren gedrukt in kleur en erg kunstig getekend. Echte grafische hoogstandjes en dit in tegenstelling tot de prenten van Epinal. De prenten waren bestemd voor een volwassen

SOUSCRIVEZ
AU 2ME EMPRUNT DE LA DÉFENSE NATIONALE
— Tout va bien, nous les aurons. Que faut-il pour cela ? Aider nos soldats dont le courage et l'endurance font l'admiration du monde.
— Que faut-il faire pour les aider ?
— Leur donner des munitions, des canons, des armes...
... en telles quantités qu'une pluie de fer écrase nos ennemis ou les mette en complète déroute.
Leur donner des auto-canons ou des avions pour anéantir ces lâches assassins qu'on appelle des pirates de l'air.
Ou des engins qui réduiront à néant cette fanfaronnade « L'avenir de l'Allemagne est sur l'eau »
C'est alors que, débarrassés des barbares, nous reprendrons nos travaux dans les champs, dans les ateliers, dans les usines.

De Kabouters van het Capucijnenbosch. Nr 1354.
1. In het Kapucijnenbosch is een befaamde doolhof te midden van het kreupelhout. Op het einde er van bevindt zich een put. Diep in dien put is de woning van de Kabouters.
Verlicht door de glimwormen die ze aan de wanden hebben gehangen, werken er de kabouters in een kleine likeurstokerij.
2. Ze brengen er duizenden geurige bloemen, roode en gouden vruchten, zaden van allerlei vorm bijeen ; en met dat alles bereiden ze een moolen rooden drank.
3. En telkens ze vernemen dat een kindje gaat geboren worden, zenden ze een van hun boodschappers het kleintje een druppel brengen van den wonderdrank die Goedheid geeft aan de menschen.
4. Op zekeren dag waren al de kleine dragers vertrokken om den goedheidsdrank aan de nieuwgeborenen te brengen. Pas den volgenden dag zouden ze terugkeeren : alleen 's nachts kunnen ze ongezien het drankje aan de kleinen geven.
5. Toen vernamen de kabouters echter, dat er nog een kind moest ter wereld komen in Duitschland.
Geen van de kleine stokers mocht de werkplaats verlaten, wilden ze de vruchten van een langdurigen arbeid niet zien verloren gaan.
6. Een oude kabouter diende tot portier. Hem werd opgedragen de boodschap te doen. Dadelijk vertrok hij. Maar op de hoogte van Stockel gekomen struikelde hij, daar zijn oogen maar slecht waren, tegen een steen en viel. Het fleschje, dat hij droeg, brak en de kostelijke inhoud er van vloeide over den grond.
7. En sedert dat oogenblik is er daar een plekje te Stockel, waar de netels niet meer steken, de rozenstruiken geen doornen meer dragen en de bijen geen angel.
Gedeponeerd. — Alle rechten voorbehouden.
8. Maar 't kind in Duitschland werd geboren zonder goedheid. Het werd Keizer en de boosaardigste mensch die op aarde heeft geleefd.
Naamlooze Vennootschap Brepols. — Turnhout.

Links boven: Imagerie d'Epinal. Pellerin. Detail van een prent getekend door O'Galop.
Links onder: Souscrivez au 2me emprunt de la défense nationale. Prent van Benjamin Rabier. Uitg. Devambez, 1917.

Nr. 2
1914
Der deutsche Kriegsbilderbogen
Es lügen die Feinde kühn und verwegen, – – Die Wahrheit hat längere Beine hingegen!
Bilderbogen-Verlag und Expedition: Berlin, Potsdamer Straße 118 A.

publiek. Walter Trier (1890-1951), Franz Christophe, Ernst Stern leverden de mooiste prenten. Ook Fritz Wolff, Paul Wendling, Oskar Michaelis, Ludwig Kainer en Gino von Finetti tekenden volksprenten. De Duitse tekenaars waren onwetend over de situatie op het front en hun prenten geven dan ook geen beeld van de oorlog. In Kriegsflugblätter, Beiblatt zur Liller Kriegszeitung werden tekeningen gepubliceerd die verwantschap vertonen met de volksprenten. De prenten getekend door Karl Arnold werden erg gemaakt door het lezerspubliek. De Liller Kriegszeitung was de krant van het zesde leger en kende een hoge oplage en een grote verspreiding met verschillende edities.

Met dank aan Willy Geets en Herwig Kempenaers voor hun gewaardeerde medewerking. De scan van De Kabouters van het Capucijnenbosch werd welwillend bezorgd door het museum Huis van Alijn.

Bibliografie

- Patricia Vansummeren. Kinderprenten van Brepols. Brepols, 1966. Met afbeelding van de prenten 316 en 1342.
- Beeld, boek en spel in de volkskunde. Bank van Brussel, 1974.
- Els Desmedt. Edgard Tytgat, houtsnijder. Snoeck-Ducaju, 1995.
- La première guerre mondiale, 1914-1918. Images et objets de la Grande Guerre, d'après la collection de Jean-Pierre Verney. Little Big Man, 2002. Met talrijke afbeeldingen van Epinalprenten.
- Eckart Sackmann. Bunte Kriegsbilderbogen. In Deutsche Comicforschung. Band 4. 2008.
- Grensland – Prentland. Historische drukkerij Turnhout, 2012. Met afbeelding van prent 1354.
- Eckart Sackmann. Propaganda im I. Weltkrieg: Lustige Blätter in ernster Zeit. In Deutsche Comicforschung. Band 10. 2014.
- www.hetoudekinderboek.nl (met afbeelding van de prenten 1323 en 1327)

COLLECTIE FENIX

Begin september verschenen
vier nieuwe albums:
Pluk zoekt zijn vader
Bimmelabom en zijn zus Bibaboe
De vrolijke Bengels 1
De vrolijke Bengels 2

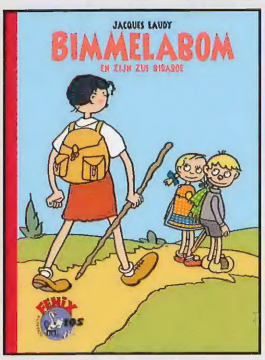

Eind november verschijnen
drie nieuwe albums:
De gouden telefoon
De Zwarte Draak
Kasteel Zwartendale!

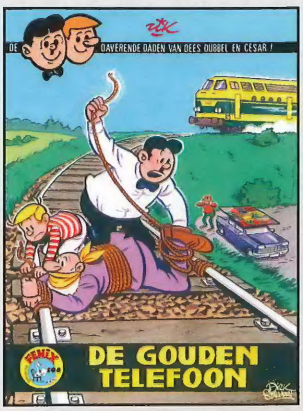

DE ZWARTE DRAAK.
ONZE HELDEN ONDERNEMEN EEN WERELDREIS. IN DE CHINESE ZEE HEBBEN ZIJ AF TE REKENEN MET KAPERS EN EEN GEHEIMZINNIGE, MACHTIGE BENDE....

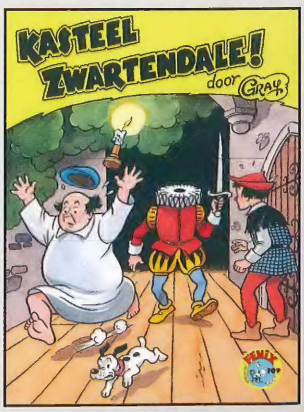

BS AGENDA

Organisatoren kunnen info sturen via e-mail naar: johan.van.ransbeeck@telenet.be. De agenda wordt afgesloten op de 1ste van iedere maand. Meer up-to-date info over beurzen vindt u op www.brabantstrip.be.

BS 3 oktober LEDENDAG
Hasselt ter gelegenheid van hun 25ste stripbeurs.
In de zaal De Foyer, Capucienenstraat 10
Iedereen welkom van 10 tot 17 uur.
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Vooraf reserveren bij brabant.strip@gmail.com
www.stripbeurshasselt.be

BS 4 oktober LEDENDAG
Wilrijk in de zaal 't Spant
naast 't Vlaamse stripcentrum
Boomsesteenweg 335-337, Wilrijk
Iedereen welkom van 10 tot 17 uur.
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Vooraf reserveren bij
Frank Bogaerts frankb1602@gmail.com
of brabant.strip@gmail.com

10 en 11 oktober
Breda stripfestival
In Chassé theater
Claudius Prinsenlaan 8, Breda
van 10u00 tot 17u00
Info: http://stripfestivalbreda.nl/

BS 24 oktober LEDENDAG
Tervuren in het H.Hart-college
Albertlaan 44, Wezembeek-Oppem
Iedereen welkom van 10 tot 17 uur.
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Vooraf reserveren bij
brabant.strip@gmail.com

22 november 2015
Stripbeurs Sint-Truiden
In 't Veilingshuis, Tongersesteenweg 150,
Van 10 tot 17 uur
Info: www.stripbeeurssint-truiden.be/

BS 29 november
NIEUWE FENIX albums: 108 - 109 - 110
Gentse stripbeurs in vip-school
Martelaarslaan 13, Gent
Van 10 tot 17 uur.
Info: www.gentsestripbeurs.b

BS 13 december LEDENDAG
Turnhout in de zaal Den Donk
Kapelweg 52, Turnhout
Iedereen welkom van 13 tot 17 uur.
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Vooraf reserveren bij
Rudy Claessen claessen.rudy@skynet.be
of 014/65.61.24 (na 18 uur)
Opstellen standhouders vanaf 12 u.

BS 14 februari 2016 LEDENDAG
Lichtervelde in de zaal Ten Boomgaerde
Boomgaardstraat 4a, Lichtervelde.
Iedereen welkom van 13 tot 17 uur.
Ieder lid heeft recht op een gratis ruilstand.
Vooraf reserveren bij
filip.vanderper@telenet.be
Opstellen standhouders vanaf 12 u.

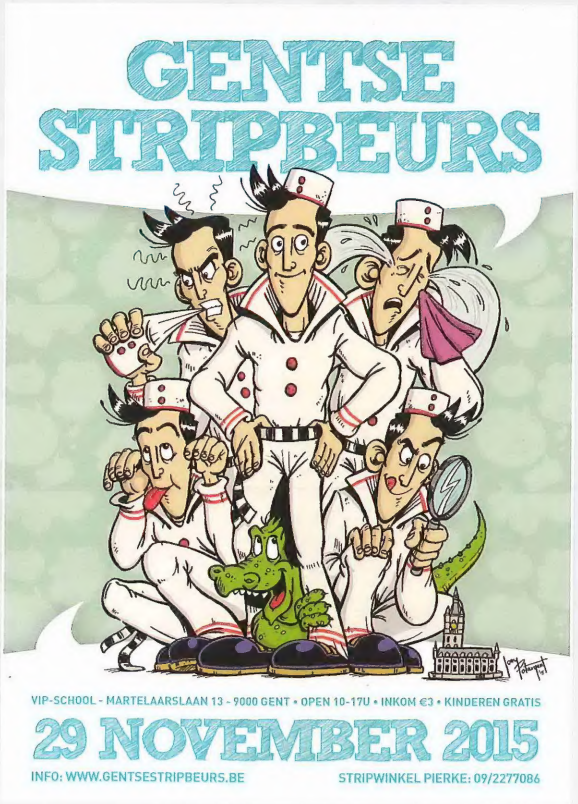
GENTSE STRIPBEURS
VIP-SCHOOL - MARTELAARSLAAN 13 - 9000 GENT • OPEN 10-17U • INKOM €3 • KINDEREN GRATIS
29 NOVEMBER 2015
INFO: WWW.GENTSESTRIPBEURS.BE
STRIPWINKEL PIERKE: 09/2277086

BIJLAGE

Naar aanleiding van ons 25 jarig bestaan hebben we aan vijf tekenaars gevraagd om voor onze vereniging een exclusieve strippagina te maken.
De tweede is gemaakt door Kim.

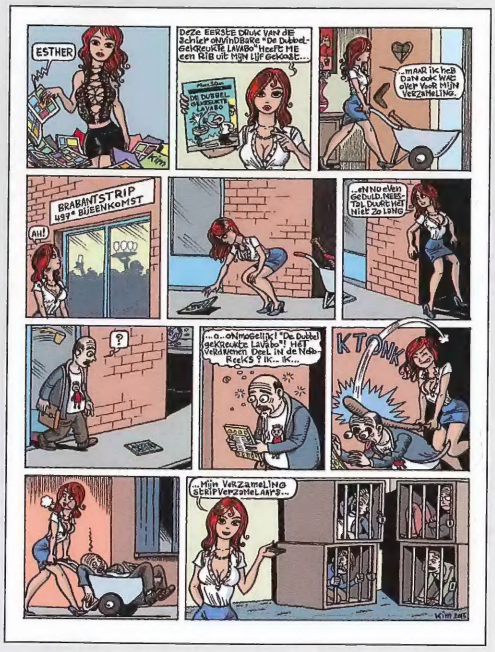
ESTHER
DEZE EERSTE DRUK VAN DE SCHIJNBAAR ONVINDBARE "DE DUBBEL-GEKROEKTE LAVABO" HEEFT ME EEN RIB UIT MIJN LIJF GEKOSTE...
...MAAR IK HEB DAT ook WAT OVER VOOR MIJN VERZAMELING.
BRABANTSTRIP
UITGEVERIJ BIJEENKOMST
Au!
...eNO EEN SCHIJNBAAR... TJA, DUURT HET NIET ZO LANG!
?
...o...onmogelijk! "De Dubbel gekroekte Lavabo"! HET VERLANGEN! Deel IN de Nabeeks ? IK... IK...
KTONK
...Mijn VERZAMELING STRIPVERZAMELAARS...

GEZOCHT

carlovds@hotmail.com
Oudere artikels over XIII uit binnen- en buitenlandse kranten en tijdschriften.
Ben eveneens op zoek naar foto's, video-opnamen of anders van de speciale tentoonstelling over XIII van William Vance in de Warande in 1992. Tevens ook foto's van tekeningen die tegen de muren hingen in café-restaurant Terminus in Turnhout centrum, gemaakt door de auteurs die in 1991 in de Warande tentoonstelde of signeerde (o.a. William Vance, Jean-Pol, Hec Leemans, enz.).

philip.van.belleghem@pandora.be
Urbanus- beeldje op fietsje in houten box met plexi schuifdeurtje. Het zat bij de luxe-editie (in A3-formaat) van deel 100. De Buljanus - Dreiging.
Bij dit deel hoort de luxe versie van het mini Buljanus-album (De Tonnetjesmelkers) en een beeldje van Urbanus op zijn driewieler.
Zowel het beeldje als beide albums hebben dezelfde nummering meegekegen. Nummer : 100.

COLLECT-HIT
BRUSSEL
15de editie
ZONDAG 4 OKTOBER 2015 • 10:00 tot 15:30
INTERNATIONALE STRIP- & VERZAMELBEURS
+ 275 standhouders uit 10 landen
5.200 m² overdekt
Gratis Parking voor 2000 wagens
Koopkrachtig publiek in de Europese Hoofdstad
B.D.-COMIX-T.V.
Barbie® in Brussels
Nostalgie Collection
Vintage World
+ 600 TAFELS
BRUSSELS KART EXPO
PLAATS : BRUSSELS KART EXPO
Ring (R0) • Afrit 10
A. Gossetlaan 9 • B-1702 Groot-Bijgaarden
HUUR OOK EEN STAND !
BRUSSEL • BELGIE
Liefhebbers van oude strips en originele tekeningen, actiefiguurtjes, TV-series, cafespellen, blikken dozen en reclameobjecten, affiches, miniatuurauto's en -treinen, oude parfumflesjes, poppen en Teddyberen en ander oude Barbie ®, oud speelgoed en Vintage world... zullen hun hart kunnen ophalen aan de meer dan een kilometer lange tafels van de 275 overdekte standen.
INFO : THE TOY MARKET • Tel/Fax : + 32 (0) 2 736 28 64
E-mail : info@toymarket.eu • www.toymarket.eu

catawiki

Wekelijkse Stripveilingen

bieden vanaf €1

- De Stripveilingen beginnen **elke vrijdag**
- Kavels lopen af op **maandag, dinsdag, woensdag en donderdag** vanaf **20:00 uur**
- Elke week **duizenden bijzondere strips** onder de hamer

catawiki.nl/stripveiling
catawiki.be/stripveiling

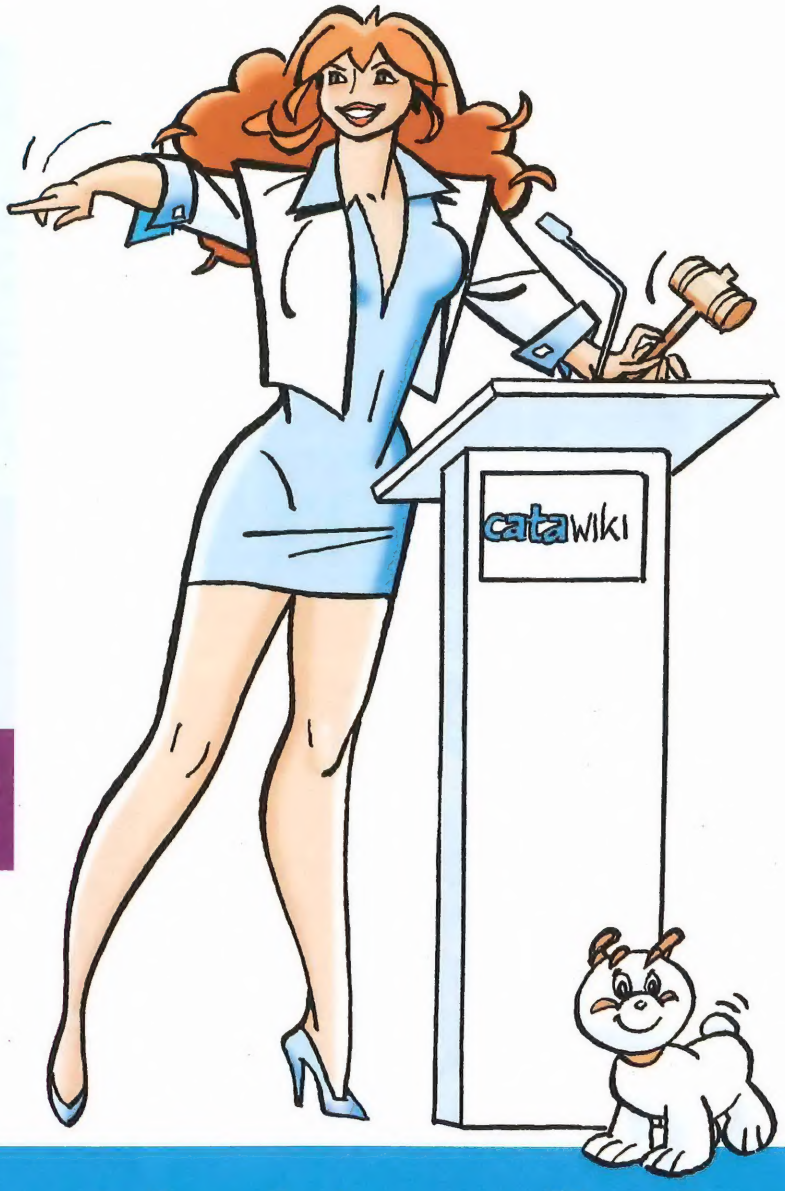

Wil jij ook je strips laten veilen?

- Hoge opbrengsten
- Lage verkoopcommissie
- Internationaal bereik
- Veilige verkoop

Kijk voor meer informatie op:

catawiki.nl/stripveiling/verkopen
catawiki.be/stripveiling/verkopen